

K řešení eroze

úřednický návrh jde opět a nepochopitelně proti potřebám a možnostem zemědělců

[Přečíst článek](#)

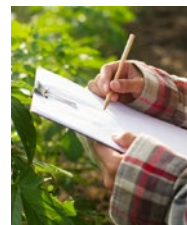
Národní dožínky

Přivítejte se s námi, 23. srpna 2025, 9:00–17:30 hod.

Národní dožínky

pro vás pořádáme v sobotu 23. srpna 2025, tradičně během veletrhu Země živitelka

[Přečíst článek](#)

Dotační speciál

manuál společnosti Grantex nabízí poradenství k investicím v podzímím kole PRV

[Speciální příloha](#)

JDEME K NAŠIM ČTENÁŘŮM POUZE JAKO e-VERZE, objednávky na **www.akcr.cz**

AGRObase

Z PRAVODAJ

21. SRPNA
2025

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Sledujte nás i online

Nesplněné požadavky a naše priority má smysl řešit až s další vládou

Druhá polovina srpna patří už tradičně největší mezinárodní zemědělské výstavě v Česku, kterou je Země živitelka, a ani letošek není výjimkou. Výstaviště České Budějovice otevře 21. srpna své brány desítkám tisíc lidí a na své si přijdou všichni, koho zajímají nové trendy v českém zemědělství i co vůbec předchází produkci kvalitních potravin.

Letošní 51. ročník má podtitul Nová éra a Agrární komora České republiky je každoročně významným partnerem této události. Na co se mohou návštěvníci těšit, shrnuje v rozhovoru prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Co si Agrární komora ČR na letošní Zemi živitelku přichystala?

Na našem stánku v pavilonu T1 máme připravené ochutnávky českých sýrů a uzenin a pro ty, kterým už bylo 18 let, čepované pivo Suchdolský Jeník z pivovaru České zemědělské

univerzity. Děti si k nám mohou přijít pro lízátka se zvířátky nebo tetovačky s motivy zvířat ze statku. Součástí naší expozice je také fotokoutek s maketou telátka a slaměnými sochami sedláka a selky. Náš stánek bude zároveň podpisovým místem evropské občanské

iniciativy Stop falšovaným potravinám, jejímž cílem je připravit na unijní úrovni legislativu, která zajistí takové značení potravin, jež bude spotřebitelé pravdivě informovat o původu potravin, které se prodávají v EU. Aktuálně platí povinnost uvádět na obalu pouze místo poslední operace, což nemusí nutně znamenat místo, kde byla potravina skutečně vyrobena, proto chceme tato pravidla změnit. Aby se Evropská komise tématem zabývala, je nezbytné shromáždit milion podpisů v alespoň sedmi členských zemích EU. Chtěl bych tedy pozvat všechny, koho zajímá toto nebo jiné téma z českého zemědělství, aby si na náš stánek přišli popovídat nebo třeba jen tak posedět. Jinak letošní Země živitelka dále nabídne v šesti dnech jako vždy širokou škálu nejrůznějších akcí, od ukázek moderních zemědělských strojů, přehlídek hospodářských zvířat až po ochutnávky kvalitních potravin z české produkce. Součástí bude také množství zajímavých přednášek a workshopů, které mohou lidé navštívit. Věřím, že si přijdou na své nejen velcí, ale i malí návštěvníci, kteří se mohou v Dětském zemědělském světě těšit na různé soutěže nebo si budou moci vyzkoušet některé zemědělské činnosti, jako je orba pluhem nebo sušení sena.

Na jaké akce byste upozornil?

Určitě se zaměříme na oslavu Národních dožíněk v sobotu 23. srpna, kterou pořádá Agrární komora ČR ve spolupráci s Výstavi-

štěm České Budějovice. Při této příležitosti poděkujeme zemědělcům za letošní sklizeň, i když vzhledem k deštivému počasí zejména v první polovině léta ještě žně nebudou u konce. Od hlavní brány vyrazí průvod krojovaných párů, folklorních souborů, myslivců, sokolníků a představitelů dalších profesí směrem k Pivovarské zahradě, kde je od 10:00 hod. slavnostní zahájení akce a další naplánovaný program. Poté, co vystoupí hlavní hosté, kteří budou zastupovat zemědělský a potravinářský sektor, a předají se dožínkové věnce, budou následovat hudební vystoupení a soutěže o ceny s vydavatelstvím Profi Press. Celým dnem bude provázet moderátor Českého rozhlasu Jan Kovařík.

Nicméně věřím, že i další dny nabídnou zajímavé aktivity, protože podtitulem letošního ročníku je Nová éra, což zahrnuje témata jako automatizace a robotizace, technologie precizního zemědělství, technologie pro zajištění maximální pohody zvířat a další nejnovější trendy v zemědělském hospodaření.

Osobně mám radost ještě z jedné věci, a to z návštěvy eurokomisaře pro výživu a zemědělství Christopha Hansena, který se kvůli mezinárodní zemědělské výstavě v Česku rozhodl přerušit dovolenou. Do Česka jsem ho zval opakovaně jako člen Evropské rady pro zemědělství a potraviny, která je poradním orgánem Evropské komise, a nyní mu to

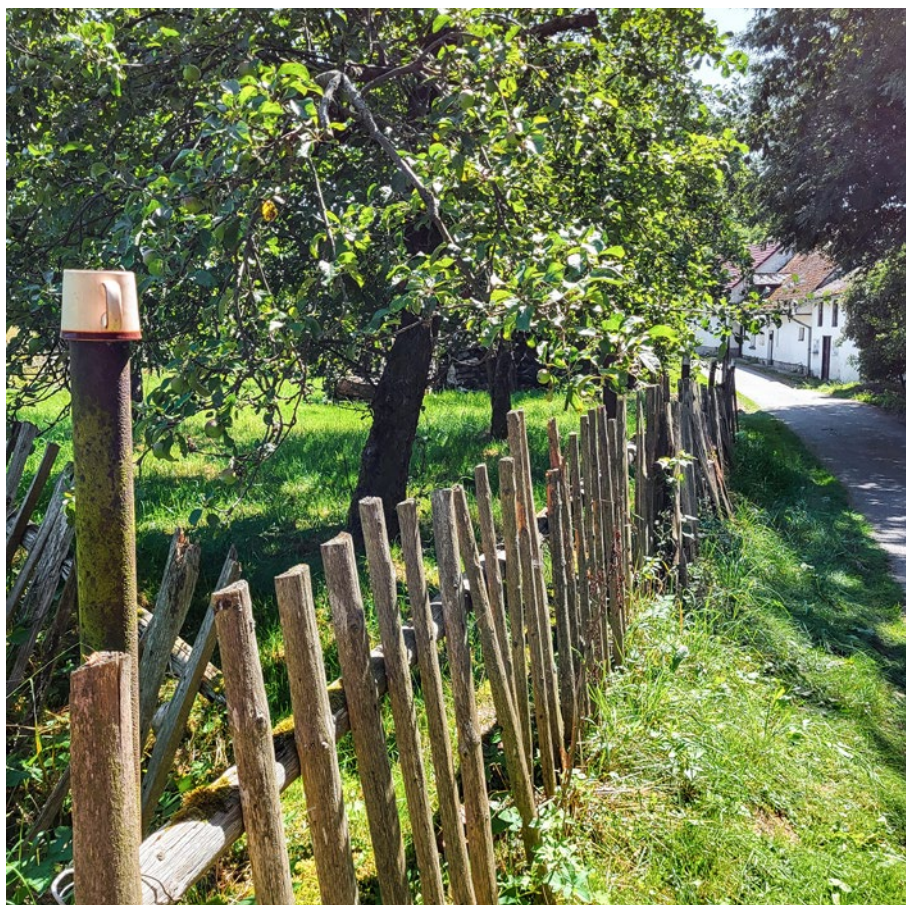
pracovní vytížení konečně umožnilo. Bude to příležitost, abychom mu představili specifika českého zemědělství, ale také aby nám vysvětlil, proč chce Evropská komise snížit evropský zemědělský rozpočet v dalším plánovacím období pro roky 2028–2034 o více než pětinu a jestli a jak hodlá Komise na oplátku snížit obrovskou regulatorní a administrativní zátěž, které zemědělci nyní čelí. Společně se zemědělci z ostatních zemí EU návrh Komise považujeme nejen v kontextu současné nejisté geopolitické situace ve světě za ohrožení budoucnosti našich farem, ale také za faktické ohrožení potravinové bezpečnosti našich zemí. V Bruselu se kvůli tomu už protestovalo a o dalších akcích se mluví v září.

Zmínili jste pomalý postup žní, jak to vypadá?

První kombajny vyjely letos do polí na přelomu června a července, což je zhruba o týden až dva později než loni. Brzký příchod jara sice urychlil vegetační vývoj plodin, ale následně jej mnohde zpomalily jarní mrazy a poté deštivé počasí. Loni v červenci jsme zaznamenali republikový průměrný srážkový úhrn za červenec 71 mm, tedy 81 % normálu z let 1991–2020, zatímco v letošním červenci představoval průměrný srážkový úhrn 95 mm, tedy 107 % srážkového normálu. V důsledku častějších deštů a nižší sluneční aktivity během dne, kdy by mohly porosty „vyschnout“, tak žně postupovaly velmi pomalu. Tak pomalý postup žní jsme zažili naposledy v roce 2013, protože polehlé porosty se špatně sklízely a do místy podmačených polí nešlo vjet s těžkou zemědělskou technikou. Nyní je předpověď příznivější, ale další výkyvy počasí nelze vyloučit. Pokud by deštivé počasí pokračovalo, hrozí porostům plísňe a různé houbové choroby, což znamená snížení kvality a také výnosu. Rostliny jsou navíc oslabené několika vlnami jarních mrazů, nedostatkem vody v půdě a kvůli zákazům přípravků na ochranu a ošetřování rostlin, za které není efektivní náhrada, jsou náchylnější vůči působení škůdců. Sklizeň základních obilovin se podle odhadu pohybuje mírně pod úrovní pětiletého průměru a u řepky pak kolem milionu tun. Především u řepky je patrný vliv počasí, ještě umocněný působením škůdců, což se podle informací z terénu negativně podepisuje na výnosech. S hodnocením je třeba nicméně počkat až na úplný konec žní nejenom kvůli jejich nepříteli hladkému průběhu, ale také vzhledem ke skutečnosti, že během žní jsou většinou hlášena vyšší, nepřesná čísla. Konečná „čistá sklizeň“ tak bývá obvykle o 5 až 10 % nižší.

Nyní se opět mluví o cenách potravin, jak je letošní žně mohou ovlivnit?

V první řadě a opakovaně je třeba říct, že čeští zemědělci neurčují ceny potravin na pultech a mají omezený vliv i na ceny, za které sami prodávají. Trh s potravinami v Česku je pod diktátem mezinárodních obchodních řetězců, které rozhodují, jaké zboží odeberou od nás,

nebo jaké dovezou, odkud a kolik bude stát. Tržní síla těchto nadnárodních gigantů se oproti českým zemědělcům pohybuje úplně v jiných sférách. Hodnota české zemědělské produkce činí kolem 170 až 180 miliard korun ročně, zatímco roční obrát největších řetězců dosahuje v sumě 400 až 450 miliard korun. Jak klesá soběstačnost Česka v produkci potravin a nahrazuje je zboží z dovozu mnohdy i ze třetích zemí, kde jsou mnohem nižší standardy, ceny na pultech jsou nestabilní a kvůli manipulacím v tzv. akcích zvýhodněných prodejích často také velmi nepřehledné. Oproti tomu, když se na trh dostane sezónní ovoce a zelenina z domácí produkce, ceny začínají naopak klesat, což můžeme pozorovat každý rok a ten letošní není výjimkou. Podobný vývoj lze teoreticky očekávat i u dalších komodit jako obilí, ale je třeba zdůraznit, že cena pšenice se podílí na konečné ceně pečiva jen maximálně 10 %, zbytek tvoří náklady a přírážka zpracovatelů, náklady na přepravu, náklady na skladování, náklady na obaly, a především náklady a přírážka velkých obchodních řetězců. Tedy my jako zemědělci nejsme schopni cenový vývoj potravin jakkoliv ovlivnit.

Zmínit jste, že na ceny mají vliv i dovozy potravin ze třetích zemí.

Evropská unie otevírá svůj trh dovozům ze třetích zemí stále více a chová se tak jako velmi špatný stratég a hospodář. Dlouhodobě to považujeme za alarmující konkurenční nevýhodu pro naše producenty potravin, protože v Evropě musíme dodržovat mnohem přísnější produkční standardy, než mají ve třetích zemích. Tím pádem si mohou dovolit i nižší produkční náklady než naši chovatelé a pěstitelé, což pro nás znamená neférové podmínky a deformuje to evropský trh. Zároveň to může potenciálně znamenat i nižší kvalitu potravin v nabídce. Tyto problémy hrozí zejména v souvislosti s rozjednanými obchodními dohodami mezi EU a Ukrajinou a EU a jihoamerickým sdružením Mercosur.

Po vypršení platnosti bezcelního režimu mezi Evropskou unií a Ukrajinou na začátku letošního června jsme prosazovali návrat vzájemných obchodních vztahů k režimu, jaký fungoval před ruskou vojenskou invazí na Ukrajinu v únoru 2022. Stejný postoj měli i naši kolegové ze Slovenska, Polska, Francie a dalších členských států EU. V praxi by to znamenalo obnovení cel a kvót na dovoz ukrajinského zemědělského zboží do Evropy. Pro srovnání v roce 2024 směřovalo do EU téměř 60 % celkového ukrajinského vývozu, zatímco v roce 2021 to bylo 39 %.

Ukrajinským zemědělcům je třeba pomoci, ale nejde to dělat do nekonečna, a především to nejde dělat na úkor našich zemědělců a potravinářů. Nová obchodní dohoda, kterou ještě musí schválit členské státy, naopak směřuje k navýšení kvót na dovoz například drůbežního masa, vajec, medu, cukru, obilovin

Od výsledku voleb očekáváme výrazně lepší komunikaci s vládou.

a dalších komodit z Ukrajiny. Několikrát jsme varovali před tím, aby Evropská komise dělala libivá politická rozhodnutí bez toho, aniž by vzala v úvahu ekonomické aspekty a dopad na evropské zemědělce, včetně českých. Znovu proto vyzýváme českou vládu, aby tuto dohodu odmítla.

Stejně tak jsme apelovali i na odmítnutí obchodní dohody mezi Evropskou unií a uskupením Mercosur, kterou dojednala Evropská komise loni v prosinci. V tomto případě plánuje Komise obětovat evropské zemědělce za výhodnější exportní možnosti pro automotive do Jižní Ameriky a vyměnit je za levné dovozy drůbežního a hovězího masa nebo cukru a dalších komodit do Evropy. Ze strany evropských institucí není nejmenší šance, jak by mohly prověřit a zodpovědně prohlásit, že jihoameričtí pěstitelé dodržují stejně přísné podmínky jako my. Znamená to zároveň i vyšší uhlíkovou stopu, kterou přitom chce Evropská unie podle svých deklarací snižovat. Ostatně i trváním na vysoce ambiciózních cílech Green Dealu dusí nejenom zemědělce, ale také celý evropský průmysl.

Jednání k těmto tématům bude patrně záležitostí již pro příští vládu. Jak hodnotíte zemědělskou politiku té končící?

Ve vedení rezortu zemědělství se za dobu vlády Petra Fialy vystřídali tři ministři zemědělství, což pro jeho stabilitu a kontinuitu není zrovna ideální. Vláda dávala po celou dobu svého mandátu najevo, že jí více než kondice českého zemědělství zajímá programové prohlášení vlády, respektive gesta vůči domnělé

voličské základně. I proto byl velký důraz kladen na propagaci činnosti ministra a Ministerstva zemědělství směrem k široké veřejnosti, zatímco podmínky pro naše podnikání se zhoršovaly. Namátkou bych jako příklad mohl zmínit změny ve Společné zemědělské politice, nedodržení slibu zavedení podpory zaměstnanosti na venkově, snížení národních dotací, praktické zrušení podpor pro zpracovatele nebo skokové navýšení daně z nemovitých věcí na zemědělskou půdu. Určitě se našly i pozitivní věci, nicméně z pohledu reality se nám tu či jinde podařilo jen zpět vybojovat to, o co jsme přišli, a to ještě bez navýšení o historicky vysokou inflaci. Ve srovnání s našimi kolegy ze zemí, kde zemědělci představují větší voličskou skupinu, vidíme, že tady se pro zemědělce ve velice těžkých časech růstu produkčních nákladů dělalo minimum nebo se tu dělaly kroky, které zemědělcům namísto pomoci ještě víc přitížily.

Rádi bychom věřili, že příští vláda, ať už bude vypadat jakkoliv, s námi bude spolupracovat lépe. Samozřejmě hodně o tom napoví výsledek parlamentních voleb v říjnu a následná jednání k sestavení vlády a obsazení pro nás zásadních resortů. Společně s dalšími nevládními zemědělskými a potravinářskými organizacemi jsme již na jaře vytvořili Společnou iniciativu 2025+, ve které jsme shrnuli priority, na které je nezbytné se zaměřit, a dlouhodobě o nich jednáme se politickými stranami, které mají potenciál se do Sněmovny dostat. Na sněmu Agrární komory ČR, který byl posunutý kvůli riziku zavlečení slinnavky a kulhavy do českých chovů na termín 5. září, se v hlavním programu skutečně také debata zemědělských expertů jednotlivých politických stran. Zájem o tuto debatu i výstupy z ní by mohly být dobrým vodítkem, kdo a jak to myslí s českým zemědělstvím vážně na další čtyři roky.

Redakce Agrobase

Stovky zemědělců protestovaly v Bruselu za budoucnost zemědělství

V polovině letošního července se naplnily obavy zemědělců napříč Evropou, když Evropská komise představila radikální škrtky v evropském zemědělském rozpočtu po roce 2027. Na ně navazuje i reforma evropské zemědělské politiky. V letech 2028 až 2034 má být tento rozpočet nižší o 22 %, více peněz je podle plánu naopak vyčleněno pro obnovu Ukrajiny. Nesouhlas s těmito změnami daly najevo stovky zemědělců, kteří 16. července prošli Bruselem. Další protesty se mohou uskutečnit už na podzim.

Zemědělci oblečení do montérek a holín, skupiny ve stejnobarevných tričkách i úředníci s kravatami. Tak vypadal 16. července dav zhruba pěti set lidí v centru Bruselu, nad kterým vlály vlajky nejméně šestnácti uniijních států včetně Česka. Všichni přijeli protestovat proti radikálním změnám v evropské zemědělské politice, které ten den představila Evropská komise.

Kolem 14. hodiny protestující vyrazili od budovy Evropského parlamentu k Berlaymontu, kde sídlí Evropská komise. Nesli transparenty s hesly jako "no budget, no cap, no farmers, no security" (přel. – žádný rozpočet, žádná společná zemědělská politika, žádní zemědělci, žádná bezpečnost) a byly vidět i nápisy, které přirovnávaly předsedkyni Evropské komise Ursulu von der Leyenovou k pohádkové postavě Alenky v říši divů. Nejpočetnější delegace farmářů dorazily ze Španělska, Itálie nebo Polska, nechyběli ale ani zemědělci z Pobaltí, severní Evropy nebo Irska.

Před budovou Evropské komise farmáři házeli své holínky na hromadu jako symbol toho, že je už nemusí potřebovat, protože se zemědělským hospodařením skončují, pokud skutečně začnou platit navrhované změny. Pod okny evropské vlády, jak se přezdívá Evropské komisi, vystoupili zástupci nevládních organizací s projevy, co jim na záměrech eurokomisařů vadí.

„Zásadní proměna architektury evropské zemědělské politiky, o které se donedávna mluvilo jen v kuloárech, se pravděpodobně uskuteční a může mít zničující dopady nejen na naše zemědělce, ale především na potravinovou bezpečnost Česka a celé Evropy. Hlavním úkolem zemědělství je zajistit zdravé a cenově dostupné potraviny pro obyvatele, což bude po roce 2027 ještě těžší než teď,“ řekl Jan Doležal, který se demonstrace účastnil jako prezident Agrární komory ČR

i viceprezident evropské zemědělské nevládní organizace COPA.

Protestní akce v polovině července proti reformě Společné zemědělské politiky EU po roce 2027 nebyla první. Zemědělci protestovali už v květnu v Bruselu i jednotlivých státech. Akce měla podtitul House of Cards, čímž chtěli zdůraznit, že se evropské zemědělství může zhroutit jako dům z karet. Před fatálními dopady varovaly nevládní organizace napříč Evropou včetně Agrární komory ČR. Přesto se

Jak změny ovlivní české zemědělce?

- Sloučení prvního a druhého pilíře, tedy odstoupení od dosavadního systému pro rozdělování peněz na přímé platby a investice minimálně v případě nárokových plateb.
- Při součtu přímých plateb a podpor na údržbu krajiny činí průměr v Evropské unii 302 €/ha (273 €/ha bez Maltý), krácení rozpočtu o 22 % bude znamenat pokles na cca 213 €/ha. V Česku dnes podle dat EU vychází tato průměrná platba na 227 €/ha, při snížení obálky o 22 % by to tedy znamenalo cca 177 €/ha.
- Některé z přímých plateb budou kofinancované na úrovni členského státu.
- Zdvojnásobení krizové rezervy na 900 milionů eur ročně.
- Navýšení vázaných podpor až na 20, respektive 25 % obálky ve výjimečných případech, podpora proteinové suverenity a chovu skotu v citlivých oblastech.
- Větší podpora programu Ovoce, zelenina, mléko do škol s podmínkou, že se bude jednat pouze o evropskou produkci.
- Zatím podle dostupných informací nemá pokračovat povinná redistributivní platba. V Česku je nyní nastavena na úrovni 23 % z obálky přímých plateb, což je výrazně vyšší než průměr EU na úrovni 10–12 %.
- Nicméně se počítá se zvláštní obálkou pro malé podniky (do určitého platebního nároku, zjednodušený systém administrace) a mladé zemědělce (vyšší podíl než v současné době).
- Pro členské státy bude podle návrhu EK povinné uplatňovat odstupňované snížení plateb:
 - Od 20 000 eur – degresivita 25 %,
 - Nad 50 000 eur – degresivita 50 %,
 - Nad 75 000 eur – degresivita 75 %,
 - Nad 100 000 eur – degresivita 100 % (tvrdý strop).
- V případě zastopování se má navíc uplatňovat majetková propojenost, tedy 100 tisíc eur na propojené subjekty.
- Při „kráceném“ průměru přímé platby v EU 213 €/ha by se degresivita teoreticky týkala farem od výměry 93 hektarů, v Česku 112 hektarů, tvrdý strop farem by byl na úrovni 500 hektarů.
- Ze zveřejněných informací vyplývá, že bude velmi zásadně záležet na konkrétním produkčním zaměření zemědělského podniku.

**Zveřejnění návrhů
vyvolalo směrem
k Evropské komisi značnou
averzi a odmítnutí.**

Evropská komise rozhodla oznámit své záměry v podobě, která vyvolala další rozhořčení a obavy zemědělců.

O návrhu Evropské komise budou ještě hlasovat Evropský parlament a jednotlivé členské státy EU. Agrární komora ČR už proto vyzvala premiéra Petra Fialu a ministra financí Zbyňka Stanjuru, aby se postavili za oprávněné zájmy českých zemědělců a škrty v evropském rozpočtu i reformu zemědělské politiky EU odmítli.

Zároveň se už nyní mluví o dalších mezinárodních protestních akcích. Další se mohou uskutečnit už letos na podzim a v ještě masivnější podobě než dosud. „Jedná se o první návrh Evropské komise, musíme proto v tlaku pokračovat a nesmíme to vzdát. Během protestní akce v Bruselu v polovině července se spojili zemědělci z různých zemí, protože si uvědomují, jak změny dopadnou na jejich živobytí,“ poznamenal prezident Doležal.

Redakce Agrobaze

Z Komoditní rady pro obiloviny a olejniny

Další jednání Komoditní rady pro obiloviny a olejniny při Agrární komoře České republiky se uskutečnilo ve středu 30. července 2025. Vedle stálých členů komoditní rady se ho zúčastnili hosté z Ministerstva zemědělství a Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Hlavním tématem byla letošní sklizeň obilovin a olejnin a jak aktuálně postupuje v Česku, Evropě i světě, dále se hovořilo o očekávané bilanci domácí produkce, spotřeby a vývozu a co vše může ovlivnit situaci na domácím i světovém trhu.

Předseda komoditní rady Martin Volf konstatoval, že tak pomalý postup žní jako letos zažili pěstitelé v Česku naposledy v roce 2013. Podle dat žňového zpravodajství k 28. červenci zemědělci sklídili pouhou pětinu výměry obilovin a třetinu ploch osetých řepkou. Sklizeň zpomaluje deštivé počasí, porosty nelze sklízet, některé nejsou ještě zralé. Zároveň tím dochází ke zvyšování produkčních nákladů, přejíždí se do jednotlivých plodin, vznikají ztráty a obiloviny ztrácejí kvalitu. Pokud budou přehánky pokračovat, může to mít vliv také na kvalitu obilovin a porůstání řepky.

Navzdory mrazům a suchu na jaře, deštivému počasí od června ale pěstitelé hodnotili výnosy a kvalitu zatím jako dobrou. Výnosy základních obilovin se pohybují nad úrovní 5letého průměru. Řepka dosahuje výnosů kolem 3 t/ha, což je lepší než loni, ale zatím mírně horší, než je 5letý průměr. Komoditní rada na základě statistických údajů předpokládá, že letošní produkce obilovin na zrno se bude pohybovat na úrovni kolem 7,8 milionu tun, přičemž aktuální zásoby činí 1,3 milionu tun, ale výrazně klesly zásoby pšenice. Z tohoto objemu bude k využití na domácím trhu 4,7 milionu tun a téměř 3,1 milionu tun by mělo se mělo vyvézt do zahraničí. Z toho pšenice, která je dominantní obilovinou na českých polích, by měla dosáhnout produkce 4,8–4,9 milionu tun a stav zásob k 30. červnu 2025 klesl o třetinu na 519 tisíc tun. Odhadovaná domácí spotřeba je 2,55 milionu tun a na export by mělo směřovat 2,4 milionu tun. Produkce hlavní olejliny řepky by měla dosáhnout 1 milionu tun, což nepokryje domácí zpracovatelské kapacity.

Situace v Evropě je podobná té v Česku. Pěstitelé napříč kontinentem se potýkali s nedostatkem vody v půdě v únoru, březnu a dubnu. Střední Evropu následně zasáhlo několik vln silných jarních mrazů. Sklízet se začalo načas, ale žně rovněž zpomalují kvůli deštivému počasí. Výnosy obilovin jsou zatím spíše překvapivě dobré. U řepky došlo vlivem počasí k většímu poškození a odhadovaný výnos je tedy zatím spíše podprůměrný. Jsou plodiny,

kterým deštivé počasí naopak prospívá, jako je například kukuřice.

Světová produkce pšenice by měla podle odhadu organizace International Grains Council letos dosáhnout 808 milionu tun, což je nejvyšší hodnota za posledních více než pět let. V Evropě se očekává produkce pšenice na úrovni 137 milionu tun, v Číně 142 milionu tun, v Indii 118 milionu tun, v Rusku 84 milionu tun a ve Spojených státech 52 milionu tun. Na francouzské burze MATIF cena pšenice od února zažila pokles až do května, od června cena stagnuje. Pro růst cen pšenice na burze i spotovém trhu nyní neexistují téměř žádné fundamentální faktory. Světovou produkci kukuřice odhaduje International Grains Council na 1 276 milionu tun, což je také nejvíce za posledních více než 5 let. Rovněž cena této komodity na burzách klesla.

K situaci olejnin. Odhady produkce řepky v Evropské unii se liší. Organizace Oil World ji odhaduje na 20 milionů tun, americké ministerstvo zemědělství předpokládá téměř 19,5 milionu tuny a Evropská komise 18,9 milionu tun, v čemž se shoduje s International Grains Council (18,8 mil. tun) a údaji z Eurostatu (18,65 mil. tun). Produkce řepky v EU bude tedy pravděpodobně 18–18,7 mil. tun. V další významné producentce zemi Kanadě, která je zároveň největším světovým exportérem, by letošní produkce řepky měla dosáhnout podle Oil World 18,7 milionu tun. To je nejméně za poslední tři roky a očekává se i menší objem na vývoz. Nicméně sklizeň bude probíhat až v září a říjnu.

S hodnocením letošní sklizně je ale třeba počkat až na její úplný konec. Kromě počasí ji může ovlivnit celá řada dalších faktorů. Čeští pěstitelé opakovaně poukazují na problémy způsobené zákazy přípravků na ochranu rostlin, za které neexistují efektivní povolené alternativy. Například škůdce blýskáček řepkový získal v posledních dvou letech téměř stoprocentní odolnost vůči pyrethroidům, přitom v minulosti s jeho škodlivostí žádné významné problémy nebyly.

Situaci na trhu pak může ovlivnit celá řada dalších vlivů, mezi něž patří vývoj situace na Ukrajině, exportní možnosti Ruska (vývoz pšenice), zavádění exportních cel. Ukrajina se netají tím, že chce do budoucna posílit zpracovatelské kapacity a chce se více soustředit na vývoz výrobků s vyšší přidanou hodnotou, jako jsou například oleje. Další otázkou je americká celní politika a kurz dolaru vůči euru.

Předmětem diskuze byly odlišné podmínky pro pěstování včetně kontrolních mechanismů na americkém trhu oproti Evropě. Komoditní rada opětovně upozornila na nadhodnocené aktuální odhady produkce ze strany Ministerstva zemědělství, respektive SZIF. Finální statistické výsledky bývají vždy horší.

Další jednání Komoditní rady pro obiloviny a olejniny při AK ČR se uskuteční v září, až skončí žně, termín AK ČR upřesní.

Úřad AK ČR

Letošní sklizeň obilnin a řepky směřuje ke konci

Ve 33. týdnu, podle sedmého šetření Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) k 17. srpnu 2025 zemědělci mají sklizeno 89,11 % ploch obilnin a již 95,61 ploch řepky. Za týden zemědělci výrazně se sklizní pokročili, sklídili téměř 367 tis. ha ploch obilnin a řepky sklídili skoro 56 tis. ha. V porovnání s loňskou sklizní je letošní sklizeň pomalejší, loni již touto dobou byly žňové práce již téměř u konce. Počáteční letošní zpoždění však bylo významně vyrovnáno.

Velmi teplé a bezesrážkové počasí uplynulého týdne, kdy ve čtvrtek a v pátek teploty přepisovaly teplotní rekordy, posunulo žně výrazně dopředu a tím i k cíli. Příliv velmi teplého vzduchu v Česku vyvrcholil v pátek, kdy nejvyšší teploty překročily 36 °C. Po víkendovém mírném ochlazení se teploty ve středu mají přiblížit k tropické třicítce. Ve druhé polovině týdne však nastane zlom, teploty by měly klesnout, očekávají se přeháňky, na víkend se má ale znovu vyjasnit, očekává se slunečné počasí.

Zcela ukončenou sklizeň obilnin a řepky olejky mají okresy Kolín, Mladá Boleslav, Český Krumlov, Litoměřice, Břeclav, Vyškov, Znojmo, Olomouc, Prostějov a Šumperk. Ukončenou sklizeň obilnin má jen okres Kutná Hora a sklizeň řepky je již ukončena ve 38 okresech.

Z krajů finišuje se sklizní obilnin kraj Olomoucký (99,66 % sklizených ploch), Zlínský (98,30 % sklizených ploch) a Jihomoravský (94,91 % sklizených ploch). Naopak nejvíce ploch zůstává, jako tradičně, sklídit v kraji Libereckém (64,77 % sklizených ploch), Karlovarském (66,53 % sklizených ploch) a Královéhradeckém (72,83 % sklizených ploch). Sklizeň řepky byla ukončena v kraji Zlínském a Olomouckém a u konce je téměř kraj Jihomoravský (99,03 % sklizených ploch). Kromě dvou krajů, Karlovarského (62,47 % sklizených ploch) a Libereckého (85,17 % sklizených ploch), dosahuje podíl sklizených ploch v ostatních krajích již přes 90 %.

Celkem je sklizeno 1 072 070 ha ploch obilnin, tj. 89,11 % ploch. Celková produkce obilnin zatím dosahuje výše 6 846 tis. tun při dosaženém průměrném hektarovém výnosu 6,39 t/ha. V porovnání s loňským průměrným výnosem základních obilovin je tak letošní výnos již vyšší.

Pšenice ozimá je sklizena na 88,96 % ploch, tj. 673 316 ha, zbývá tak sklídit ještě 83,5 tis. ha. Produkce ozimé pšenice při průměrném výnosu 6,70 t/ha činí již přes 4,5 mil. tun.

Nejdále je sklizeň ozimé pšenice v Olomouckém kraji (99,62 % sklizených ploch), naopak nejpomalejší je v kraji Karlovarském (67,81 % sklizených ploch).

Pšenice jarní je sklizeno 76,46 % ploch, tj. 15 501 ha, ke sklizni zbývá ještě téměř 4,8 tis. ha. Při průměrném výnosu 5,02 t/ha dosahuje produkce zatím úroveň 77,8 tis. tun. Nejvíce sklizených ploch má opět kraj Olomoucký (98,51 %), nejméně kraj Liberecký (22,48 %).

Ječmene ozimého zbývá sklídit posledních 114 hektarů v kraji Libereckém a Pardubickém, sklizeno je 99,90 % ploch, tj. 109 401 ha. Při průměrném hektarovém výnosu 6,38 t/ha produkce činí 698,1 tis. tun.

Ječmen jarní je sklizen na 95,04 % ploch, tj. 176 115 ha, zbývá tak sklídit na 9,2 tis. ha. Produkce jarního ječmene již přesáhla jeden milion tun, přesněji je na 1 088,0 tis. tun, a to při průměrném hektarovém výnosu 6,18 t/ha. Nejvíce sklizených ploch má kraj Zlínský (99,98 %), nejméně naopak opět kraj Liberecký (54,41 %).

Žito je sklizeno z 81,39 % ploch, tj. 16 555 ha, zbývá tak sklídit zhruba 3,8 tis. ha. Při průměrném výnosu 5,62 t/ha je produkce téměř na úrovni 93,1 tis. tun. Sklizeň žita byla ukončena ve Zlínském a Olomouckém kraji, naopak nejpomaleji je se sklizní žita kraj Liberecký (34,42 % sklizených ploch).

Oves, s druhým nejnižším procentem sklizených ploch, tj. 74,69 %, má sklizeno 50 971 ha, zbývá sklídit téměř ještě 17,3 tis. ha. Produkce při dosažení průměrného hektarového výnosu 4,23 t/ha dosáhla hodnoty skoro 215,5 tis. tun. Nejvíce sklizených ploch ovesa je v kraji Olomouckém (96,27 %), nejméně v kraji Libereckém (39,69 %).

Nejpomaleji probíhá sklizeň tritikale neboli žitovce, křížence pšenice a žita, kterého je sklizeno 71,04 % ploch, tj. 30 211 ha, zbývá tak sklídit 12,3 tis. ha. Průměrný výnos

K 17. srpnu 2025 je sklizeno

89,11 % ploch obilnin celkem

- 88,96 % ploch pšenice ozimé
- 76,46 % ploch pšenice jarní
- 99,90 % ploch ječmene ozimého
- 95,04 % ploch ječmene jarního
- 81,39 % ploch žita
- 74,69 % ploch ovesa
- 71,04 % ploch tritikale

95,61 % ploch řepky

5,30 t/ha dosud poskytuje produkci ve výši 160,2 tis. tun. Sklizeň tritikale byla ukončena v Olomouckém kraji a nejpomaleji sklizeň pokračuje v Libereckém kraji (41,93 % sklizených ploch).

Řepka olejka je sklizena na 95,61 % ploch, tj. 321 096 ha, ke sklizni ještě zbývá téměř 14,8 tis. ha. Při průměrném hektarovém výnosu 3,00 t/ha produkce dosahuje 964,0 tis. tun.

www.eagri.cz

ZEMĚDĚLSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ PLODIN

Známe jednodušší řešení, jak zachránit vaši úrodu

Pojištění plodin s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů pěstovaných plodin a trvalých kultur
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Dopracování systému erozní ochrany je zase špatně

Agrární komoru České republiky oslovilo Ministerstvo zemědělství, aby se v mezirezortním připomínkovém řízení vyjádřila k novele nařízení vlády o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům č. 73/2023 Sb., kde dochází k dalším úpravám tzv. DZES 5 dle modifikace Strategického plánu SZP, který na začátku léta schválila Evropská komise. Návrh textu jsme poté, co jsme se s ním seznámili, doporučili Ministerstvu zemědělství z projednání stáhnout.

Snahou komory a dalších nevládních organizací bylo od začátku projednávání této problematiky, které jde zpětně až do roku 2022, vysvětlit zástupcům Ministerstva zemědělství nesmyslnost celého původně nastaveného systému a dopady, které by s sebou přinesly jimi navržené půdoochranné technologie týkající se dvou třetin území republiky. Nesouhlasili jsme také s dalším zvyšováním kontrol a administrativy jak na straně zemědělců, tak státu, tedy dozorových orgánů, a kritizovali jsme nepřipravenost požadovaných opatření.

Po mnohačetných jednáních jak s Ministerstvem zemědělství, VÚMOP, SPÚ, SZIF a posléze také na jednáních s úředníky Evropské komise v Bruselu jsme v minulých měsících složitou cestou dosáhli kompromisu a doufali jsme, že snad i vzájemného pochopení všech zúčastněných stran. Přes to všechno

Ministerstvo zemědělství nyní zcela nelogicky předsadilo projednávání uvedené vyhlášky, čímž opětovně sektor poškozuje.

AK ČR s tímto návrhem nařízení nesouhlasí a zásadně jej odmítá, a to zejména z těchto důvodů:

- MZe chce zavést sankce za skutečné erozní události, a to i v případě využití zvolené půdoochranné technologie.
- V tuto chvíli není dokončen legislativní proces zákona o Státním pozemkovém úřadu, respektive navazující vyhláška, která by aktualizovala a jasně definovala pojmy jako „monitoring eroze“, „skutečná erozní událost“ či „vyšší moc“.
- Není tu jasná, garantovaná metodika půdoochranných technologií, a tedy záruka „vyvinění se“ pro zemědělské subjekty v případě skutečné eroze i při důsledném využití doporučených půdoochranných

technologií, tedy neplatí princip objektivního očekávání zemědělce.

- Pokud bude nařízení vlády takto schváleno, vznikne hybridní, a tedy nejhorší možné řešení, a to jak pro státní správu, tak pro kontrolované subjekty, protože se bude muset provádět u všech vybraných žadatelů kontrola, ale zároveň se budou sankcionovat skutečné erozní události. Naším původním požadavkem, a ve finále i požadavkem MZe vůči Komisi, bylo kontrolovat pouze skutečnou erozi a snížit tak administrativní a byrokratickou zátěž zemědělských podnikatelů a zároveň předcházet erozi. Navržené nařízení není zaměřeno na předcházení eroze, ale na udělování sankcí.
- Případné sankce, respektive vratky nevyplacených přímých plateb nejsou příjmem státního rozpočtu, ale jsou fakticky příjmem rozpočtu unijního. Ve finále tedy tuzemští úředníci placení z našich daní budou fungovat jako výběrčí poplatků Evropské komise.
- Česká republika se sice zavázala dále rozvíjet monitoring eroze, ten nicméně může fungovat pod SPÚ podle k tomu určené vyhlášky, nikoliv pod DZES 5 v její základní podmíněnosti.
- Výsledkem funkčního monitoringu eroze by mělo být předcházení dalšímu opakování erozní události na stejném pozemku, včetně využití nástroje k přeřazení pozemku do vyššího stupně erozní ochrany, nikoliv jen udělování sankcí.
- V návrhu nařízení k příští Společné zemědělské politice je patrná změna ve prospěch motivačního, nikoliv sankčního systému. Proto není důvod, aby Česká republika na poslední dva roky stávající SZP uplatňovala systém založený primárně na sankcích.

Z těchto důvodů navrhujeme nařízení vlády stáhnout z projednávání v dané podobě a připravit nařízení bez propojení s monitoringem eroze, respektive s principem skutečné erozní události, a to do doby, než bude dokončena úprava legislativy, která tyto pojmy jasně definuje.

Úřad AK ČR

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Česká zemědělská univerzita v Praze

Středočeský kraj

AGRIVEP a.s.
ZEMĚLSKÁ VÝROBA A SLUŽBY

Mistrovství se koná pod záštitou ministra zemědělství Marka Výborného

2025

70. ROČNÍK MISTROVSTVÍ SVĚTA V ORBĚ

Mitas

- GENERÁLNÍ PARTNER 70. MS V ORBĚ

ČEKÁ VÁS BOHATÝ DOPROVODNÝ PROGRAM:

- ✓ přehlídka umu nejlepších světových oráčů
- ✓ výstava zemědělské techniky
- ✓ soutěž v orbě s koňmi
- ✓ výstava historické techniky
- ✓ bohaté občerstvení a mnoho dalších zajímavostí i pro rodiny s dětmi

PÁTEK 5.9. 2025 OD 10:00 ①

SOBOTA 6.9.2025 OD 9:00 ②

HOROMĚŘICE U PRAHY ③

STROM

Zásadně nesouhlasíme se sankcemi za dopady vodní eroze v případě extrémních srážek

Před dvěma týdny jsme se prostřednictvím informací ze Zemědělského svazu ČR dozvěděli, že úředníci našeho Ministerstva zemědělství vypracovali další návrh novely k podmíněnosti, který se týká především DZES 5 a který má vstoupit v platnost od 1. 1. 2026 (pro SEO) a 1. 7. 2026 (pro MEO I a MEO II).

V původním návrhu, při jednání úředníků ministerstva s nevládními organizacemi, bylo údajně dohodnuto, že bude jasně odděleno porušení stanovených půdoochranných technologií od extrémních erozních projevů, které zemědělec neovlivní, a za které tedy není možné udělit sankce. Přes toto ujištění ministerstvo navrhuje, aby se zemědělec stal obětí beránkem extrémních projevů přírody, které jsou podle všech indicií způsobeny globálním oteplováním planety. Jednání úředníků ze strany Ministerstva zemědělství, ministerstva našich zemědělců, mě neudivuje. Je to z jejich strany další důkaz nepochopení zemědělské činnosti, arogan-

ce úřednické moci a společenského tlaku na hledání viníka za zhoršení stavu životního prostředí, za který může zvýšení životní úrovně každého z nás.

Jsem zásadně proti, aby byl zemědělec odpovědný za extrémní projevy počasí. Vede mě k tomu mimo jiné případ, který se stal v loňském roce na pozemcích, kde náš podnik hospodaří. Během června 2024 došlo v lokalitě Světlá u vodovodu a Díly nad Kravínem v k.ú. Popovice u Kroměříže k výjimečné události. Během krátké doby ve třech vlnách spadlo neuvěřitelné množství srážek; 34,5 mm za 15 minut 21. 6., 51 mm za 40 minut 27. 6.

a 79 mm za 70 minut 30. 6. Nad lokalitou se nachází les, který navazuje na oba pozemky a celá oblast se svažuje do vesnice koncentrovanou svodnicí přes zahrady ke dvěma obytným domům.

Při první události spadlo na suchou půdu během krátké doby neskutečně velké množství vody, rozbahnilo tenkou povrchovou vrstvu pole, která se stala nepropustnou. Způsobila ničivý odtok roztekle půdy a vytvořila ztvrdlá koryta svodnic, které je vidět na fotografii. Ve druhé vlně srážek už přívalová voda měla vytvořená koryta, kterými bez možnosti zadržení vegetací odtékala ze záplavové oblasti. Před třetí povodní jsme vykopali provizorní příkop, který jsme svedli do vypuštěné retenční nádrže, a zamezil tak škodám na majetku občanů.

Podle současného návrhu vyhlášky bychom za takto extrémní událost měli dostat pokutu, přestože jsme dodrželi všechna protierozní opatření, která jsme byli povinni dodržet, přestože pozemky měly dostatečný aktuální vegetativní pokryv, faktor vlivu vegetace tedy dosahoval nejnižší hodnoty a nejlépe chránil půdu proti vodní erozi.

Události ale byly tak extrémní, že voda z přívalových srážek vytékala z lesa nad pozemkem (viz další fotografie) a dala tak základ ničivému odtoku, kterému již nezabránila žádná překážka. Při komplexní pozemkové úpravě katastru Popovice u Kroměříže bylo v popisované lokalitě navrženo protierozní opatření trvalého charakteru – průleh se zpevňujícím vegetačním krytem. Toto opatření nebylo realizováno a teprve po událostech z loňského roku se vybuduje. Za to podle nové vyhlášky bude také zodpovědný zemědělec?! Podle literatury (Ochrana zemědělské půdy před erozí, Metodika 2024) lze za erozně nebezpečné považovat ty srážky, jejichž úhrn převyšuje už 12,5 mm anebo intenzitu 6,25 mm za 15 min. Kde jsou výše popisované úhrny srážek již výjimečnou událostí.

Proto zásadně nesouhlasíme s navrženou podobou novely protierozní vyhlášky, která má

sankcionovat zemědělce i za to, co v takových extrémních situacích nemohou vůbec ovlivnit.

Kromě tohoto nesouhlasu s koncepcí viny zemědělců máme další zásadní připomínky k podmíněnosti DZES 5.

1. Za stejných podmínek pachtu máme v naší okrajové oblasti Hané touto zpřísněnou erozní vyhláškou a podmínkami DZES 5 enormně ztížené podmínky hospodaření proti kolegům hospodařícím na rovině. Ti mohou střídát plodiny a orat bez omezení. Jaké náklady na pořízení nových strojů na zajištění protierozních opatření budou muset vynaložit podniky zemědělské prvovýroby hospodařící na nově rozšířených erozních plochách? To nikdo nevyčíslil. Dopadová studie neexistuje, ale stále se jen nařizuje a omezuje.
2. Neexistuje žádná dlouhodobá vědecká studie, jaké dopady bude mít omezování zaorávání zbytků předplodin na výnosy a zdravotní stav pěstovaných plodin, šíření škůdců, zkrácení cyklických gradací hlo-davců a na úrodnost půdy v porovnání s klasickým orebním hospodařením. V zemi, kde bratrance Veverkové vynalezli ruchadlo, předchůdce pluhu, které znamenalo několikanásobné zvýšení výnosů pěstovaných kulturních plodin, se nyní extrémně zakazuje orat.
3. Podmínky dodržování erozní vyhlášky a DZESu 5 záměrně nebo z neznalosti zemědělské praxe neřeší problematiku zapravení chlévské mrvy na pozemcích MEO I (oranžové díly půdního bloku). Podle tvůrců podmínek můžeme pole s rozmetaným hnojem jen povrtat kypřiči nebo pod-rýváký. Že hnůj bude trčít na povrchu, že se bude rozkládat na N_2O , unikat do ovzduší a způsobovat oteplování atmosféry daleko větší, jak CO_2 a že bude docházet ke ztrátám živin, tvůrcům vyhlášky, nevádí. Řeší přece erozi.
4. Nedovedu si představit set jarní sladovnický ječmen do nezorané podmiřnuté půdy se zbytky předplodiny, jak je požadováno na pozemcích MEO I. Neexistují žádné vědecké metodiky, které by porovnávaly důsledky této technologie na zdravotní stav, uvolňování dusíku v průběhu vegetace v porovnání s klasickou tradiční technologií podzimní orby s urovnáním povrchu. Za 40 let praxe jsem nezažil erozní událost na pozemcích, kde byl zaset jarní ječmen. Jde přece o rostlinu z čeledi lipnicovitých, odolávajících nejlépe erozi. Jaký bude dopad takového pěstování na kvalitu sladu v naší zemi, kde je taková tradice výroby piva?
5. Jak budou vypadat silně erozní pozemky (SEO) za 30–50 let monokulturního pěstování ozimých obilovin, když podniky

bez živočišné výroby zde nebudou pěstovat povolené víceleté pícniny. Ozimá řepka se v budoucnu nebude pěstovat díky restriktivnímu nařízení v ochraně rostlin našich a evropských úředníků. Jak budou střídát na těchto pozemcích plodiny podle jiného nařízení DZES? To se neřeší.

6. Podle metodiky 2024 Ochrany zemědělské půdy před erozí, vypracované odborníky VÚMOP, Mendlovy univerzity v Brně a České zemědělské univerzity v Praze, je zásadní příčinou vodní eroze kromě necitlivého scelování pozemků v 50. letech minulého století nedostatek organické hmoty, způsobené útlumem živočišné výroby po roce 1989. Je to jen část pravdy. Zásadní omezení živočišné výroby v ČR nastalo, když se zavedla dotace v jednotné platbě na hektar obhospodařované půdy po vstupu do EU. To urychlilo rušení náročné živočišné výroby, na rozdíl od přístupu původních států EU, kde byla živočišná výroba dotována samostatně. Je zajímavé, že jsem se v žádné literatuře, včetně té, kterou cituji, nedočel, že základní vliv na strukturu půdy, a tedy i schopnost vsakování dešťových srážek, má nasycenost půdy vápníkem. Že se od roku 1989 dostatečně nevápní, je nevěřejně známé. Nestrukturální stav půdy navíc v posledních letech umocňuje průběh teplých zim. Půda nebývá promrzlá a na jaře nevytváří správnou mrazovou strukturu. Výjimkou byl letošní rok, kdy po suchém mrazivém únoru měla půda výbornou drobovitou strukturu.

7. Příkladem toho, jak se nepozorovaně zodpovědnost za škody způsobené extrémními povodňovými událostmi ve společnosti přenáší na zemědělce, je způsob schvalování zástavby ze strany stavebních úřadů. Nikoho z úředníků nenapadne podívat se, kudy prochází dráhy povrchového odtoku z polí. Nikdo neinformuje budoucí stavebníky, že v těchto místech historicky hrozí nebezpečí zaplavení stavby. Je logické, že by si měli své stavby v těchto lokalitách chránit vybudováním bariér na své náklady.

Situace s nařizováním, podmiňováním jednoho druhým, tvůrčích iniciativ úředníků, dosáhla svého vrcholu v nařízení DZES 5. K smíchu je veřejné prohlašování ministra zemědělství, jak se mu podařilo snížit byrokracii ve svém sektoru, k smíchu je i usilovná činnost Anti-byrokratické komise zřízené zemědělským ministerstvem.

Když sleduji vývoj zákazů, příkazů, podmínek hospodaření a vývoj jejich kritiky, která nemá žádnou odezvu, začínám pochybovat o platnosti principů diakritiky významného filozofa Georga Hegela, že totiž každá událost vyvolává reakci, protikladnou událost a jejich spojením vzniká nová jednota na vyšší úrovni, a že tedy vývoj se děje po spirále rostoucí dokonalosti.

*Text a foto Ing. Josef Sedláček
Předseda
ZOD Rataje
Rataje u Kroměříže*

Strategická vize pro zdraví zvířat v Evropě

Zvířata hrají v životě Evropy zásadní roli, od utváření venkovské krajiny po poskytování potravy, společníka a základních ekosystémových služeb. Zajištění jejich zdraví a dobrých životních podmínek je proto zásadní.

V posledních letech byla Evropa svědkem znepokojivého nárůstu ohnisek chorob zvířat, včetně afrického moru prasat (AMP), vysoce patogenní ptačí chřipky (HPAI), katarální horečky ovcí (BTV) a lumpy skin disease (LSD), a to i v oblastech, které se dříve považovaly za málo rizikové. Tato ohniska představují vážnou hrozbu nejen pro zdraví zvířat, ale také pro živobytí zemědělců, stabilitu venkovských komunit a bezpečnost dodávek potravin v Evropské unii. Hospodářské, environmentální a sociální důsledky mohou být zničující.

Je nutné změnit způsob řešení nákaz zvířat

Navzdory tomu zůstává převládající strategie reakce do značné míry reaktivní. Opatření se obvykle přijímají až po vypuknutí krize a spoléhají se na drastická a často traumatizující opatření, jako je hromadné vybíjení zvířat, karantény a uzavírání trhů. Dokonce i vakcinace, jeden z nejúčinnějších dostupných nástrojů prevence šíření nákazy, se často přehlíží nebo odkládá. Vakcíny vědci vyvíjejí a nasazují až poté, co již vypukla ohniska nákazy, jak se nedávno ukázalo při výskytu kmene BTV-3 v Nizozemsku. Tento přístup „hašení požárů“ již není udržitelný a není ani dostatečný pro ochranu evropských zvířat a občanů.

Sdružení veterinárních lékařů AnimalhealthEurope vyzvalo k naléhavému přechodu na strategii prevence. Strategii, která

předvídá rizika, upřednostňuje připravenost a umožňuje rychlou a koordinovanou akci dříve, než se nemoci vymknou kontrole.

Mnoho stran se shoduje, včetně ministrů agrárního sektoru, že je třeba zásadně změnit způsob, jakým Evropa řeší náказы zvířat, a přejít od krizového myšlení k proaktivní, integrované, včasné a dlouhodobé strategii. Na květnovém zasedání AgriFish 2024 Maďarsko přidalo do diskuse v různém téma „Očkování – nástroj boje proti nákazám zvířat“, které podpořilo dalších 12 členských států. Přestože již existují právní předpisy EU týkající se přenosných chorob zvířat, nedávné zkušenosti jasně ukázaly, že samotné zákony nestačí k tomu, aby se zabránilo dalekosáhlým důsledkům vypuknutí nákazy. Současná obchodní politika EU zároveň málo podporuje proaktivní přístup k vakcinaci jako nástroje prevence. Využívání vakcín mezi zemědělci je stále málo důsledné, a to zejména kvůli přetrvávajícím obavám z omezení obchodu s očkovanými zvířaty a jejich produkty.

Čtyři klíčová opatření pro zdraví zvířat

Aby byla Evropa skutečně připravena na budoucí mimořádné situace v oblasti zdraví zvířat, je třeba přijmout strategická opatření zaměřená na prevenci, inovace a účinnost a zároveň posílit meziodvětvovou spolupráci a koordinaci. Jak uvedli ministři zemědělství

EU, vakcinaci musí státy uznat jako základní součást politiky v oblasti zdraví zvířat, stejně jako léčbu a biologickou bezpečnost, a jeho používání by mělo být aktivně propagováno mezi zemědělci a širší veřejností.

S ohledem na tyto výzvy navrholo sdružení AnimalhealthEurope, které zastupuje výrobce veterinárních léčiv a vakcín, čtyři klíčová opatření k posunu směrem k odolnějšímu a preventivnějšímu systému zdraví zvířat v Evropě.

1. Mezi veterinárním odvětvím a veterinárními orgány by měl probíhat pravidelný a strukturovaný dialog. Toto partnerství by pomohlo předvídat poptávku a zvýšit připravenost. Sdílením údajů, zejména u známých nákaz, u nichž jsou k dispozici informace z dozoru, je možné včas odhadnout výskyt nákaz a jejich potenciální dopady. Tento dialog by také usnadnil společné plánování a posílil vzájemnou důvěru. V ideálním případě by bylo možné zavést mechanismy pro sdílení rizik a pobídky, které by podpořily průmysl v rychlé výrobě vakcín a povzbudily zemědělce k přijetí preventivních opatření, jako je očkování. To by navíc mohly podpořit pružnější regulační cesty, které by umožnily rychlejší schvalování potřebných produktů v mimořádných situacích.
2. Evropa potřebuje zvláštní mechanismus rychlého varování a reakce. Při prvních příznacích výskytu přeshraniční nákazy zvířat by hlavní veterinární lékaři postižených zemí měli mít možnost okamžitě kontaktovat průmyslové sdružení. To by umožnilo uspořádat naléhavou koordinovanou schůzku, na které by se stanovila nezbytná reakce a neprodleně by se provedla.
3. EU musí zajistit, aby zákon o zdraví zvířat, nařízení (EU) 2016/429, byl způsobilý čelit budoucím výzám. Probíhající hodnocení tohoto nařízení představuje klíčovou příležitost k řešení jeho současných omezení. Vzhledem k vyvíjející se povaze hrozeb pro zdraví zvířat by měl právní předpis umožňovat pravidelnou aktualizaci seznamu nákaz podléhajících oznamovací povinnosti a zajistit, aby odrážel současnou realitu. Měl by také podporovat vytváření a správu bank antigenů, očkovacích látek a diagnostických činidel, aby se zvýšila připravenost a rychlost reakce.

4. Je zapotřebí koordinovanějšího evropského přístupu k vakcinaci zvířat. V současné době reagují členské státy na stejné nákazy různě, což může bránit přesunům zvířat po celé EU a v některých případech prodlužovat výskyt nákazy na kontinentu. Jednotná reakce na vakcinaci na úrovni EU by umožnila účinnější a harmonizovanější strategii, která by zabránila zbytečnému přerušení obchodu a posílila kontrolu nákaz.

Prioritou je zdraví zvířat a zamezení masovému vybití

Nemoci zvířat, zejména ty s vysokou nemocností nebo úmrtností, mohou mít závažné důsledky nejen pro dobré životní podmínky zvířat, ale také pro potravinovou bezpečnost, používání antibiotik, ekonomickou životaschopnost zemědělských komunit, a dokonce i pro veřejné zdraví. Evropská unie si nemůže dovolit zůstat pozadu. Nárůst

zoonotických hrozeb, dopady změny klimatu a rostoucí tlak na potravinovou bezpečnost vyžadují změnu paradigmatu: upřednostnit prevenci a učinit z vakcinace zvířat politickou, ekonomickou a zdravotní prioritu. Pouze připravená, proaktivní a koordinovaná Evropa bude úspěšně čelit budoucím výzvám v zemědělsko-potravinářském odvětví.

faktaomase.cz

Co se stane, když přejdete na rostlinnou stravu?

Co se stane, když přejdete na rostlinnou stravu? Na tuto otázku se snaží odpovědět stále více lidí, kteří omezují nebo vyřazují maso a další živočišné produkty ze svého jídelníčku. Jejich motivace je různá, od obav o dobré životní podmínky zvířat a klima až po naději na zlepšení zdraví.

Zatímco však přechod k rostlinné stravě nabírá na síle, není vždy snadné u ní zůstat. Mnoho lidí se nakonec vrátí k předchozímu způsobu stravování, často proto, že udržet zdravý a vyvážený životní styl založený výhradně na rostlinné stravě může být bez správného plánování a doplňků náročný. V některých případech mohou nedostatky ve výživě vést ke zdravotním problémům, zejména pokud jsou opomíjeny klíčové živiny, jako je vitamín B12 nebo jód. Největší německá studie o výživě v historii, COPLANT, se nyní chystá přesně prozkoumat, co se stane, když lidé přijmou rostlinnou stravu, a jak tato volba ovlivní jejich zdraví v průběhu času.

Rostlinná strava je z velké části založena na ultra zpracovaných potravinách

V nejnovějším díle vědeckého podcastu „Risiko“ německého Spolkového institutu pro hodnocení rizik (BfR) profesorka Cornelia Weikert, významná výzkumná pracovnice BfR specializující se na výživu a veřejné zdraví, zdůrazňuje, že samotné vyřazení masa nevede automaticky ke zdravějšímu stravování. Vysvětluje, že rostlinná strava může být stále nevyvážená, zejména pokud se ve velké míře opírá o ultra zpracované potraviny, které jsou bohaté na cukr, sůl nebo tuk, ale mají nízký obsah důležitých živin, jako jsou vitamíny a stopové minerály.

Maso a ryby jsou bohatým zdrojem několika základních živin, takže jejich vyřazení může zvýšit riziko jejich nedostatku. Jednou z klíčových živin, kterou je třeba sledovat, je vitamín B12, který se v potravinách rostlinného původu obvykle nevyskytuje. Tento vitamín hraje klíčovou roli při tvorbě krve a různých meta-

bolických funkcí. Z tohoto důvodu by jedinci, kteří se stravují vegetariánsky nebo vegansky, měli obzvláště dbát na dodržování vyvážené stravy a zvážit užívání doplňků stravy, ideálně po konzultaci se zdravotníkem, aby zajistili splnění svých výživových požadavků.

Ovlivňuje rostlinná strava dlouhodobé zdraví?

Studie BfR zjistila, že osoby, které se stravují vegansky, mají nízkou hladinu jódu, což je základní minerál důležitý pro růst, vývoj kostí a funkci mozku. Měli také tendenci vykazovat nižší výsledky týkající se zdraví kostí, což potvrzuje předchozí studie, které spojovaly veganskou stravu se sníženou hustotou kostí. Zajímavé je, že nedostatek B12 je v současnosti častější u vegetariánů než u veganů. „Je povzbudivé, že mnoho lidí, kteří dodržují veganskou stravu, si nyní dobře uvědomuje důležitost příjmu dostatečného množství vitamínu B12,“ říká profesorka Weikert. Zranitelné skupiny, jako jsou děti, dospívající, těhotné a kojící ženy a starší lidé, by měly dbát zejména na to, aby jejich strava byla vyvážená a splňovala všechny jejich nutriční potřeby, a předešly tak nedostatku vitamínu B12.

Stále však existují značné mezery v poznání toho, jak rostlinná strava skutečně ovlivňuje dlouhodobé zdraví, protože většina stávajících vědeckých údajů o vegetariánské a veganské stravě pochází ze studií provedených před desítkami let, dávno před rozšířením rostlinných uzenin, hamburgerů a hotových jídel. „Jedním z problémů,“ vysvětluje profesorka Weikert, „je to, že mnoho stávajících studií pochází z 80. a 90. let 20. století.“ Od té doby se dramaticky zvýšila dostupnost veganských

alternativ a imitací masa a ultra zpracovaných rostlinných výrobků. Přesto zatím nikdo důkladně neprozkoumal, jak tyto novější potraviny ovlivňují kvalitu stravy a zdraví v průběhu času.

Výzkum dlouhodobých zdravotních účinků rostlinné stravy

S cílem pomoci zaplnit tyto mezery probíhá studie COPLANT (Cohort on Plant-Based Diets), kterou vede BfR a jejímž hlavním řešitelem je profesorka Weikert. Tato studie

je rozsáhlým výzkumným projektem, jedním z nejambicióznějších, jaké kdy byly v německy mluvících zemích zahájeny, a jejím cílem je prozkoumat dlouhodobé zdravotní účinky rostlinné stravy.

Výzkumníci budou shromažďovat údaje o výživě, životním stylu a zdraví od přibližně šesti tisíc dospělých ve věku 18–69 let z celého Německa a Rakouska, aby zjistili, jaký vliv mají různé způsoby stravování; veganský, vegetariánský, pescetariánský (včetně ryb, ale bez masa) a smíšený způsob stravování, na lidské zdraví. Účastníci museli dodržovat zvolenou dietu nejméně jeden rok a výzkumníci je plánují sledovat nejméně 20 let. Cílem je shromáždit podrobné údaje nejen o výživě,

ale také o životním stylu, složení těla, zdraví kostí, metabolických markerech, a dokonce i o znečišťujících látkách v životním prostředí, přičemž si uvědomují, že strava je více než jen individuální volba zdraví; je hluboce spojena s širším světem. Za tímto účelem studie zahrnuje krevní testy, vzorky moči a stolice, analýzu slin, skenování hustoty kostí, měření fyzické výkonnosti a komplexní dotazníky týkající se životního stylu.

Zúčastnit se mohou lidé, studenti i výzkumní pracovníci

K zaznamenávání toho, co účastníci jedí, používají výzkumníci speciální aplikaci nazvanou NutriDiary, která sleduje denní příjem potravy, včetně rostoucího množství moderních rost-

linných produktů a produktů nahrazujících maso, které jsou nyní na trhu k dispozici. Zajímavé je, že se výzkumu mohou účastnit i těhotné nebo kojící ženy a výzkumníci časem plánují zkoumat i jejich děti, aby pochopili, jak strava ovlivňuje raný vývoj. Výzkumu se mohou zúčastnit lidé žijící v Německu, kteří dodržují některou ze zkoumaných diet, a na stránkách se mohou přihlásit. Tato nová studie poskytne aktuální, vědecky podložené poznatky, které pomohou utvářet budoucí výživová doporučení a doporučení v oblasti veřejného zdraví a ovlivní způsob, jakým budeme v následujících letech chápat vztah mezi potravinami, zdravím a udržitelností.

faktaomase.cz

Potraviny z hmyzu maso pravděpodobně nenahradí

Potraviny na bázi hmyzu pravděpodobně nenahradí tradiční masné výrobky. Nedávná studie publikovaná v časopise Nature Sustainable Agriculture zjistila, že snahy o propagaci konzumace hmyzu jako udržitelné alternativy k masu z velké části selhaly. Hlavní důvod? Rozšířený kulturní odpor k představě pravidelné konzumace hmyzu.

V posledních letech se propaguje chov a konzumace hmyzu jako ekologičtější varianta ve srovnání s tradiční produkcí masa. Navzdory údajným přínosům pro životní prostředí je však stále velmi nepravděpodobné, že by se cvrčci, kobylky nebo mravenci stali běžným zdrojem potravy, zejména v západních zemích, kde je odpor k této myšlence stále silný.

Většina společností se zaměřuje na chov hmyzu pro krmení zvířat

Průzkumy provedené ve Spojených státech a v Evropě ukazují, že zatímco 91 % respondentů je ochotno vyzkoušet rostlinné alternativy masa, o konzumaci hmyzu by uvažovalo jen asi 20 % dotázaných. Kromě pocitu „znechucení“, který má kořeny v kulturních normách, existují také ekonomické překážky. Studie uvádí, že většina společností, s výjimkou několika začínajících firem vyrábějících proteinové tyčinky, se rozhoduje zaměřit se na chov hmyzu spíše pro krmení zvířat než pro lidskou spotřebu.

„Vzhledem k těmto problémům je obtížné si představit, jak by potraviny na bázi hmyzu mohly významně nahradit tradiční druhy masa,“ uvádí se v dokumentu. Přestože mnoho lidí tvrdí, že chce jíst potraviny z udržitelných zemědělských systémů, v západních zemích se vegetariánsky nebo veganský stra-

vuje poměrně málo lidí. Přitom se očekává, že celosvětová spotřeba masa v příštích desetiletích poroste, a to díky rostoucí poptávce ze strany nově vznikající bohaté třídy v zemích, jako je Čína.

Trh s chovaným hmyzem je malý

„Máme omezené zdroje a musíme je věnovat nejslibnějším alternativám,“ uvedl spoluautor studie a výkonný ředitel Insect Institute Dustin Crummett. Podle něj má chovaný hmyz trvale nejnižší skóre ze všech náhražek masa a skutečný trh s ním je neuvěřitelně malý, a to i v místech, kde má konzumace hmyzu tradici.

Crummett poznamenal, že ačkoli se objevily snahy začlenit hmyz do výrobků, jako jsou energetické tyčinky a chléb, nevedly k vytvoření životaschopných alternativ, které by mohly skutečně nahradit konzumaci masa. Uvedl také, že všechny řeči o konzumaci hmyzu nepřinesly velký rozdíl, protože lidé mají na hmyz stále silnou negativní reakci a neexistuje žádná kulturní historie. Stejně jako u většiny nových potravin je obtížné změnit dlouholeté kulinařské tradice.

Čeká nás dlouhá cesta

Nahrazení tradičně konzumovaných potravin, jako je maso, které provází lidskou evoluci po tisíciletí, rostlinnými produkty, je složitou

výzvou jak z hlediska výživy, tak z hlediska kultury. Většina společností působících v oblasti alternativních potravin se přiklání k názoru, že je třeba vyjít lidem vstříc a nabídnout jim alternativy, které budou snadno volitelné a příjemné ke konzumaci, spíše než jen doufat, že převládne morální přesvědčení. Alternativní výrobky budou pravděpodobně veřejností přijaty až tehdy, když budou skutečně konkurenceschopné z hlediska chuti, ceny, pohodlí a bude splněna jejich schopnost účinně uspokojovat nutriční potřeby. Alternativní výrobky musí především přesvědčivě prokázat, že jsou ekologicky udržitelnější a zdravější. To se doposud nepodařilo.

faktaomase.cz

Rizika návratu nakažlivých chorob hospodářských zvířat

Napříč Itálií a Francií se šíří další nakažlivé onemocnění hospodářských zvířat, kterým je nodulární dermatitida skotu. V obou zemích bylo potvrzeno již kolem 80 ohnisek této nebezpečné virové nákazy. Zajímavostí určitě je, že jedna z letošních etap velkého cyklistického podniku Tour de France musela být zkrácena, a to právě z důvodu, aby se vyhnula jednomu z místních ohnisek nákazy.

Dermatitida se projevuje uzlovitými kožními změnami, které se mohou objevovat lokálně na krku, hlavě nebo vemeni nebo pokrývat celé tělo. Nákazu roznáší bodavý hmyz, což komplikuje možnosti, jak nyní v letních měsících zabránit jejímu šíření. Jakmile se ohnisko potvrdí, je bohužel nezbytné vybit celý chov podobně jako u nedávné slintavky a kulhavky, která se šířila střední Evropou a fatálně zasáhla část maďarských a slovenských chovů. Česko se zavlečení do našich chovů skotu, prasat, ovcí nebo koz naštěstí ubránilo.

Největší riziko pro zavlečení nodulární dermatitidy skotu představuje přemísťování živých zvířat, protože první příznaky onemocnění se mohou projevit až za pět týdnů od nákazy. Státní veterinární správa již zavedla preventivní kontroly zvířat přivezených z Itálie nebo Francie a vyzvala chovatele prostřednictvím profesních chovatelských svazů k maximální obezřetnosti. Rovněž Agrární komora ČR opakovaně a dlouhodobě apeluje na chovatele, aby ve svých chovech dodržovali zásady biologické bezpečnosti, protože zavlečení nákazy by mohlo mít na podniky stejně devastující účinky, jako by mělo potvrzení slintavky a kulhavky před několika měsíci, k čemuž naštěstí i díky vysoké úrovni ochrany a prevence nedošlo.

Z nedávné vážné nakažové situace jsme se z našeho pohledu i tak mohli poučit více. Nyní opět pouze reagujeme na hrozící zavlečení dalšího nebezpečného onemocnění do českých chovů, ale chybí nám zde systematictější přístup. Agrární komora ČR požadovala na jaře například co nejdelší trvání preventivních opatření na hraničních přechodech a důsledné kontroly dovozu hospodářských zvířat a zásilek živočišného původu. Nabízelo se také vybudování speciálních dezinfekčních van na hraničních okolo celé republiky, k čemuž došlo jen na vybraných kritických přechodech. Jakmile však bezprostřední riziko pominulo, od těchto preventivních opatření se opět upustilo. Naráželi jsme a dosud narážíme také na omezené kapacity Státní veterinární správy, které se projeví právě v případě vypuknutí krize.

Zabránit zavlečení nákazy je samozřejmě také na osobní odpovědnosti každého chovatele, ať už je to opakovaně zmíněná nodulární dermatitida, slintavka a kulhavka, nebo další významnější nemoci, tedy ptačí chřipka, africký mor prasat či katarální horečka ovcí. Zde musíme znovu ocenit, že naprostá většina chovatelů plnila preventivní opatření dokonce nad rámec toho, co po nich požadovala veterinární správa. A je to i logické. Vybudovat například špičkový chov dojníc není jen o investicích, ale také o dlouhodobé chovatelské práci, lidské energii a trvá to dlouhé roky.

Současně je potřeba říct, že se v poslední době v Evropě silně mluví o změně dosa-
vadního přístupu k nakažám hospodářských zvířat. V současnosti se preventivní a restriktivní opatření přijímají až v době krize, tedy

při jejich výskytu. Potřebujeme ale změnit přístup a nastavit takovou strategii, která předvídá rizika, upřednostňuje připravenost a umožňuje rychlou a koordinovanou akci dříve, než se nemoci vymknou kontrole. K náležitějšímu přechodu na strategii prevence ostatně vyzvalo Sdružení veterinárních lékařů AnimalhealthEurope a bylo to také tématem jednání Rady pro zemědělství a rybolov EU AGRIFISH v loňském roce. Současná pravidla jsou nyní nastavená tak, že málo podporují proaktivní přístup k vakcinaci jako vhodného nástroje prevence a rovněž mezi zemědělci přetrvávají obavy z omezení obchodu s očkovanými zvířaty a jejich produkty. Blíže k tématu lze nalézt v samostatném textu na str. 14 tohoto vydání.

Redakce Agrobaze

Chraňte svou úrodu i zvířata vhodným pojištěním. Až s 65 procenty nákladů pomůže podpora

Loni v dubnu tuhé jarní mrazy, silné letní bouřky a v září ničivé povodně. Na přelomu roku komplikace spojené se slintavkou a kulhavkou v okolních zemích. Letos na jaře výrazné sucho na velké většině území. A když už se potom srážky vydatně dostaví během července, komplikují sklizeň.

Foto: RENOMIA

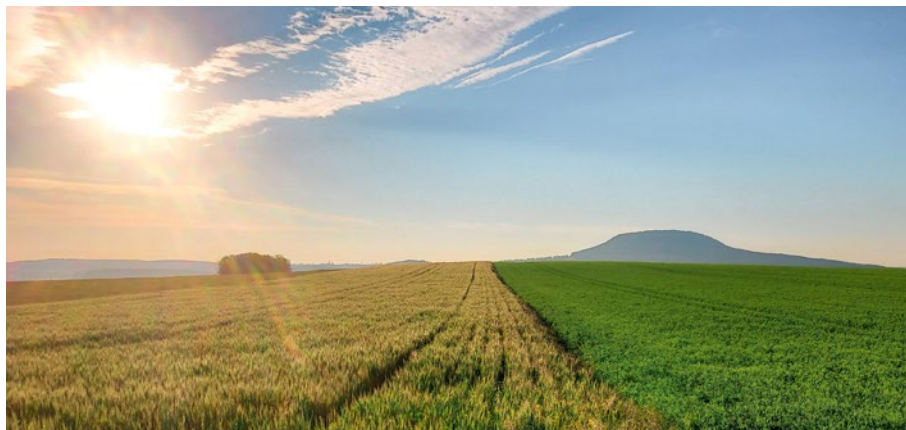

Foto: Pavel Horčíčka

Propršenou sklizeň vám pojistit nedokáže-me. Skoro vše ostatní ale ano

Zemědělci v posledních dvou sezónách opět pocítili, že podnikají v oboru, který je velmi náročný a náchylný na projevy přírodních procesů, které ještě zesiluje klimatická změna. A to takových, které mohou ovlivnit jen velmi málo nebo vůbec. Proti škodám, které způsobují, se ale prostřednictvím vhodného pojištění účinně chránit lze. Období po sklizni a přicházející podzim je vzhledem k termínům vhodným obdobím na to, abyste si naplánovali, jak se pojistit na příští sezónu. Co vše je dobré vzít v potaz?

Začneme tím dlouhodobě nejvýznamnějším rizikem, kterým je krupobití. Doplnkově připojistit se lze ve většině případů i proti povodni, záplavě a vichřici. Takto je možné pojistit zpravidla všechny polní plodiny, jako jsou obilniny, luštěniny, olejiny nebo okopaniny. Specifičtější kombinace rizik už je potřeba řešit u ovoce, zeleniny, vinné révy a chmele.

Obvyklým nejzazším termínem pro sjednání pojištění proti standardním rizikům bývá konec května. Na základě prohlídky na místě a individuálního vyjednávání lze výjimečně pojištění sjednat i později v průběhu roku.

Specifičtější kategorií je pojištění sucha. V Česku ho nabízí jen Agra pojišťovna formou

takzvaného indexového pojištění. Funguje tím způsobem, že k výplatě pojistného plnění dochází v případě, kdy podle dat z nejbližší meteorologické stanice došlo v pojištěném období k předem definovanému srážkovému deficitu. Pojištění je potřeba uzavřít dva týdny před začátkem první fáze vegetačního období. Pro lepší orientaci: letos to bylo pro obiloviny a řepku 5. března a pro kukuřici, sóju a slunečnici 20. dubna. Přibližně obdobné termíny lze očekávat i pro příští rok.

A konečně pojištění mrazů, z nichž potenciál napáchat škody na ovoci mívají zejména ty jarní. Proti jarnímu mrazu lze v kombinaci s krupobitím pojistit například jahody a vinnou révu, zeleninu, vybrané polní plodiny a omezeně i jablka a hrušky. I tady je samozřejmě nutné uzavřít pojištění před začátkem jara.

Velmi aktuální jsou v posledním roce rizika týkající se hospodářských zvířat. Všichni si asi ještě dobře pamatujeme jarní situaci se slintavkou a kulhavkou, jejíž ohniska se vyskytla v Německu, Rakousku, Maďarsku a na Slovensku. I díky poměrně přísným opatřením na hranicích nakonec nákaza do českých chovů tentokrát nepronikla.

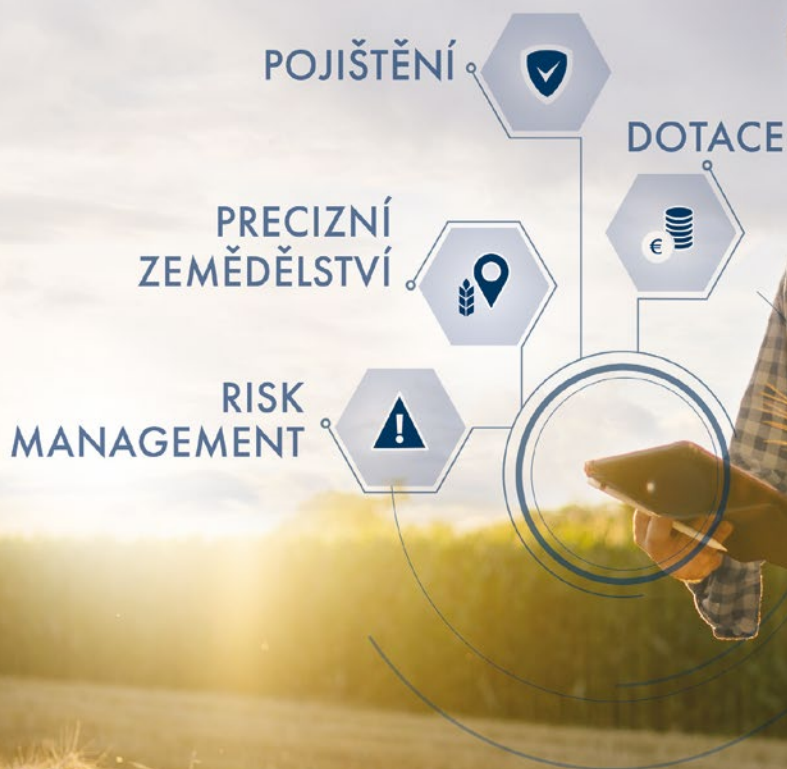
V této souvislosti je důležité si uvědomit, že v momentě, kdy se nákaza po chovech šíří, nebo je blízko, se pojistit už nelze. Proto je

dobré myslet na prevenci a ochranu proti škodám dopředu a dlouhodobě. Nemocemi, které se v Česku už u volně žijící zvěře, ale i hospodářských zvířat pravidelně vyskytují, jsou ptačí chřipka, katarální horečka (bluetongue) nebo africký mor prasat. I proti nim se lze pojistit a nyní, v klidnějším období sezóny, je ideální čas to zvážit.

Dobrou zprávou je, že na všechny zmíněné typy pojištění plodin a zvířat lze získat podporu z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF). U speciálních plodin, tedy ovoce, zeleniny, vinné révy a chmele se jedná až o 65 % pojistného. U zvířat a tzv. ostatních plodin, tedy především obilovin, to je až 50 %.

Zorientovat se v nabídce pojištění, pojistných podmínkách, dotacích a termínech vám rádi pomohou zkušení makléři a specialisté RENOMIA AGRO. Stejně tak si čeští zemědělci dlouhodobě cení i jejich zkušenosti a znalosti při pomoci s likvidací škod. Spolu s partnerskými společnostmi GRANTEX dotace, Agdata a Carboneg nabízíme nejkomplexnější služby v oboru risk managementu a pojištění na trhu.

Jiří Havelka
ředitel pro strategické partnery
RENOMIA AGRO

www.renomiaagro.cz

Nové možnosti pro Váš růst

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obraťte se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

RENOMIA
AGRO**GRANTEX**
DOTACE**AGDATA**

Komory V4 jednaly o budoucnosti

Jakou podobu bude mít na dalších sedm let evropský zemědělský rozpočet a zemědělská politika po roce 2027, bylo hlavním tématem jednání agrárních organizací Visegrádské skupiny včetně Agrární komory ČR, které se konalo 3. a 4. července 2025 na Mělnicku. Jejich představitelé se shodli, že pro zajištění potravinové bezpečnosti, dostupnosti potravin a také udržení života na venkově je nezbytné navýšit rozpočet o 30 %. Zároveň se postavili proti zrušení dvoupilířové struktury pro rozdělování peněz na přímé platby a investice, která funguje dosud.

Evropská komise zveřejnila pravděpodobně 16. července návrh Víceletého finančního rámce na období 2028–2034, který plní funkci evropského rozpočtu a jeho součástí jsou i výdaje na zemědělství. Od toho se bude odvíjet, jak bude vypadat evropská zemědělská politika, a už nyní se mluví o zásadních změnách. Evropský zemědělský rozpočet by měl být nově součástí takzvaného superfundů, který by byl společný pro více politik a o rozdělení peněz by rozhodovaly členské státy. Evropská unie by tím odstoupila od dosavadního a fun-

gujícího dvoupilířového systému, kdy peníze směřují buď na investice, nebo na přímé platby. V praxi by to znamenalo nemožnost naplnit jakékoliv společné vize pro evropské zemědělství a prohloubila by se nerovnost a nejistota zemědělců v členských státech.

Takovou reformu Společné zemědělské politiky EU, která zásadně ovlivní evropské zemědělství a produkci potravin, představitelé Agrární komory České republiky, Slovenské polnohospodářské a potravinářské komory,

polské Národní rady zemědělských komor a maďarské Národní agrární komory jednoznačně odmítli. Naopak za současné nelehké situace v agrárním sektoru, kdy evropští zemědělci musí dodržovat přísnější produkční standardy než jinde ve světě a zároveň být konkurenceschopní, zástupci organizací Visegrádské skupiny vyzvali k navýšení evropského zemědělského rozpočtu o 30 %. Podle nich je zásadní, aby se zajistila potravinová bezpečnost, udržely potravinová dostupnost a rozvoj života na venkově. Současně poukázali na množství nových povinností, které evropští zemědělci musí dodržovat a zvyšuje jim to náklady i byrokratickou zátěž, jako například nařízení proti odlesňování nebo sociální podmíněnost, a odmítli zavádění dalších.

„Síla evropské zemědělské politiky spočívá v její jednotnosti, proto by měla Společná zemědělská politika EU zůstat páteří strategie celé Evropské unie v oblasti potravin a zemědělství, jak je ostatně zakotveno i ve smlouvách EU, a to nejen v rétorice, ale také prostřednictvím její jednotné povahy, struktury a účelového přidělování finančních zdrojů. Je to důležité pro zajištění přístupu k bezpečným, udržitelným a cenově dostupným potravinám na celém kontinentu,“ uvedl během jednání prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Proti změnám ve struktuře i financování evropské zemědělské politiky vydala evropská zemědělská nevládní organizace COPA-COGECA petici. Podpořit ji zatím mohou podniky ZDE (<https://nosecuritywithoutcap.eu/>), které působí v Evropě, a zemědělské organizace Visegrádské skupiny k tomu vyzvaly své členy. Agrární komora ČR už dříve apelovala dopisem na premiéra Petra Fialu a ministra financí Zbyňka Stanjuru, aby rovněž popsané změny odmítli. Na 16. července je zároveň plánovaný protestní průvod v Bruselu, který podpoří všechny zmíněné organizace, a hrozí další masivnější akce napříč Evropou, pokud bude Evropská komise pokračovat v přípravách reformy Společné zemědělské politiky EU.

Představitelé zemědělských organizací střední Evropy se věnovali také aktuální situaci

v jednotlivých zemích a za jeden z největších problémů dneška označili sucho. Srážky od ledna až do dubna v Evropě dosahovaly často pouze do 50 % normálu. Odolnost rostlin snižuje nejen nedostatek vody v půdě, ale také zákazy účinných látek v přípravcích na ošetřování rostlin, protože proti těm zbývajícím povoleným získávají škůdci odolnost.

V Maďarsku se kvůli suchu a dalším faktorům už mění skladba pěstovaných plodin. „Zvyšují se plochy pšenice, ječmene, sóji, a naopak dochází ke snižování výměry kukuřice nebo řepky. Pokud jde o řepku, není to v důsledku změny klimatu, přípravky na ochranu rostlin neúčinkují a to, co by účinkovalo, je zakázáno Evropskou unií. To vše se děje s odkazem například na to, že musíme chránit včely. Počet včel se po zákazu přípravků ale ještě snížil, takže žádná souvislost tam není,“ podotkl viceprezident maďarské Národní agrární komory Tibor Cseh. Maďarská komora proto přišla s návrhem společně oslovit Evropskou komisi, aby rozvolnila pravidla pro nakládání s vodou, a představitelé ostatních organizací souhlasili. „Doplňování vody v kanálech je prioritou. Hospodaření s vodou je v kompetenci jednotlivých členských států, ale jsou tady faktory ze strany Evropské unie, které brání v úspěšném řešení tohoto problému. Proto je

zapotřebí, aby EU změnila svůj přístup,“ dodal viceprezident Cseh.

Dalšími tématy jednání byly nové povinnosti pro zemědělce a potravináře, které zvyšují náklady a prohlubují byrokratickou zátěž, obchodní vztahy mezi EU a Ukrajinou nebo ochrana tradičních názvů potravin živočišného

původu jako párek, řízek nebo burger, která by zaručila kvalitativní a nutriční složení těchto potravin jako u mléka a mléčných výrobků. Tímto tématem by se měla na výzvu 18 členských států zabývat Evropská komise.

*Barbora Pánková
tisková mluvčí, AK ČR*

Moravskoslezské cukrovary se dočkají nové kotelny. Nový zdroj tepla v Opavě vybuduje ČEZ ESCO

Plynovou kotelnu na výrobu nízkotlaké syté páry dodají Moravskoslezským cukrovárám v Opavě ČEZ ČEZ ESL, dceřiná firma ČEZ ESCO. Nový zdroj tepla a páry vybuduje formou Design & Build, tedy na míru podle potřeb klienta. Kotelna o výkonu 2 × 27 a 1 × 4 tuny páry za hodinu nahradí stávající uhelné zdroje, technologickou páru firma primárně využije pro produkci cukru. Výše investice činí 250 milionů korun. Stavba a veškeré technologické celky jsou v tuto chvíli dokončeny a kotelna je nyní v procesu uvádění do provozu

„Výroba cukru je velmi energeticky náročná, nová technologie nám umožní redukovat emise, optimalizovat náklady na energii a snížit množství emisí. Snížení emisí CO₂ je závazkem společnosti a významným příspěvkem životnímu prostředí. Nové kotle jsou schopné upravit svoji činnost podle aktuálních sezónních výrobních potřeb našeho cukrovaru,“ vysvětluje Adrián Šedivý, jednatel společnosti Moravskoslezské cukrovary s.r.o.

„Cukrovarnictví je vedle pivovarnictví naprostou klasikou potravinářské výroby v Česku s obrovskou tradicí. Ani takto zavedené obory se ale neobejdou bez inovací, investic do větší efektivity a snižování uhlíkové stopy. Nová parní kotelna je nejen ekologičtější, ale také efektivnější a spolehlivější než dosavadní uhelné zařízení,“ říká Lukáš Hanzel, jednatel a ředitel úseku Výstavba průmyslové energetiky ČEZ ESL.

Moravskoslezské cukrovary jsou dceřinou společností rakouského koncernu AGRANA. Má dva výrobní závody: v Hrušovanech nad Jevišovkou, kde je sídlo společnosti a odštěp-

ný závod Opava. Celkově skupina vyrábí cukr v devíti provozech v Rakousku, Česku, Maďarsku, na Slovensku, v Rumunsku a Bosně a Hercegovině.

ČEZ ESL jsou dodavatelem energetických staveb, rekonstrukcí a projektů energetických úspor, realizujeme rozsáhlejší energetické celky ve všech oblastech vč. výstavby kotlen, lokálních vytopen, výměňkových stanic, kogeneračních jednotek, systémů CZT a všech zařízení pro tepelnou energetiku a elektroenergetiku vč. rozveden. Nabízíme bateriová úložiště pro průmysl, komerční objekty a municipality od studie až po realizaci a následný servis a údržbu. Snižujeme energetickou náročnost instalací chytrých řešení. Realizujeme elektromontážní činnost na napěťové hladině nízkého napětí (NN), vysokého napětí (VN) a velmi vysokého napětí (VVN), a to především v oblasti rozveden. Zabezpečujeme systematickou i poruchovou údržbu a opravy všech provozovaných zařízení ve vazbě na vlastní centrální energetický dispečink, který funguje v nepřetržitém provozu. Realizuje výstavbu, rekonstrukce,

dlouhodobé provozování, zpracování studií a projektů a další navazující komplexní služby veřejného osvětlení pro města a obce, podle jejich individuálních potřeb.

ČEZ ESCO je předním českým expertem na úsporná energetická řešení, dodavatel bezemisní a zelené energie a partner českého průmyslu a veřejné správy na cestě k dekarbonizaci a udržitelnosti. Zajišťuje komplexní řešení energetických potřeb – od instalace decentrálních ekologických zdrojů včetně bateriových úložišť přes firemní elektromobilitu na klíč až po projekty energetických úspor a komplexní dodávky technického zabezpečení budov (TZB). ČEZ ESCO chce do roku 2030 postavit nebo provozovat pro potřeby svých zákazníků fotovoltaické elektrárny o celkovém instalovaném výkonu 300 MW. Půjde o instalace převážně na střechách, carportech a ve výrobních areálech zákazníků. Mezi dcery ČEZ ESCO patří společnosti AirPlus, AZ KLIMA, ČEZ ESL, ČEZ ENERGO, ENESA, HORMEN nebo KART.

ČEZ ESCO, a.s.

Soběstačná a zdravá země

Větrné elektrárny Věžnice

Aby naše země byla silná a soběstačná,
aby naše krajina byla rok od roku čistší.
Proto rozvíjíme jaderné a obnovitelné zdroje
a zrychlujeme přechod k bezemisní energetice.
Proto jsme tu s vámi.

Jsme ČEZ. Jsme Čistá Energie Zítřka.

**ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTŘKA**

www.cez.cz

Zjednání k ovoci a zelenině

Dne 25. června 2025 se v zasedací místnosti AK ČR uskutečnilo další řádné jednání Komoditní rady pro ovoce a zeleninu. Jednání se účastnili hosté z Ministerstva zemědělství, Státního zemědělského a intervenčního fondu, Ústavu zemědělské ekonomiky a Státní zemědělské a potravinářské inspekce.

V úvodu jednání předseda komoditní rady Jiří Stodůlka přivítal hosty, seznámil přítomné s programem a předal slovo viceprezidentovi AK ČR Martinu Ludvíkovi, který shrnul aktuální informace z AK ČR. Prvním bodem byla protierozní pravidla v DZES 5, která vstoupí v platnost 1. července letošního roku. AK ČR opakovaně a dlouhodobě upozorňovala na potřebu vyjasnit pravidla mezi Evropskou komisí, Ministerstvem zemědělství a odbornou zemědělskou veřejností co nejdříve, a to kvůli plánování osevních postupů, přizpůsobení polních prací, pořízení technologií atd. Zásadním principem bude povinnost deklarace půdoochranných technologií na erozně ohrožených plochách v případě pěstování plodin s nízkou ochrannou funkcí, přičemž každý zemědělec si vybere variantu, která bude nejlépe vyhovovat jeho možnostem. Viceprezident také uvedl, že platí výjimka pro ozimé plodiny, kterou se podařilo argumentačně obhájit před Evropskou komisí. Nyní je v přípravě nové nařízení vlády, které zohledňuje výsledky modifikace, a bude následovat tvorba nové metodiky s výkladem pravidel. Kontrolní činnost bude provádět Státní zemědělský intervenční fond.

Dalším tématem bylo omezování spotřeby přípravků na ochranu a ošetřování rostlin v EU, které vyplývá ze Zelené dohody pro Evropu. AK ČR aktuálně zpracovává přehled účinných látek pro jednotlivé skupiny plodin, které již

byly zakázané nebo v dohledné době zakázány budou a často bez jakékoliv náhrady. Situaci též konzultovala s odborníky z jiných zemí, například z Rakouska. Viceprezident Ludvík uvedl, že pro naprostou většinu pěstitelů představuje omezování účinných látek zcela zásadní problém, který se týká už nejen speciálních plodin, ale také klasických polních plodin. Do tří let podle něj nebude možné z důvodu absence účinné ochrany některé plodiny pěstovat.

Následně vystoupil vrchní ředitel MZe Petr Jílek ohledně zpřesnění DT 3.a. Biologická ochrana rostlin jako náhrada chemické ochrany, které se bude týkat roku 2025. Na základě podnětu auditu musí dojít k zpřesnění zásad, aby nedocházelo ke dvojímu financování výdajů na biologickou ochranu (pozn. následně MZe poslalo návrh úpravy zásad a Zelinářská unie Čech a Moravy poslala k materiálu své připomínky). Dále vrchní ředitel hovořil o kompenzacích škod, které způsobily záplavy a povodně loni v září. Za tímto účelem se podle něj podařilo vyjednat balíček ve výši 280 milionů eur z evropských fondů pro zasažené země. Peníze budou sloužit pro odškodnění škod, se sazbami na jednotlivé plodiny. Propočty jsou dané odhadem a budou upřesněny až podle objemu přijatých požadavků. Příjem žádostí proběhne od 15. do 30. září 2025, aby peníze mohlo ministerstvo vyplatit

do konce roku. Předcházet tomu ještě bude šetření škod na zemědělských pozemcích, jejich hodnocení škodními komisemi a řešení výměny zdevastovaných pozemků a kompenzacemi z národních zdrojů u silně poškozených pozemků. Ředitel Jílek také uvedl, že celková alokace na podzimní kolo PRV 2025 je ve výši 3 mld. Kč a nyní je na ministrově, aby rozhodl o výši alokace do obálek pro jednotlivé sektory. Z preferenčních kritérií se odstranil bod pro podniky od 150 do 2000 ha.

Na závěr jednání viceprezident Ludvík shrnul aktuální situaci v produkci ovoce. Dle prognóz by měla být letošní sklizeň o 8 % vyšší než pětiletý průměr, a to i při meziročním poklesu pěstební plochy o 320 ha. Nejvíce se pěstuje jablek a jahod, velký nárůst je u meruněk, soběstačnost se i přesto pohybuje na úrovni pouhých 20 %. O produkci zeleniny informovala Z. Přibyllová ze Zelinářské unie Čech a Moravy. V produkci zeleniny došlo k mírnému poklesu pěstebních ploch a odstupu pěstitelů od náročnějších plodin. Aktuálně je na Moravě problém s racky, kteří si pletou ochranné plachty s vodní plochou a ničí je, také devastují kapénkovou závlahu, škody jsou ve výši milionů. Také je problém s nízkou výkupní cenou raných brambor, jelikož nadále probíhá prodej brambor ze skladu.

Úřad AK ČR

Národní dožínky

Pivovarská zahrada, 23. srpna 2025, 9.00–17.30 hod.

**celým dnem provází
moderátor Jan Kovařík**

9.15 **Hudební blok**
kapela Šumavská osmička

10.00 **Slavnostní zahájení
Národních dožíněk**
za účasti významných hostů

10.45 **Hudební blok**
Jihočeský folklorní soubor
Kovářovan, z. s.
pásma Hospoda a Tak jde čas

11.20 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec, vydavatelství Profi Press

11.30 **Hudební blok**
kapela Šumavská osmička

12.30 **Myslivecké okénko**

12.45 **Hudební blok**
kapela Šumavská osmička

13.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec, vydavatelství Profi Press

Jan Kovařík

Jihočeský folklorní soubor Kovářovan, z. s.

Netolička

Šumavská osmička

13.45 **Hudební blok**
kapela Netolička

14.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec, vydavatelství Profi Press

14.45 **Hudební blok**
kapela Netolička

15.30 **Soutěž pro návštěvníky**
časopis Zemědělec, vydavatelství Profi Press

15.45 **Hudební blok**
kapela Netolička

Partnerem Národních dožíněk
je společnost RENOMIA, a. s.

Mediální partneři:

Sledujte nás také, ať víte první, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f Názory mění rychleji než ceny v obchodech

Lobbista supermarketů Tomáš Prouza opět útočí na zemědělce a potravináře a obviňuje je ze zdražování potravin. Je ovšem pozoruhodné, že tentýž lobbista ještě přednedávnem mluvil o vysokých cenách energií, drahých obalech a nerovných podmínkách, které dopadají na výrobce. Zkrátka každý den jinak. Jak se to zrovna hodí.

📅 5. srpna 2025

f Neskákejte prosím na balíky

Viděli jste na polích a loukách balíky v igelitu? Možná vás lákají k dovádění, focení, nebo dokonce ke sportovním výkonům. Moc vás ale prosíme, nedělejte to. Tyto balíky totiž nejsou jen tak obyčejné seno. Jde většinou o cenné trávy, vojtěšku a další plodiny, které se uvnitř fermentují. Vzniká z nich takzvaná senáž, což je nejlepší možné krmení pro hospodářská zvířata. Jakékoli protržení igelitu může mít neblahé následky. Do balíku se dostane vzduch, senáž se znehodnotí a obsah celého balíku se tak může zlikvidovat. Děkujeme za váš respekt k práci zemědělců.

📅 3. srpna 2025

f Boj proti klimatu má velké mezery

V Lidlu se zákazník nestačí divit. V regálech řetězec nabízí jablka pocházející z Jihoafrické republiky, Chile a Nového Zélandu. Chápeme, že česká jablka teď v době před sklizní nejsou, ale co takhle jablka z okolních zemí? Těch je po loňské sklizni ve skladech dostatek. Obchodní řetězec se přitom tak rád chlubí ambiciózními klimatickými cíli a spoluprací s lokálními dodavateli. Snížení emisí CO₂ o 80 % zní skvěle! Je ale dovoz jablek z tisíce kilometrů vzdálených zemí skutečně v souladu s těmito prohlášeními? Nebo jde spíš jen o líbivý marketing?

📅 30. červenec 2025

f EK jde proti vlastním zemědělcům

Zemědělcům jde o jejich živobytí na dalších sedm let. Proto se spojili farmáři napříč Evropou včetně českých a stovky jich vyšly do ulic Bruselu. Protestovali přímo pod okny Evropské komise proti razantním změnám v zemědělském rozpočtu a zemědělské politice EU v období 2028–2034. Přesto Evropská komise zveřejnila první návrh budoucího evropského rozpočtu, který potvrdil dosavadní spekulace. Do zemědělství má během příštích sedmi let směřovat 300 miliard eur, což znamená pokles o 22 % oproti současnému stavu.

Jedná se však o první návrh Evropské komise, o kterém bude ještě hlasovat Evropský parlament a jednotlivé členské státy EU. Stále proto doufáme, že finální podoba bude přívětivější vůči zemědělcům, a hlavně ke spotřebitelům tak, aby byly zajištěny zdravé a cenově dostupné potraviny a evropskou produkci nenahradily nekvalitní dovozy ze třetích zemí, kde producenti nemusí splňovat naše přísné standardy. To by mělo vážné dopady na potravinovou bezpečnost celé Evropy a Česko není výjimkou.

Budeme bojovat dál. Další protestní akce budou s velkou pravděpodobností pokračovat na podzim a budou masivnější.

📅 17. července 2025

f Možná překvapení, ale jídlo stále pochází z polí a stájí

Někteří lidé si představují jídlo jako něco, co se automaticky objeví v regálu v supermarketu, bez jakékoli stopy po jeho původu. Ale je nutné si uvědomit, že zemědělství není žádná sterilní laboratoř. Neodmyslitelně k němu patří i ten zápach, hluk a prach. Jsou to zvuky a vůně tvrdé práce, odhodlání a péče, bez kterých by naše talíře zely prázdnotou. Právě žně jsou spojené s vyšší prašností nebo hlukem, a proto bychom chtěli požádat všechny, kdo žijí nebo tráví čas na venkově, o trpělivost se zemědělskou technikou, když se pohybuje na silnicích nebo při vjezdu či výjezdu z pole.

📅 14. července 2025

ŽIJEME

na venkově

21. SRPNA 2025

Letošní tuzemská produkce ovoce bude dobrá, drobné ovoce se ale téměř vytratilo

Jednou z nemnoha dobrých zpráv týkajících se tuzemského zemědělství se stal nepochybně červenový odhad objemu letošní sklizně ovoce, který publikoval Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ).

Jak navíc konstatoval předseda Ovocnářské unie ČR (OU) Martin Ludvík, na rozdíl od polních plodin přálo letos v průběhu poměrně deštivého a chladnějšího července ovocnářům počasí, takže reálná sklizeň s pravděpodob-

ností hraničící s jistotou odhad ÚKZÚZ v praxi potvrdí, a možná i lokálně navýší.

Po mnoha letech tak lze nejen podle ovocnářů označit rok 2025 jako „meruňkový rok“. Podle

predikce ÚKZÚZ by totiž měla letošní úroda meruněk dosáhnout 1 952 tun, což je v praxi 175 % pětiletého průměru. Spotřebitelé v ČR tak mohou ve větší míře konzumovat čerstvé meruňky z našich ovocných sadů, a v porov-

nání s předchozími roky také za rozumné ceny. To se ostatně již projevilo v cenách meruněk při samosběrech, při kterých si mohli zájemci natrhat meruňky i za 60 a méně korun za kilogram. I proto je vhodné alespoň krátce si připomenout zdravotní pozitiva tohoto ovoce. Asi nejdůležitějším přínosem meruněk je prevence nádorových chorob, kterou představuje konzumace pouhých tří kusů těchto plodů. Kromě toho snižuje konzumace meruněk riziko demence a zpomaluje stárnutí organismu, snižuje hladinu cholesterolu a příznivě působí také například na kvalitu vlasů nebo nehtů. Většinu obdobných přínosů přitom představuje i konzumace dalších druhů ovoce, v meruňkovém roce je ale poctivě uvést je právě u jinak spíše nedostatkových a drahých meruněk.

Dobrou úrodu ale ÚKZÚZ neočekává jen u meruněk. Podle jeho predikce by měla být letos (opět v porovnání s pětiletým průměrem) také mírně nadprůměrná produkce jablek, a to na úrovni 107 % (107 118 tun), což zvláště vyniká v porovnání s loňským rokem, kdy byla úroda jablek v ČR fatálně postižená dubnovými mrazy a dosáhla jen necelých 24 000 tun. Nejen z toho důvodu byla (a stále jsou) jablka na našem trhu velmi drahá, což se moc nemění do doby sklizně této v ČR dominantní ovocnářské komodity. Příznivé odhady se navíc týkají také letošní úrody dalších důležitých ovocnářských komodit. Urodit by se tak mělo také 1 497 tun třešní, což je 139 % pětiletého průměru, 389 tun broskví, což je 127 % pětiletého průměru, 8 363 tun hrušek (117 % pětiletého průměru) nebo 7 338 tun švestek, tedy 106 % pětiletého průměru. Pozitivní odhady se navíc týkají i některého drobného ovoce, například úroda černého rybízu (358 tun) se předpokládá na úrovni 145 % pětiletého průměru.

Bohužel, odhadovaná produkce černého rybízu je velkou výjimkou, pěstování jiných druhů drobného ovoce, jako je angrešt, maliny, borůvky nebo další typy rybízů v naší zemi výrazně poklesla a podle Ludvíka nelze ani čekat, že by opět obnovila. Důvodem jsou přitom rostoucí náklady na lidskou práci při sklizni těchto druhů i nedostatek lidí, kteří jsou ochotni drobné ovoce sklízet v situaci, kdy k tomu není možné využít sklizňové technologie. Standardním důvodem jsou pak nižší ceny zahraniční konkurence, ale také možnost zásobovat tuzemský trh ze zahraničí v průběhu kalendářního roku, zatímco domácí nabídka dokáže obsáhnout jen několik týdnů. Je to přitom docela škoda – podle statistik Organizace pro zemědělství a výživu (FAO) vzrostla světová produkce drobného ovoce za posledních 15 let dvojnásobně, zejména pak stále oblíbenějších jahod. Nabídka by tedy byla, poptávku v naší zemi ale brzdí maloobchodní ceny. Ceny těchto komodit v tuzemských maloobchodech jsou totiž téměř neskutečné – kilogram borůvek například stojí i více než 300 korun a cena za kilogram malin atakuje dokonce hranici 500 korun. Jde ovšem prakticky bez výjimky o zboží z dovozu – naši pěstitelé do maloobchodu drobné ovoce nedodávají, také proto, že vlastně nemají co. K domácí produkci drobného ovoce se tak spotřebitelé v ČR dostanou buď při samosběrech, případně dočasných prodeích „ze dvora“, nebo při její konzumaci z vlastních zahrádek. Změnit tento stav se přitom nepodařilo ani zavedením dotačního titulu na ovoce s velmi vysokou pracností. Naopak – produkce tuzemského ovoce, respektive výměra intenzivních ovocných sadů bude zřejmě podle Ludvíka i nadále klesat, což se ostatně stalo v porovnání s loňským rokem i letos, kdy se snížily jak pěstební plochy jabloní, tak dokonce i jahod, to vše při zmiňované rostoucí poptávce.

Pokud se pak týká zahraniční konkurence, čelí podle Ludvíka v případě drobného ovoce země EU pro někoho možná překvapivě jeho dodávkám z Ukrajiny. Této konkurence se podle něj bojí především Polsko, na jehož trhu tvoří až 90% podíl například ukrajinské maliny. Pro ČR už to ale konkurence není, protože drobné ovoce se u nás již nepěstuje.

Část spotřebitelů přitom řeší nedostatek drobného a drahého ovoce sběrem lesních plodů. Jen v loňském roce si podle statistik Ministerstva zemědělství odnesli lidé z tuzemských lesů plody v hodnotě 7,2 miliardy korun. Nejvíce se sice tradičně sbíraly houby (21,3 tis. tun), ale také borůvky (4,4 tis. tun), maliny (2,2 tis. tun) nebo ostružiny (1,6 tis. tun). Sběr lesních plodů ale samozřejmě představuje jen dočasná sezónní řešení, neboť většina spotřebitelů, pokud na to mají peníze, požaduje tyto produkty po celý rok. Zdali je ovšem v silách našich ovocnářů, politiků a státních úředníků tento stav alespoň částečně změnit, je velkou otázkou. Alespoň částečně by mohlo pomoci uvolnění některých zákazů (například přípravků k ošetřování rostlin), levnější pracovní síla (problém ale je, odkud by mohla pocházet), obecné snížení nákladů (částečně se tak má dít v podobě slev na sociálním pojištění), a výhledově snad nějaké environmentální programy, neboť pěstování ovoce zvyšuje pestrost krajiny a ovocné stromy tlumí riziko zejména větrné eroze. Sami pěstitelé se totiž zcela odstoupili od produkce ovoce zdráhají – zatímco počty pěstitelů klesly v posledních deseti letech jen o 3 až 4 %, plochy k pěstování ovoce se snížily za stejnou dobu z někdejších 18 000 ha na zhruba 10 000 ha. Což je minimálně k zamyšlení.

Redakce Agrobaze

Ovoce a možná rizika alergií

Hned na počátku je třeba zdůraznit, že pro různé jedince může být potenciálním alergenem prakticky kterákoli potravina a že riziko alergenních reakcí je zcela individuální. Pravděpodobnost alergií na konkrétní potravinu je totiž dána řadou faktorů, z nichž jedním z nich je individuální genetická informace, a proto je alergie na některé produkty vyšší v případě, že alergii na stejné produkty trpí rodiče. Není to ale stoprocentní, v takových případech je riziko zhruba 50%.

Alergickou reakci organismu proto může vyvolat i konzumace ovoce, v porovnání s nejčastějšími alergiemi ale nejde o nijak častý jev. Asi nejčastější reakci kupodivu způsobuje v naší populaci konzumace v ČR velmi oblíbených jahod, ale také jablek nebo hrušek, tedy u nás často pěstovaných a konzumovaných druhů. Podle posledních výzkumů mohou být přitom alergické reakce na tuzemské produk-

ty v některých případech častější, než je tomu u exotických druhů ovoce, jejichž symbolem je kiwi, ale také banány, ananas nebo stále více konzumovanější mango.

Výzkumu, prevenci rizik a osvětě veřejnosti ohledně potravinových alergií se od roku 1987 věnuje UCB Institut pro alergii, což je evropská nezisková organizace, která

výsledky svých zjištění také veřejně publikuje. Ze statistik UCB přitom vyplývá, že i když se výskyt potravinových alergií v populaci zvyšuje, postihuje pravá potravinová alergie 6–8 % kojenců, 3–5 % malých dětí a 2–4 % dospělých osob. To je v praxi mnohem méně, než jaké procento populace trpí alergiemi na pyly, což má být podle UCB až 20 % dospělých osob. Z čehož mimochodem vyplývá,

že za mnohé potravinové alergie, které jsou připisovány potravinám (nebo přímo ovoci), jejich konzumace nemůže.

Každopádně i ovoce se týká problematika takzvaných zkřížených alergií, zejména mezi příbuznými druhy. Potvrzená je například spojitost mezi alergií na jablka a třešně nebo mezi alergií na jahody a maliny. Zajímavostí je, že v případě některých zvláště citlivých jedinců se může alergická reakce projevit i jen při pouhém doteku při zpracování (například

krájením) alergenního produktu. Na intenzitu alergie má také vliv konzumace alkoholických nápojů. Alkoholické nápoje mohou urychlit vyprazdňování žaludku, vyvolat vazodilataci a napomáhat rychlému vstřebávání potravinových alergenů, což běžné potravinové alergie zhoršuje a urychluje jejich nástup, konstatuje se ve studii UCB.

Podstatné pak je, že podle poznatků UCB se riziko alergických reakcí zvyšuje se stupněm zpracování příslušných produktů, což fakticky

znamená, že nejvhodnější formou konzumace (ovoce) je konzumovat ho v co nejnižším (pokud možno žádném) stupni úpravy. Což je mimochodem jeden z dalších argumentů, abychom preferovali konzumaci čerstvého ovoce. Nicméně – ani některé technologie zpracování riziko nezvyšují, ale je tomu právě naopak. Příkladem je někdejší úspěšný projekt vědců z tehdejšího Výzkumného ústavu potravinářského v Praze (VÚPP) ve spolupráci s alergology, kteří dokázali vyrobit čerstvou jablečnou šťávu bez alergenu.

Jednou z častých forem zpracování ovoce jsou koláče

Kromě optimální konzumace ovoce, což je konzumace čerstvých plodů, lze prakticky všechny jeho druhy využít k přípravě ovocných nápojů nebo produktů obsahující ovoce.

Ty má veřejnost spojena hlavně s mlékařskými produkty, jako jsou třeba jogurty, ovoce, ale také může být vítanou základní složkou pekárenských produktů. I vzhledem k tomu, že trvanlivost mnohých druhů ovoce je omezená, je další zpracování často nevyhnutelné, neboť nárazově vyšší nabídku přímo ve sklizni není většinou v praxi možné v tomto období zkonzumovat.

I když je přitom třeba zpracovat zejména měkké ovoce, využít lze pochopitelně i dlouho skladovatelné druhy, jako jsou v ČR nejkonsumovanější jablka. Kromě jablečné šťávy může být výsledným výrobkem jablečný koláč, přičemž nejstarší dochovaný recept na něj pochází již z poloviny 14. století z Anglie.

Zřejmě i proto patří jablečný koláč v současné době mezi neoficiální symboly USA, i když by měl být vzhledem ke značné konzumaci jablek spíše symbolem naší země. Receptů na jablečný koláč a postupů při jeho přípravě existuje na webových stránkách téměř nekonečné množství, mezi ty nejjednodušší a méně známé patří ale také takzvaný „hrnkový recept“. Ingredience k němu tvoří pouze 1 hrnek hladké mouky, 1 hrnek mléka, 1 hrnek nastrohaných jablek, 1 vejce a ½ kypřícího prášku.

Koláče a další ovocné výrobky se nicméně často připravují z drobného ovoce, jehož škála se v poslední době stále rozšiřuje. Jedním z takových příkladů je josta, pěstovaná především na zahrádkách a nabízející specifickou

chuť vycházející ze skutečnosti, že josta je křížencem mezi angreštem a černým rybízem. Od obou „rodičů“ přitom převzala josta jejich dobré vlastnosti – od angreštu sladkokyselou chuť, od rybízu zase vysoký obsah vitamínu P, což je jedno z označení pro bioflavonoidy. Pěstování josty není nijak složité, rostliny jsou poměrně odolné vůči řadě škůdců, kromě mšic. Keře josty lze vysazovat jak na jaře, tak na podzim, podzimní výsadba od září se však považuje za vhodnější, neboť rostliny stačí do zimy zakořenit a v následujícím roce lze tak již sklízet často velmi dobrou úrodu. A i v tomto případě si následně upéci třeba koláč z josty.

Redakce Agrobase

Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici navštívil rekordní počet lidí

Jubilejní 80. ročník Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice 2025 a souběžný Folklorní festival Dětská Strážnice 2025, které se konaly koncem června, navštívilo více jak 41 tisíc milovníků folkloru.

Nečekaný zájem překvapil i pořadatele, museli sáhnout do rezerv a používat při vstupu pásky z roku 2024. „Odhad prodeje vstupenek děláme na základě předchozích ročníků, ale naplánovaná rezerva prostě nepokryla váš zájem. Jsme rádi, mile překvapeni,“ ocenil prezident festivalu Martin Šimša. Běžně navštěvuje festival přes 30 tisíc lidí, a tak lze letošní účast označit za rekordní.

Čtyřdenní programovou skladbu tvořilo 42 festivalových pořadů, vystoupilo v nich 4 250 účinkujících z České republiky a 320 účinkujících ze zahraničí. festivalu se zúčastnilo celkem 165 souborů a skupin z České republiky, 44 soutěžících ve verbuňku, 21 lidových řemeslníků, v zábavních střediscích ve festivalovém areálu hrálo 13 cimbálových a 5 dechových hudeb.

Soutěž o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku vyhrál Martin Vašulka z Kyjova, jako druhý se umístil Marek Salay z Břeclavi a třetí místo obsadil Petr Polách z Kunovic.

Pořadatelem festivalu je Národní ústav lidové kultury ve Strážnici.

Dagmar Sedláčková
Foto: pořadatelé

Drnholec na Břeclavsku rozezpívala krojovaná chasa

V pátek postavit mašlemi ozdobenou máj a roztančit se při první muzice. Tak začíná sezóna tradičních krojovaných hodů na jižní Moravě. Za sebou je má už krojovaná chasa v Drnholci na Břeclavsku, kde se hody uskutečnily poslední víkend před prázdninami.

V sobotu dopoledne se už vydali stárky a stárky v kyjovských krojích průvodem po obci, aby si u starosty vyžádali hodové právo. Poté se průvod za doprovodu hudby a zpěvu zastavoval na různých místech a u mnoha obyvatel, kde se tančilo, zpívalo a občerstvovalo.

Večer se pak celá dědina sešla na hřišti, kde se uskutečnila velká hodová zábava za doprovodu dechové hudby Hornobojani.

Dle zvyklostí a místních tradic trvají někde hody i tři dny a pro místní je to velká událost.

Dagmar Sedláčková
Foto: pořadatelé

Nabídka české květinové produkce na přelomu léta

Přelom léta, tedy měsíce červenec a srpen, jsou z hlediska nabídky květin z českých zahradnictví poměrně bohaté. Zákazníci doplňují a obměňují své výsadby z jara.

Sesazovaný truhlík: *Calocephalus*, *Muehlenbeckia*, *Sedum reflexum* 'Angelina', *Chrysanthemum indicum*, *Celosia* 'Venezuela'

**SVAZ KVĚTINÁŘŮ
A FLORISTŮ ČR
PŘEDSTAVUJE**

Mnozí z nich přijedou z dovolené a najdou své truhlíky v neutěšeném stavu nebo potřebují vhodné květiny na hřbitov. Míří do zahradnických prodejen a poptávají, co by mohli vysadit. Pravda je taková, že Pelargonie, Surfinie, Million Bells, Bacopa, Scabiosa a ostatní typické balkonové květiny do truhlíků už seženete jen stěží. Také voskovky (*Begonia semperflorens*), které jsou tolik oblíbené na hřbitov, už v nabídce nenajdete. Jaké tedy máme možnosti.

Jako první přichází na řadu samozřejmě Chryzantémy v široké škále velikostí, odrůd

a barev. Vybírat si můžeme hrnkové rostliny ze skupiny *Chrysanthemum indicum* nebo *Chrysanthemum multiflora*. Chryzantémy jsou rostliny, které se velmi dobře kombinují s jinými, pozdně letními a podzimními květinami. Uplatnění nachází jako záhonová, venkovní v okrasných nádobách i truhlících nebo později na podzim jako dušičková květina.

Hvězdnice novobelgická, Astra (*Aster novi-belgii*), je další květinou, kterou můžeme zpestřit pozdně letní a podzimní truhlíky. Jedná se o klasickou trvalku z čeledi hvězdnicovitých.

V poslední době jsou oblíbené *Aster novi-belgii* z řady Magic. Jedná se například *Aster novi-belgii* Magic Purple, *Aster novi-belgii* Magic-Pink, *Aster novi-belgii* Pretty Pink, *Aster novi-belgii* White a další. Nižší, 25–30 cm vysoké, velmi hustě větvené keřky jsou bohatě olistěny jemnými, zelenými lístky. Květy jsou jednoduché, až polooplňné v různých barevných odstínech s jasně žlutým středem. V přírodních podmínkách vykvétají během října a na rostlině vydrží velmi dlouho až do listopadu. Pokud rostliny přezimují, druhý rok spolehlivě vykvétají, ale rostlina vyrůstá do výšky 40–50 cm. O její nízký a kompaktní tvar se stará pěstební technologie, která kombinuje zatemňování a chemickou regulaci růstu.

Nově se můžeme na trhu setkat s plnokvětými kultivary skupiny Showmakers

Chrysanthemum indicum v prodejním obalu

Celosia argentea 'Venezuela', Azalea Chlumec, s.r.o.

od firmy Royal van Zanten. Aster novii-belgii Showmakers® jsou výjimečné svými velkými plnými květy, kompaktním tvarem a krásně kontrastními tmavými listy. Série se skládá z odrůd v šesti různých barvách, od modré přes fialovou až po bílou. Preferují slunné stanoviště a dobře propustnou půdu. Na opravdu slunném místě však budou potřebovat o něco více vody než ve stínu. V tomto případě je tedy nutná pravidelná zálivka a mírné hnojení, které podpoří zdravý růst a kvetení. Je důležité zabránit tomu, aby v květináčích zůstala voda, protože opravdu nesnášejí tzv. „mokrý nohy“. Kvetení podpoříme pravidelným odstraňováním odkvetlých květů.

Pro svůj kompaktní a nízký tvar jsou tyto astry ideální k výsadbě na okraje trvalkových porostů nebo k výsadbě před vyšší listnaté nebo jehličnaté keře. V kompozici s nižšími travinami, vytváří klasickou, ale stále krásnou a originální podzimní kompozici. Lze ji také s úspěchem využít jako pokojovou rostlinu k okrášení balkonů a teras a do nejrůznějších podzimních aranžmá.

Drátovec (*Leucophyta brownii*, dříve zvaný *Calocephalus brownii*) je atraktivní rostlina s výraznými stříbrnými, drátovitými listy, podle kterých dostal své lidové jméno. Někdy se prodává také pod názvem Krásnohlávek. Jedná se o nepřehlédnutelnou a originální rostlinu, která výborně vynikne mezi dalšími květinami různých barev a tvarů. Velmi hezká je například kombinace s Muehlenbeckií. Muehlenbeckia je původně pokojová rostlina původem z Nového Zélandu. Můžeme ji však pěstovat i jako venkovní. Její převislý habitus vynikne v závěsných nádobách a ozvláštňuje truhlíky.

Zpět k drátovci. Drátovec, původem z Austrálie, upřednostňuje polostinná až slunná

Sesazovaný truhlík: Aster, *Chrysanthemum indicum*, *Celosia* 'Venezuela', *Lavandula*, *Senecio bicolor*

Sortiment trvalek firmy Tu-Flor spol. s r.o.

Aster novii-belgii ze skupiny Showmakers

stanoviště. Krátkodobě snese i úpal. Vystačí si s občasnou zálivkou. Ideální je pro ně propustná písčitá půda. Dorůstá do výšky mezi 40–50 cm. Květy jsou nenápadné, žluté a drobné. V průběhu vegetačního období je dobré je jedenkrát za dva týdny přihnojovat hnojivem na balkonové rostliny. Je oblíbený pro svůj neobvyklý vzhled a nenáročnost na pěstování. Tyto minikeřky mají vzpřímený růst a opravdu bohaté možnosti využití. Dobře se kombinují s jinými podzimními rostlinami, jako jsou vřesy, chryzantémy atd. Drátovec snese mírné mrazy, trvalý mráz ho však poškodí. Mezi oblíbené odrůdy patří: Brownii Compact nebo Silver Dollar, Silver Nugget, Silver Bush nebo Whimsi Silver.

V letní nabídce rostlin se můžeme ve smíšených truhlících setkat s nenápadnou letničkou Starčekem přímořským (*Senecio bicolor*). Je to rostlina známá svými stříbřitými, plstnatými listy, které jsou atraktivní a ve výsadbách působí moderním a neotřelým dojmem. Většinou se pěstuje jako letnička, ale může přezimovat a kvést druhým rokem. Vyžaduje slunné a sušší stanoviště a je poměrně nenáročná na pěstování.

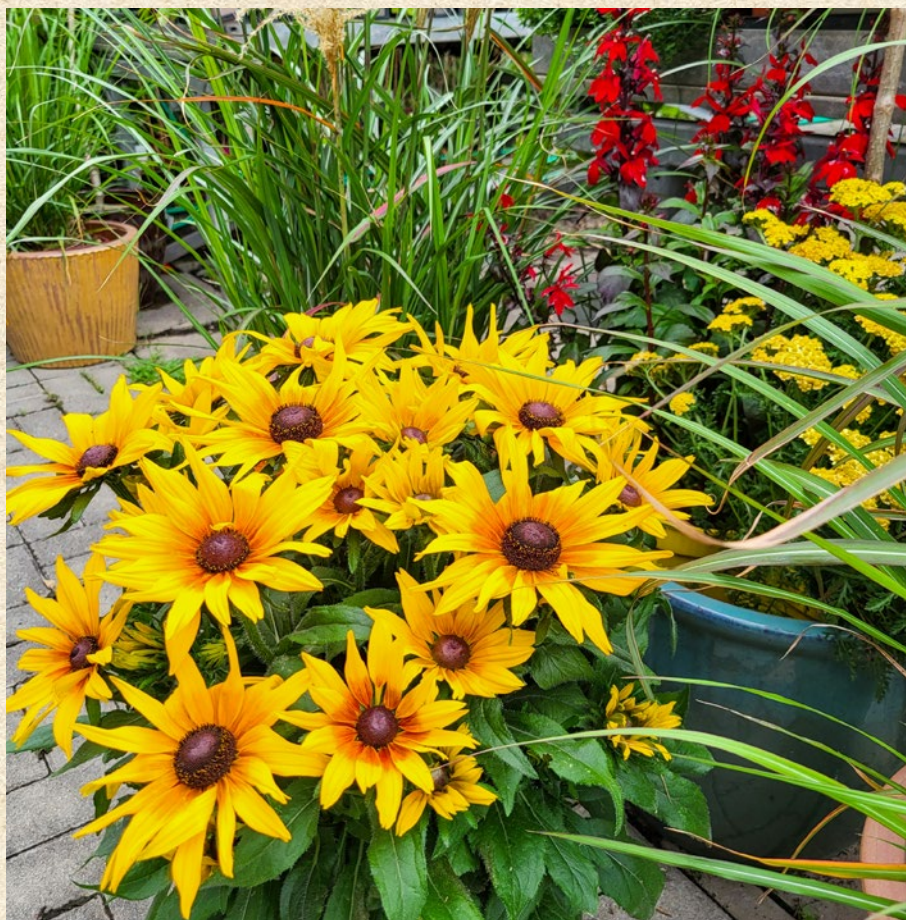
Nevadlec klasnatý (*Celosia spicata*) můžeme zařadit do pozdní letních či podzimních truhlíků. *Celosia „Venezuela“* je odrůda nevadlce (*Celosia argentea*), která je atraktivní

svými vzpřímenými, načechranými květy v odstínech magenty. Nízké odrůdy, které jsou na trhu v létě, mají lesklé, svěže zelené listy a vydrží v truhlíku na okně až do příchodu zimy. Možná je i výsadba do záhonů. Nevadlec je teplomilná rostlina, která preferuje slunné stanoviště. Velkou výhodou této letničky je, že, věrna svému názvu, opravdu dlouho neuvadá a my se z ní můžeme těšit velmi dlouho dobu.

Další velkou skupinou rostlin, které se poslední dobou pěstují v zahradnictvích, jsou trvalky a okrasné trávy, které dokonale doplňují sortiment letniček a rozšiřují pozdně letní nabídku rostlin. Většinou se pěstují ve větších květináčích o průměru K17 cm, K19 cm nebo až pětilitrových dekoračních květináčích. Jedná se například o druhy třapatkovka (Echinacea), levandule (Lavandula angustifolia), třapatka (Rudbeckia), řebříček (Achillea), náprstník (Digitalis), krásnoočko (Coreopsis), šanta (Nepeta), šalvěj (Salvia) a okrasnou travu dochan (Pennisetum) a mnohé další.

Všechny dnes představené květiny se vypěstovaly v České republice, konkrétně v zahradnických podnicích Tu-flor, s.r.o., Tušimice, Azalea Chlumec, s.r.o., Zahradnictví Cinke, s.r.o.

Ing. et Bc. Marcela Nachlingerová
Svaz květinářů a floristů ČR

Sortiment dekoračních trvalek a okrasných trav firmy Tu-Flor spol. s r.o.

Echinacea purpurea

Chrysanthemum indicum

Chrysanthemum indicum

Nesed'te za pecí, vydejte se na dožínkové či trnkové slavnosti. Přijedou i Římané

Konec léta, vůně obilí a chleba, ale také trnek a tradičně vařených povidel. Úrodu zemědělci již téměř sklídili a je třeba to oslavit. Velkolepé slavnosti oslavy úrody se konají po celé republice, a kromě dožínků si zájemci užijí slavnosti piva či zatají dech při bitvě Římanů s Germány. S vinaři zarazí horu, symbol dozrávání hroznů a zákazu vstupu do vinic. Stačí si vybrat.

Dožínky ve Valašském muzeu v přírodě

23. srpen 2025 9:00–18:00

Prožijte jedinečnou dožínkovou slavnost plnou lidových tradic 23. srpna 2025 ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Právě tam uvidíte například, jak se tradičně obléká poslední snop do ženských šatů, pletou věnce z klasů a požaduje se výkupné od cizích pomocí povříslní. Ochutnáte dožínkové koláče a vdolky, které symbolizují bohatství úrody a mají zajistit dostatek obilí pro příští sklizeň.

Sochovy národopisné slavnosti

23. srpen 2025 14:00–22:00

Už 30. ročník Sochových národopisných slavností se uskuteční 23. srpna 2025 ve Lhotce pod Ondřejníkem. Program slavností tamní zahájí ve 14 hodin představením souborů a muzik na pódiu v areálu, následují pořady dětských i dospělých souborů. Na závěr vystoupí VUS Ondráž z Brna se svým pořadem Ondrášovské putování. Po skončení programu pokračuje ještě lidová zábava za přispění cimbálových muzik zúčastněných souborů.

Vizovické Trnkobraní 2025

22. srpen 2025 15:00 hod. – 24. srpen 2025 21:00 hod.

Vizovické trnkobraní 2025, tradiční třídení festival v areálu likérky Rudolf Jelínek, nabídne hudbu, kulturu a mistrovství v pojídání knedlíků. Letošní ročník nabídne novou soutěž Vynes trnku do oblak, kuchařskou show Vaříme z trnek a další aktivity. Zahrají kapely O5 a Radeček, MIG 21, Horizont, Kosovci, Děda Mládek Illegal Band, Kamil Střihavka, Michal Hruža nebo Queenie. K tomu pořadatelé slibují pestrý program ve valašském duchu.

Zarážání hory ve Vlkhoši u Kyjova

23. srpen 2025 17:00–23:59 hod.

Folklorní akce k ukončení prací ve vinicích oživuje starou vinařskou tradici. Ve sklepní uličce Vlkhošské budy je na programu obřad a zpěv lidových písní v krojích. Tato tradiční a naše nejstarší akce pod velkým stanem se pořádá dle starého zvyku. Zarážení hory povede spolek Márynka Vracov od 18 hodin. Od 20.00 hodin bude akce pokračovat večerní taneční zábavou s Dolinečkou. Pro milovníky

vína čeká degustace vlkšských bůd. Vinotéka a občerstvení zajištěno.

Festival Germania Subacta – římsko-barbarský festival

29. srpen 2025 10:00 hod. – 30. srpen 2025 18:00 hod.

Návštěvnícké centrum Mušov – Brána do Římské říše a archeologická lokalita Hradisko u Mušova u Pasohlávek na jižní Moravě znovu ožijí atmosférou dávných časů. Čeká vás jedinečný zážitek ze života římských legionářů a jejich barbarských protivníků, strhující vystoupení jezdecké skupiny Štvanec a letos ještě více nahlédneme pod pokličku tajemství starověkých mistrů řemeslníků. Těšit se můžete na pestré ukázky řemeslné výroby, dobové techniky, nástroje a materiály – zkrátka na umění, které formovalo svět dávných civilizací.

Šlapání hroznů dívčí nohou s archivním koštěm v Boršicích

30. srpen 2025 14:00–20:00 hod.

Ve Vinařství Dvůr pod Starým Horama

v Boršicích u Buchlovic se můžete zúčastnit dalšího ročníku Šlapání hroznů dívčí nohou. Již tradiční akce se nese ve folklorním duchu. Den plný vína, gastronomie a kulturního programu bude provázet samotné šlapání, folklorní soubory a koncerty kapel.

Pivovarské slavnosti Holba

30. srpen 2025 10:00–23:00 hod.

Areál hanušovického pivovaru se promění ve festivalovou zónu. Čeká vás program na dvou pódii, ledově vychlazená HOLBA a atmosféra, kterou musíte zažít! Na hlavním pódiu vystoupí Bastard, Adam Mišík, Adam Ďurica, Láďa Křížek Kreyson, Traktor a Protheus. Na vedlejším pódiu vystupují The Primitives Group of Prague, Dilated, Absolute Deefers, Symmerya a Metallica Revival.

Slamák – dožínky v Moravské Třebové

30. srpen 2025 14:00–23:00 hod.

Přijďte ochutnat řadu netradičních piv z mini-pivovarů a řadu místních produktů. Na náměstí vystoupí David Koller, Circus Brothers, Deaf

Heart, Matěj Štrunc & Lidověk a dBrajgls. Návštěvníci se mohou těšit na Hřebečský taneční soubor, který slaví 30 let od svého založení, na taneční soubor Jitřenka a také na taneční soubory z Göppingenu a Stauffenbergu. Děti se mohou těšit na lidové odpoledne s ukázkou tradičních řemesel na nádvoří zámku a na pohádky O Palečkovi, Žonglérské představení v podání souboru Komedianti na káfe.

Slavnosti chleba ve Slupi

6. září 2025

Vůně čerstvě pečeného chleba z polní pekárny přímo u historického Vodního mlýna ve Slupi na Znojemsku doplní přehlídka folklorních souborů z regionu jižní Moravy či národnostních menšin žijících na území Jihomoravského kraje. Návštěvníky čeká bohatý jarmark s lidovými řemesly, spanilá jízda traktorů či koncert Jiřího Pavlici & Hradišťanu. Jako host vystoupí ženský sbor Moruše z Podyjí.

Dožínkové slavnosti v Praze

6. září 2025 10:00–18:00 hod.

Zažijte tradiční Dožínkové slavnosti v Praze 2025 s bohatou nabídkou od lokálních farmářů, folklorními vystoupeními a mnoho dalšího. Na slavnostech na Výstavišti v Holešovicích najdete ukázky řemesel, soutěže a přehlídku farmářských zvířat a zemědělské techniky.

Dagmar Sedláčková

Zdroj: Kudyznudy.cz a pořadatelé

Fotopast na Pálavě zachytila dva šakaly

Fotopast, kterou na začátku jara správci CHKO Pálava umístili v národní přírodní rezervaci Tabulová, v jednom okamžiku zachytila dva dospělé šakaly obecné.

„Území CHKO Pálava poměrně intenzivně osídlil a využívá člověk a to, že by se zde mohly, byť sporadicky, vyskytnout původní šelmy naší přírody jako vlk, medvěd či kočka divoká, je velmi nepravděpodobné. Naopak výskyt šakala bude zřejmě trvalým jevem. Šakali obecní v minulosti v Česku na rozdíl od vlků nežili, objevují se zde až v posledních dvou desetiletích. Důvodem přesunu šakalů na sever mohou být i klimatické změny, například absence trvalé sněhové pokrývky v zimě,“ uvedli správci oblasti na sociálních sítích, na nichž video zveřejnili.

Šakalové obecní jsou predátoři s obdobným rejstříkem kořisti jako lišky. Významnou součástí potravy jsou drobní hlodavci, případně mršiny. Jsou všežraví a jejich strava se mění podle ročního období.

Dagmar Sedláčková

Foto: kamera CHKO Pálava

Zemědělci na jižní Moravě vyzkoušeli krále kombajnů. Míří na Zemi živitelku

Bouřky, přeháňky nebo pro změnu letní mlhy. Sucho na sklizeň obilí bylo letos na jižní Moravě vzácností. Druhá půlka července se totiž nesla ve znamení dešťů a nebylo téměř dne, aby z nebe nepadala voda. Často tak do polí nevyjeli vůbec nebo spěchali sklídit alespoň to, co stihli před další bouřkou.

Koncem července zemědělci sklídili zhruba třetinu ploch. Proti jiným letům to bylo o poznání méně. „Ale počasí nijak nevybočuje v porovnání s minulostí a pamatujeme i roky, kdy jsme sklízeli do poloviny září. To snad letos nebude. I když na začátku žní byly předpoklady optimističtější, ale pak přišla radikální změna počasí a časté přeháňky žně prodlužují,“ řekl pro idnes.cz předseda Regionální agrární komory Jihomoravského kraje Václav Hlaváček.

Deště kvalitu postupně zhoršují, protože vymývají ze zrna lepek, čímž se snižuje

objemová hmotnost, a tedy i výnos. Zároveň se s deštěm množí černě a další houby, které kvalitu také snižují.

Proto také někteří zemědělci využili možnost vyzkoušet ke sklizni obří kombajn ze stáji New Holland. Jako například ve Šlapanicích na Brněnsku na polích společnost Bonagro. Zastane totiž práci dvou až tří standardních kombajnů.

Sklízecí mlátička CR11 od New Holland je podle Alžběty Fialové ze společnosti Agrotec

fenomén. „Je to největší sklízecí mlátička na českém i slovenském trhu. Po loňské ohromující DEMO TOUR v Česku se kombajn představil i na Slovensku. V červenci se zapojil do žní u Nových Zámků. CR11 se na vás bude těšit na výstavě Země Živitelka v Českých Budějovicích,“ informovala Fialová na stránkách Agrotec.

Dagmar Sedláčková
Foto: New Holland

Po sklizni klid. Čas vychutnat si západ slunce nad strništěm

Byl to letos velký spěch, sklízet obilí mezi neustálým deštěm. Na mnoha místech na jižní Moravě se to podařilo, koncem července to ale kvůli vodě z mraků snadné nebylo.

Proto si mnozí zemědělci mohli zaslouženě oddechnout při pohledu na prázdná strniště. A při západu slunce, který s sebou nesl další mraky, si mohli říct, máme hotovo.

Dagmar Sedláčková

Výhledy na Pálavu rozzářily květy slunečnic. Svítily i mezi vinohrady

Žlutě zářící květy slunečnic rozsvítily krajinu kolem Pálavy. Užívat si je mohli řidiči kolem silnic i turisté.

Nepřehlédnutelné květy často překvapily i mezi vinohrady, kde vyplňovaly plochy bez vinné révy, schovávali se v nich srny, zajáci i ptáci.

Slunečnici se daří i v horkých a suchých podmínkách, což z ní činí ideální rostlinu pro pěstování v posledních letech. Farmáři ji pěstují pro semena, z nichž se lisuje slunečnicový olej, ale také pro semena samotná, která se konzumují. Včelaři ji oceňují pro produkci nektaru a medovice a také se používá v kosmetice. Někdy ji hospodáři využívají jako krmivo pro zvířata.

Je to ale také oblíbený estetický prvek v krajině, který láká fotografy.

Dagmar Sedláčková

Přišlo k nám období dešťů, vítané i nechtěné

Červenec bohatý na srážky, bouřky nevyjímá. Málokdy prší nad Pálavou, říká se, že rozpálené vápencové stěny mraky spolehlivě zaženu. Letos to ale bylo jinak. Téměř denně jsme mohli nad jihomoravskou „horou“ pozorovat neobvyklé bouřkové scenerie. Často s duhou či červánky.

Přišla dlouho očekávaná vláha, která pomohla vinohradům či zahrádkářům, na klidu ubrala těm, co potřebovali sklídit obilí z polí.

Dagmar Sedláčková

Firma Pražské vodovody a kanalizace vrací město přírodě

Již víc než deset let firma Pražské vodovody a kanalizace (PVK – Veolia) podporují společně s Magistrátem hl. m. Prahy a Českým svazem ochránců přírody městskou biodiverzitu.

Filip Haraška u Automatického snímáče hmyzu

Co si pod tím představíte? Jde o zlepšení podmínek pro život živočichů a rostlin uprostřed města. Ale nejen ve městech. Podpora biodiverzity je směr, kterým se nyní inspirovaly areály PVK po celé České republice. Současně si lze položit otázku, proč nepodporovat pestrost života tam, kde je to možné? I proto není žádnou zvláštností někde vidět zelené louky, jinde včelí úly nebo atypické, nesekané trávníky.

Význam hmyzu

Hmyz je v přírodě velmi důležitý. Přirozeně přispívá k regulaci škůdců, podílí se na rozkladu mrtvé organické hmoty a koloběhu živin v ekosystémech. Tvoří potravu např. pro ptáky, plazy či drobné savce a zcela zásadně se podílí na opylování. A právě květnaté louky, které PVK zakládají a udržují nejen v Praze (např. u vodojemů na Floře, odkud jsou ilustrační fotografie), jsou pro druhovou pestrost hmyzu zásadní.

Monitoring hmyzu

V Praze na Floře jde o zcela čerstvou novinku proto, že zdejší vodojemy jsou prakticky ve středu města a jsou tak ideálním místem pro výzkum i testování moderních přístrojů a postupů. A co víc! Jedná se i o pokus s využitím umělé inteligence. Metodicky i pracovně se tomuto projektu věnuje Česká zeměděls-

ská univerzita (ČZU). PVK projekt podpořily zpřístupněním testovacího prostoru ve svých vodojemových areálech. Sledovat hmyzí populace, resp. změny v životních cyklech, nárůsty či poklesy druhů hmyzu a z toho vyvozovat patřičné závěry je sice hezké, ale předpokládá to znalost determinace hmyzu. Lidí, kteří jsou například specialisty na hmyzí opylovače a dokáží odlišit malé detaily v jejich popisu, mnoho není. Ruční monitoring je náročný a časově velmi nákladný. Zdá se, a je to zde ověřováno, že záležitosti, hlavně však determinaci různých druhů a rodů hmyzu, by mohly pomoci zde nově instalované dva automatické sčítače hmyzu. Je to zatím zařízení, které je ve vývoji. Principem je přilákání hmyzu na žlutý terč (pozn. jde o obdobu žlutých Mörickeho misek) a automatické vyfotografování jeho aktivity. Fotografie se poté ukládají na paměťovou kartu. Výhodou tohoto zařízení je podle RNDr. Filipa Haramišky z fakulty Ekologie a životního prostředí ČZU v Praze automatické sčítání opylovačů. Výhledově, díky umělé inteligenci, bude možné jednotlivé skupiny opylovačů z řádů blanokřídlí a dvoukřídlí automaticky určovat. Některá velká evropská muzea používají umělou inteligenci k determinaci vzorků hmyzu z různých směsných vzorků nebo lapačů. Je zřejmé, že je jen otázkou času, kdy testovaný systém automatický sčítač hmyzu

bude skutečně autonomní a umožní získat dat, která až dosud vědcům chyběla. Projekt zatím s pracovním názvem Opylovači ve městě je součástí projektu Praha kvete.

Travní směs na louce PVK na Floře

Louka nad vodojem PVK v Praze na Floře není trávníkem, který by vyžadoval každotýdenní pravidelné sekání. Právě naopak. Ve spolupráci s Českým svazem ochránců přírody byla pro PVK sestavena speciální travní směs, která se použila u všech lučních ploch PVK. Jedná se o travní druhy trsnaté, s pomalým růstem a malou tvorbou nadzemní hmoty, odolné suchu. Na dřívě uniformně zatravněné povrchy vodojemů PVK, včetně vodojemu Flora, se tak vrací původní pražské louky s původními rostlinnými druhy. Takto vytvořená luční společenstva lákají motýly, včely, čmeláky, kobylky, brouky a další, kteří jsou schopni v klidu dokončit celý svůj vývojový cyklus. I když miliony krychlových metrů vody pod našimi nohama, právě u vodojemu Flora by to umožňovaly, travní porost zde roste bez umělé závlahy.

Adaptterra Awards 2025

Za vše výše popsané byl letos projekt Rozkvetlé vodojemy na Floře nominován na ocenění v soutěži Adaptterra Awards 2025. Nominace sice ještě neznamená vítězství, ale je významnou informací pro veřejnost i ostatní firmy, společnosti, nadace i soukromníky, jak a s čím se přihlásit v následujícím roce. V renomované soutěži je i nominace velkým úspěchem, vyvolává zájem o oceněného, a hlavně může být významným příkladem a impulzem.

Co je Adaptterra Awards?

Voda a veřejný prostor jsou nosným tématem každoročně vyhlašovaných ocenění různých projektů, které sumarizuje a vyhlašuje nadace Partnerství. Hodnotí se nejužitečnější opatření, která mají pomoci obcím, ale i jednotlivcům lépe se vypořádat s dopady horka nebo přívalem dešťů. Zkrátka jde o adaptace, díky nimž jsou stavby i krajina odolnější vůči klimatické změně. V roce 2024 byla úspěšná řešení rozdělena do tří skupin: krajina, sídla a budovy. Celkem soutěžilo 77 projektů, které ve veřejném hlasování hodnotilo 9 588 lidí.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Šťavelka růžkatá je nejprotivnější plevel

Pokud jste se s ním ještě nepotkali, buďte rádi. Pokud s ním již máte tu čest, musíte se mnou souhlasit. Je to metla nejen našich zahrad.

Celoživotně se věnuji problematice plevelů a hlavně řeším ochranu proti nim. Ale něco takového, jako je šťavelka růžkatá, s lidovým názvem zaječí jetel, jsem ještě nezažil. Na mé okrasné zahradě, ale i v blízkém veřejném prostoru roste všude. Na chodnicích, v dlažbě silnic a chodníkových spár, podél zdí, i pod okrasnými stromy a keři. Před padesáti lety tento plevel odborná plevelářská literatura ještě neznala.

In vazní rostlina

Nepůvodní plevel v létě dokáže pokrýt velké plochy nejen záhonů, ale roste i ve spárách nášlapných kamenů, chodníků a teras. Není nijak vysoký. Dorůstá do výšky maximálně 15 cm. Jeho listy jsou tmavě zelené nebo nafialovělé. Kvete drobnými žlutými kvítky. Plodem je tobolka, zakončená růžky. Odtud dostal tento druh šťavele své jméno.

Skromná a nenáročná

Skromnost je vlastnost, která takového člověka ctí. V případě šťavelky růžkaté tomu bohužel tak není, což je ale jeho předností a naší nevýhodou. Tento plevel potřebuje ke svému růstu pouze prostor. A daří se mu ve spárách betonové dlažby stejně dobře jako na půdě a cestách veřejného parku, soukromé zahrady, či dokonce i v řídkém trávníku. Nenáročná rostlina roste na různých druzích půdy a od plného slunce přes polostín až do úplného stínu.

Nepřijemná

K nepřijemným vlastnostem šťavelky růžkaté patří generativní množení a ohromná rychlost šíření. Včera jste plevel na určitém místě neviděli, ale druhý den se již objevují jeho první lístky. Jak je to možné? Úporný plevel setravávající v půdě plazivými kořenovými výběžky se rozmnožuje převážně pohlavně semeny. Ta jsou po uzrání vyvržována postranními skulinami z tobolek. Na jedné rostlině dozrává až několik set semen. Tím je také řečeno, jak se bránit dalšímu šíření plevele. Navíc velice rychle hluboce prokořeňuje, a tak je postrachem nejen soukromých zahrad, ale také parků a zeleně veřejného prostoru.

První místa výskytu

Jako plevel se vyskytuje v první řadě v garden centrech, kam se dováží s jinými okrasnými rostlinami z ciziny. To je můj případ. Až do okamžiku nákupu několika rodů levandul jsem

ve své okrasné zahrádce tento plevel neznal, ale ani ho zde neměl. Jeho „jetelové“ listy jsem asi poprvé evidoval až při nákupu několika kontejnerů v nejmenovaném garden centru.

Ochrana herbicidy

I když jsem vyzkoušel různé herbicidy proti šťavelce růžkaté, jejichž obchodní názvy ani účinné látky, které obsahují, nebudu uvádět, i když ostatně vždy se jednalo o použití na nezemědělské půdě, převážně dlažbě chodníků a parkovišť. Jedna zkušenost však platí vždy. Proti tomuto pleveli je třeba zasáhnout co

nejdříve a nejpозději pak ve fázi žlutých, drobných květů, čímž zabráníme tvorbě semen. Jak bylo již výše v textu uvedeno, schopnosti vystřelovat stovky semen na různé vzdálenosti po odkvětu plevele již nelze zabránit jeho pokračujícímu šíření. I proto je třeba si všimnout zaplevelení kontejnerů a květináčů při nákupu sadby v garden centrech. Zde je hlavní příčina šíření invazního plevele. Sice malého vzrůstem, ale obtížného svým růstem v kterékoli kultuře, nejčastěji okrasných rostlin.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Projekt Interreg pomůže ovocné krajině

Projekt Interreg se jmenuje „Ovocná krajina pro klimatickou změnu a biodiverzitu“ a je rozvržen na dobu tří let. A co víc, je to projekt přeshraniční.

Ing. Martin Lípa

Jak taková ovocná krajina se starými a krajovými odrůdami ovoce vypadala, připomněl na červnovém semináři Českého svazu ochránců přírody Ing. Martin Lípa, vedoucí projektu Interreg. Jeho nadšení i bohaté zkušenosti jsou zárukou úspěšného dokončení projektu. Není třeba pochybovat o tom, že i díky přeshraniční spolupráci se podaří pro projekt zajistit dostatek potřebných financí. V rámci projektu pečuje ČSOP spolu s vlastníky o 50 ha rozptýlených výsadeb cenných odrůd v celé severní příhraniční oblasti (na Karlovarsku, Ústecku a Liberecku). Ve Svobodném státu Sasko se projekt realizuje na území Landkreis Sächsische Schweiz-Osterzgebirge.

Hlavní cíl projektu Interreg

Projekt by měl oslovit cílové skupiny, jako jsou zahrádkáři, zemědělci, lesníci a jiní majitelé sadů a alejí, producenti a zpracovatelé ovoce, zástupci státní správy a samospráv, ale také pomologové, studenti středních a vysokých škol. Cílem projektu je zachovat staré odrůdy ovocných stromů, zlepšit stav alejí i sadů a posílit biodiverzitu zemědělské krajiny.

Interreg – důvody vzniku projektu

Co vše vedlo ke vzniku projektu a přeshraniční spolupráci, objasnil již citovaný Martin Lípa.

ČSOP se věnuje záchraně starých ovocných stromů i sadů již od roku 1998. Od té doby se základní situace moc nezměnila. Dochází k zarůstání ovocných sadů, někdy dokonce i k aktivní likvidaci cenných stromů. Jinde naopak chybí kvalitní řez a péče o nové výsadby. Přitom všem se uvádí, aby ovocný strom dobře naplnil veškeré potřebné funkce, musí být v krajině alespoň 80–100 let.

Ovocné stromy jsou součástí krajiny

Je při tom celkem jedno, zda se jedná o solitér nebo alej lemující cyklostezku či obecní silnici 3. třídy. Není důležitá ani jejich ovocná produkce. V moderní, zjednodušené krajině mají celou řadu jiných funkcí. I proto je důležité se starým stromům věnovat. K hlavním důvodům, proč chránit staré ovocné stromy, patří to, že jsou součástí naší historie. Historie nás všechny provází až do současnosti. Jejich případnou ztrátu lze přirovnat k likvidaci starých stavebních památek.

V současné klimatické změně nabývají na významu i mimoprodukční funkce stromu. Čím je ovocný strom větší, tím výraznější vliv má na své bezprostřední okolí. Čím je v krajině takových stromů více, tím více roste v krajině jejich mikroklimatický vliv. Je třeba také oceňovat biodiverzní vliv ovocného sadu na druhy, které kdysi byly běžné a všude přítomné

a dnes se v pozmeněné krajině stávají stále vzácnějšími. Staré odrůdy také mívají velmi pestré vlastnosti, a i proto mají hospodářský význam. I proto by se měly obnovovat tradice jejich zpracování.

Příčiny nižšího využití ovocných stromů

Podle názoru Martina Lípy je jich více a k těm hlavním patří skutečnost, že základní uvědomění o hodnotě sadů v laické veřejnosti je vysoké, ale skutečná praxe je slabá. Informace o vlastnostech odrůd jsou obtížně dostupné. Slabá je i příprava a plánování výsadeb. Navíc biotop sadů a alejí není v českém prostředí nijak ukotven legislativně a také v územně plánovací praxi. Důsledkem toho všeho je, že se zelená infrastruktura české krajiny nebuduje.

Části projektu pro zlepšení situace

Na lokalitách Školní botanické zahrady v Dašovicích (Karlovarský kraj), Muzea v přírodě v Zubrnici (Ústecký kraj), Genofondových sadech v Nedvězí (Liberecký kraj) a dalších dvanácti alejích a sadech proběhne celá řada praktických seminářů a exkurzí, průzkumy biodiverzity i hodnocení dalších ekosystémových služeb. Další informace o projektu najdete na www.stareodrudy.cz.

Ing. Michal Vokřál, ČSc.

NENÍ BURGER JAKO BURGER

hovězí burger × veganský burger

99%
hovězí maso

1%
sůl

Cena stejná, chuť k nezaplacení...

HOVĚZÍ
BURGER

200-300
Kč/ks

VEGANSKÝ
BURGER

20,4%
sojová bílkovina

79,6%

pitná voda, rostlinné oleje (řepkový a kokosový), kvasný ocet lihový, aromata, stabilizátor E461, kukuřičný škrob, ovocné a rostlinné koncentráty (jablko, červená řepa, mrkev, ibišek), jedlá sůl, sladový výtažek z ječmene, sojová omáčka, regulátor kyselosti E525

NUTRIČNÍ HODNOTA VE 100g

	HOVĚZÍ BURGER	VEGANSKÝ BURGER
Energetická hodnota	695 kJ/166 kCal	817 kJ/197 kCal
Tuky	9,6 g	13,5 g
z toho nasycené mastné kyseliny	4 g	3,9 g
Sacharidy	0 g	1,9 g
z toho cukry	0 g	1 g
Bílkoviny	20 g	14 g
Sůl	1,1 g	0,9 g

FOTOREPORTÁŽ:

Vyhlídková terasa u přehrady Láz

Brdy a Podbrdsko jako území dříve nepřístupné pro veřejnost (vzhledem k tomu, že šlo o vojenský prostor), se stále více otevírá pěšímu turismu. Jednou z nových zpřístupněných lokalit je vyhlídková terasa u vodárenské nádrže Láz.

Vodárenská nádrž Láz je zdrojem pitné vody

Jde o jednu z nejstarších vodních nádrží v ČR z roku 1822

Podrobnosti o nádrži nabízí informační cedule na vyhlídce

Mapa ukazuje místní turistické trasy i cestu k další nádrži Pilská

Trasy vedou převážně pověstnými brdskými lesy

Tak trochu symbolicky se hlavní trasa vine po zelené
Redakce Agrobaze

PRAKTICKÝ PRŮVODCE

PODZIMNÍM KOLEM ZEMĚDĚLSKÝCH DOTACÍ 2025

Hospodařit dnes není snadné – počasí, ceny vstupů, byrokracie... Každá pomoc se hodí. V říjnu se otevírá podzimní kolo dotací Společné zemědělské politiky (SZP) 2023–2027. Ať už potřebujete nové stroje, stáje, obnovit vinici, pořídit novou technologii nebo začínáte hospodařit od nuly – právě teď je čas začít s přípravou.

Agrární komora ČR si je dobře vědoma, jak důležité je, aby zemědělci a farmáři nepřišli o žádnou příležitost nejen se ucházet, ale také úspěšně čerpat podporu – obzvláště v době, kdy se podmínky pro hospodaření stále více komplikují. Proto ve spolupráci s GRANTEX, hlavním partnerem pro oblast zemědělských dotací, připravila praktického průvodce nejbližšího podzimního kola SZP 2023–2027.

TENTO PRŮVODCE VÁM V JEDNODUCHÝCH KROCÍCH UKÁŽE

Kdy a kam
podat žádost

Jaké programy
se otevírají

Na co si dát pozor,
abyste neztratili
body

Tipy, jak si zvýšit
šanci na úspěch

CO VÁS ČEKÁ V PODZIMNÍM KOLE 2025

V říjnu se otevírá už **6. kolo příjmu žádostí o dotace** v rámci Strategického plánu SZP. Na farmáře, potravináře i lesníky čeká **víc než 7 miliard korun** na modernizaci, rozvoj a nové projekty.

O úspěchu rozhodují body za preferenční kritéria. Minimum často nestačí – podpora se uděluje projektům s nejvyšším bodovým ziskem. Proto má smysl začít s přípravou co nejdřív – vybrat správný záměr, zajistit potřebné dokumenty a případně upravit projekt tak, aby splnil co nejvíce bodovaných podmínek.

Žádosti půjdou podat
**od 14. října do 4. listopadu
2025,**
a to **výhradně přes Portál
farmáře SZIF.**

www.grantexagro.cz

dotace@grantex.cz

PODZIMNÍ KOLO NABÍDNE PODPORU V TĚCHTO PROGRAMECH:

- 33.73 – Investice do zemědělských podniků
- 34.73 – Investice do zpracování zemědělských produktů
- 49.75 – Zahájení činnosti mladého zemědělce
- 51.77 – Inovace při zpracování zemědělských produktů
- 53.77 – Podpora operačních skupin a projektů EIP
- Intervence pro lesnické investice

ZAČNETĚ S PŘÍPRAVOU JIŽ DNES

Každé kolo dotací je vlastně taková soutěž – kdo má projekt lépe připravený, má větší šanci uspět. Nestačí žádost jen poslat, musíte mít vše vyladěné tak, aby váš projekt získal co nejvíce bodů.

- ✓ Začněte dříve, než se kolo otevře – vyhradte si čas na přípravu podkladů.
- ✓ Ověřte si, do které výzvy Váš projekt patří – chybná volba vás může stát body.
- ✓ Zvažte pomoc poradce – někdy dokáže najít cesty, jak body navýšit.
- ✓ Vyberte si ten typ dotace, který odpovídá vašemu hospodaření – ať už se jedná o chov skotu, prasat, drůbeže, pěstování plodin, vinařství nebo zlepšení podmínek pro zvířata (welfare).

Z minulých kol víme, že bodová hranice pro úspěch roste a rozhodují i maličkosti.

NA CO ŠLY PENÍZE V PŘEDCHOZÍCH KOLECH

Podzimní kolo není žádná novinka – už několik let si v programových obdobích zemědělci rozdělují miliardy korun.

Zkušenosti z minulých let ukazují, kam šla většina peněz a kde byla největší konkurence:

- **Největší zájem** byl tradičně o **Investice do zemědělských podniků (33.73)** – v roce 2023 se rozdělovalo téměř **10 miliard Kč**, v roce 2024 přes **7,5 miliardy Kč**.
- **Zpracování zemědělských produktů (34.73)** – stabilní zájem, řádově přes **1,5 miliardy Kč ročně**.
- **Mladí zemědělci (49.75)** – poptávka prudce roste. V loňském kole bylo podáno téměř **800 žádostí**, doporučeno k financování přes **400**. Pro letošek je připraveno rekordních **1,1 miliardy Kč**.
- **Inovace a EIP projekty** – méně časté, ale vysoké částky pro jednotlivé projekty.
- **Lesnické intervence** – stabilní zájem, zejména po kalamitách.

U nejoblíbenějších programů, jako je 33.73, nestačí jen splnit základní podmínky. Konkurence je velká, takže uspějí hlavně projekty, které mají víc bodů, než je minimální hranice.

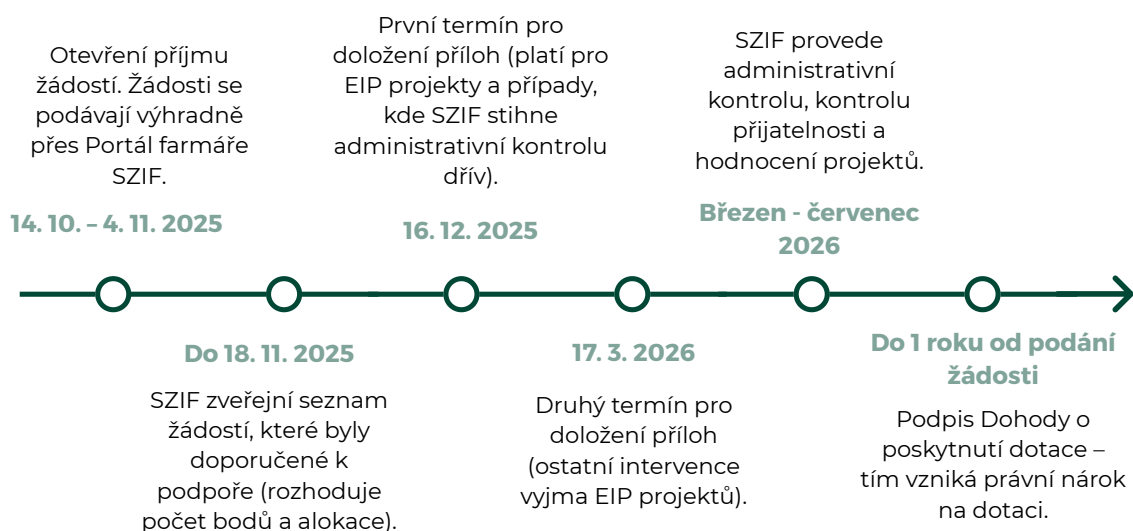
JAK POZNAT, ŽE JSTE PŘIPRAVENI ŽÁDAT

Než se pustíte do podání žádosti, vyplatí se udělat rychlou kontrolu. Pomůže vám to ujistit se, že splňujete podmínky a nic podstatného nechybí.

RYCHLÝ KONTROLNÍ SEZNAM

- ☐ Patřím mezi oprávněné žadatele.
- ☐ Mám jasně vybraný záměr podle toho, co dělám (skot, prasata, drůbež, rostlinná výroba, réva vinná, welfare).
- ☐ Víím, kolik bodů zhruba získám a jestli se vyplatí projekt doplnit pro vyšší bodový zisk.
- ☐ Projekt splňuje kritéria přijatelnosti (místo realizace, účel projektu, požadavky na velikost podniku apod.)
- ☐ Jako mladý zemědělec mám potřebnou kvalifikaci – nebo víím, jak a kdy ji doplnit.
- ☐ Mám představu o financování projektu (vlastní zdroje + dotace) a umím doložit finanční zdraví, až to SZIF vyžádá.
- ☐ Mám připravené doklady k bodovaným kritériím.

PRŮBĚH PODZIMNÍHO KOLA 2025 – TERMÍNY A KROKY

www.grantexagro.cz

dotace@grantex.cz

INVESTICE DO ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ

Plánujete modernizovat hospodářství? Ať už jde o výstavbu nových stájí, rekonstrukci ustájovacích prostor, pořízení moderní zemědělské techniky, vybudování skladů na krmiva a stelivo, obnovu vinice, instalaci konstrukcí do sadů a chmelnic, pořízení retenčních nádrží na dešťovou vodu, nebo zlepšení podmínek pro zvířata v rámci welfare – tahle dotace je přesně pro vás.

MŮŽETE ŽÁDAT

Odpovězte si na pár jednoduchých otázek. Pokud na většinu řeknete ANO, máte dobré předpoklady:

- ☐ Jsem zemědělský podnikatel (fyzická nebo právnická osoba).
- ☐ Hospodařím mimo Prahu.
- ☐ Mám právní vztah k místu, kde bude projekt probíhat (vlastnictví, nájem).
- ☐ Investuji do rostlinné nebo živočišné výroby, techniky, staveb nebo welfare.
- ☐ Mám připravený záměr a rozpočet.
- ☐ Nepodnikám jen ve službách pro jiné farmáře (např. pouze pronájem techniky).
- ☐ (Bonus) Jsem mladý farmář do 40 let → nárok na vyšší podporu.

CÍL PROGRAMU

Dotace má pomoci:

- **Snížit náklady na výrobu**
- **Modernizovat technologie a provozy**
- **Zlepšit kvalitu produktů**
- **Šetřit vodu, energii a půdu**
- **Zavádět inovace, kde je nutná obnova**

KDO MŮŽE ŽÁDAT

- Fyzické i právnické osoby podnikající v zemědělství
- Skupiny zemědělců složené jen z prvovýrobců
- Mladí zemědělci do 40 let (mají nárok na bonus)

CO LZE Z DOTACE POŘÍDIT

Dotace podporuje hlavně tři typy investic (příklady níže – plný seznam způsobilých výdajů najdete ve specifických podmínkách):

STAVBY A REKONSTRUKCE

- Nové nebo modernizované stáje, kotce, porodny
- Sklady (krmivo, produkty, stelivo)
- Stavby pro trvalé kultury (sady, chmelnice, vinice)
- Skleníky, fóliovníky, nádrže na vodu

TECHNOLOGIE A STROJE

- Zemědělská technika
- Krmné linky, roboti, zařízení pro manipulaci se zvířaty
- Technologie pro efektivní provoz (např. automatické řízení)

WELFARE ZVÍŘAT

- Přestavba klecových chovů na voliéry a výběhy
- Volné porodní kotce pro prasnice

Pokud si nejste jistí, jestli vaše investice spadá do seznamu podporovaných výdajů, ověřte to ve specifických podmínkách – vyhněte se pozdějším komplikacím.

www.grantexagro.cz

dotace@grantex.cz

Kolik můžete získat

- Až 25 mil. Kč na projekt
- 40 % uznatelných výdajů
- +10 % pro mladé začínající zemědělce
- +10 % pro ekologické hospodaření

Jedno kolo = jedna
žádost = jeden záměr

JAK SE ZORIENTOVAT V ZÁMĚRECH

Každý projekt spadá do jednoho záměru podle:

- **Velikosti investice** (do 2 mil. Kč – platí pro podniky do 150 ha / nad 2 mil. Kč)
- **Zaměření** (rostlinná výroba, živočišná výroba, welfare, réva vinná)
- **Velikost podniku** (do 2 mil. Kč pouze pro mikro, malé a střední podniky)

ABY VÁŠ PROJEKT MOHL BÝT PODPOŘEN, JE POTŘEBA SPLNIT NĚKOLIK ZÁKLADNÍCH PRAVIDEL

- ✓ Místo realizace – projekt musí být mimo území hlavního města Prahy.
- ✓ Právní vztah – musíte mít vlastnictví nebo nájemní smlouvu k pozemkům či stavbám, kde bude investice probíhat.
- ✓ Udržitelnost projektu – to, co z dotace pořídíte, musíte udržovat a používat minimálně 5 let od proplacení dotace.
- ✓ Hlavní účel – projekt musí sloužit vlastnímu hospodaření, nejen poskytování služeb jiným podnikům.
- ✓ Nepodporované investice – dotace se nevztahuje na výrobu elektřiny, závlahy, bioplynové stanice, vrtané studny ani vrty.

Před podáním žádosti si zkontrolujte, že projekt v žádném bodě neodporuje „Seznamu nepodporovaných činností“ – vyhněte se vyřazení už v administrativní kontrole.

JAK SI PŘIDAT BODY NAVÍC A ZVÝŠIT ŠANCI NA ÚSPĚCH

Na tyhle věci máte vliv už při přípravě projektu:

- **Zvolte správný záměr** – některé záměry mají lepší bodové hodnocení (např. welfare, preferované komodity).
- **Zaměřte projekt na preferované komodity** – ovoce, zelenina, chmel, brambory, léčivé rostliny, školkařská výroba.
- **Zpracovávejte vlastní produkci** – ukažte návaznost mezi výrobou a zpracováním – např. chov + bourárna, pěstování ovoce + moštárna.
- **Rozsah investice** – menší projekt nebo rozdělení do etap může zvýšit bodový zisk.
- **Projekt v suché oblasti** – ověřte katastr v mapách MZe, případně zvažte jinou lokalitu projektu.
- **Forma podniku** – pokud jste v programu poprvé, nezapomeňte to uvést (nováčci mají výhodu).
- **Podklady k příjmům** – připravte si jasný přehled tržeb z prvovýroby.

Body si můžete „pohlídat“ ještě před podáním žádosti – SZIF v každém kole zveřejňuje formulář pro sebehodnocení podle preferenčních kritérií.

www.grantexagro.cz

dotace@grantex.cz

ZAHÁJENÍ ČINNOSTI MLADÉHO ZEMĚDĚLCE

Začít hospodařit není sranda – náklady, papíry, investice do techniky nebo zvířat... Tahle podpora je tu proto, aby mladí zemědělci (18–40 let) dostali šanci rozjet své hospodářství.

MŮŽETE ŽÁDAT

Pokud si na většinu odpovědí řeknete ANO, má smysl jít do toho.

- ☐ Je vám 18–40 let?
- ☐ Zakládáte podnik poprvé (nebo nejste registrován déle než 5 let)?
- ☐ Máte zemědělskou kvalifikaci (nebo si ji doplníte do 24 měsíců)?
- ☐ Projekt bude mimo Prahu?
- ☐ Plánujete aktivně hospodařit – pěstovat, chovat, zpracovávat vlastní produkci?

CO JE CÍLEM INTERVENCE

- Pomoci mladým začít hospodařit.
- Podpořit **generační obměnu** a nástupníky na farmách.
- Modernizovat vybavení a technologie.
- Podpořit **inovace a nové postupy** v hospodaření.

ŽÁDAT MŮŽETE, POKUD SPLŇUJETE TYTO PODMÍNKY

- ✓ Jste fyzická nebo právnická osoba podnikající v zemědělství.
- ✓ Ke dni podání žádosti je vám 18 až 40 let (včetně).
- ✓ Nemáte schválenou podporu z této intervence z minulých kol.
- ✓ Nejste v Evidenci zemědělského podnikatele déle než 5 let.
- ✓ Máte zemědělskou kvalifikaci – nebo ji získáte do 24 měsíců od podpisu dohody o dotaci.

CO LZE Z DOTACE POŘÍDIT

Dotace je na **realizaci celého podnikatelského plánu**.
Může jít o:

- Nákup techniky, strojů, zařízení.
- Výstavbu / rekonstrukci stájí, skleníků, skladů.
- Nákup zvířat, osiv, sazenic.
- Zřízení menší provozovny pro zpracování produkce.
- Školení nebo doplnění kvalifikace.

KDO MŮŽE ŽÁDAT

- Tato podpora je pro mladé zemědělce do 40 let (včetně), kteří začínají hospodařit poprvé.

HLAVNÍ PODMÍNKY

- ✓ Projekt mimo Prahu.
- ✓ Podmínkou podpory je předložení podnikatelského plánu na 2 roky.
- ✓ Podpora je jen pro mikro a malé podniky.
- ✓ Podnikání musíte udržet alespoň 5 let po proplacení dotace.
- ✓ Dotace není na výrobu elektřiny ani na projekty zaměřené jen na poskytování služeb.

V intervenci Zahájení činnosti mladého zemědělce máte šanci jen jednou. Promyslete si svůj podnikatelský plán tak, aby z této podpory vytěžil maximum – druhá příležitost už nebude.

Kolik můžete získat

- Základní podpora: 1,5 mil. Kč.
- Navýšená podpora: 2,03 mil. Kč – pokud součástí plánu je zpracování vlastní produkce (např. mlékárna, bourárna, moštárna).

Jednorázová částka – nemusíte dokládat faktury, ale musíte plnit podnikatelský plán.

JAK ZÍSKAT BODY NAVÍC (CO MŮŽETE OVLIVNIT)

Na tyto věci máte vliv už při přípravě projektu:

- **Lokalita:** V oblasti s přírodními omezeními (ANC) získáte body navíc.
- **Převzetí půdy od staršího farmáře:** Pokud převzmete minimálně 50 % výměry od zemědělce nad 55 let.
- **Preferované komodity:** Zaměřte podnikatelský plán na komodity s vyšším bodovým hodnocením v tabulkách – například **ovoce, zelenina, chmel, brambory, réva vinná, léčivé a aromatické rostliny**.
- **Zpracování vlastní produkce:** Přidejte do plánu i zpracování (např. mini mlékárna, moštárna).
- **Růst podniku:** Zaměřte podnikatelský plán tak, aby bylo jasné, že se váš podnik po realizaci projektu výrazně rozšíří – ať už jde o větší obhospodařovanou plochu nebo navýšení počtu zvířat. Výrazný růst podniku hodnotitelé oceňují a přináší body navíc.

PODPORA OPERAČNÍCH SKUPIN A PROJEKTŮ EIP

Inovace vznikají, když se spojí výzkum a praxe. Tahle dotace podporuje projekty, kde spolupracují zemědělci, výzkumníci, potravináři, lesníci nebo poradci – s cílem dostat nové nápady z laboratoří přímo na pole, do stájí, výrobních hal nebo lesů.

MŮŽETE ŽÁDAT

Odpovězte si na pár jednoduchých otázek. Pokud na většinu řeknete ANO, máte dobré předpoklady:

- ☐ Projekt bude mimo Prahu (u záměrů b a d také mimo velká města).
- ☐ Operační skupinu tvoří alespoň 2 členové.
- ☐ Mezi členy je zemědělský podnikatel, výrobce potravin nebo držitel lesa.
- ☐ Máte mezi sebou Smlouvu o spolupráci.
- ☐ Projekt má praktický dopad – není to jen akademický výzkum.

www.grantexagro.cz

dotace@grantex.cz

GRANTEX
AGRO

ZÁMĚRY PODLE ZAMĚŘENÍ

- a) Inovace s investicí v zemědělství nebo zpracování zemědělských produktů
- b) Inovace s investicí do zpracování jiných produktů (dopad do venkova)
- c) Inovace bez investic v zemědělství nebo zpracování
- d) Inovace bez investic do ostatních produktů s dopadem do venkova
- e) Inovace v lesnictví

Kolik můžete získat

- Až 15 mil. Kč na projekt.
- Spolupráce – 100 % způsobilých výdajů.
- Investice a ostatní náklady – max. 65 % způsobilých výdajů.
- Neproduktivní investice – 100 % způsobilých výdajů.

KDO MŮŽE ŽÁDAT

- Pro záměry a–d: Zemědělský podnikatel, výrobce potravin a krmiv.
- Pro záměr e (lesnictví): Držitel lesa s min. 10 ha.

CO JE POVAŽOVÁNO ZA INOVACI

- ✓ Nové technologie, produkty, výrobní postupy
- ✓ Zavádění nových pěstebních a chovatelských metod
- ✓ Řešení přizpůsobená místním podmínkám
- ✓ Funkční výstupy použitelné v praxi (nejen teorie)

JAK ZÍSKAT BODY NAVÍC (CO MŮŽETE OVLIVNIT)

- Jasně popište inovaci – co přesně je nové a jaký bude výstup.
- Silní partneři – každý má konkrétní roli a přínos.
- Praktický dopad – ukažte, jak výsledek zlepší praxi (např. úspora vody, zvýšení kvality, snížení nákladů).
- Sdílení výsledků – tři různé akce s termíny (workshopy, polní dny, semináře).
- Projekt na půdě vyžadující obnovu – potvrzení od VÚMOP.
- Menší podniky – správně vyplněné prohlášení k velikosti podniku (mikro/malý).

PŘÍKLAD Z PRAXE

EIP PROJEKT NA ODCHOV TELAT

V Klučenicích spolupracovala farma s univerzitou na projektu, jehož cílem bylo zlepšit odchov telat pomocí moderních technologií.

Ve stájích byly instalovány senzory, které sledují zdraví a aktivitu telat, mikroklima a kvalitu vzduchu. Data se vyhodnocují umělou inteligencí a podle výsledků se upravuje krmení a větrání.

DOPAD NA PRAXI

- ✓ Lepší zdravotní stav telat a nižší úhyny.
- ✓ Úspora krmiva díky přesnějším dávkám.
- ✓ Možnost rychle odhalit zdravotní problémy ještě před projevením příznaků.
- ✓ Technologie je možné přenést na jiné farmy s minimálními úpravami.

Největší síla projektů EIP je v propojení praxe s inovacemi. Nebojte se proto od začátku aktivně komunikovat s partnery a sbírat podněty přímo z terénu. Čím jasněji ukážete, že váš projekt má reálný přínos pro zemědělce, potravináře nebo lesníky v běžném provozu, tím větší je šance nejen na získání bodů, ale i na to, že váš projekt bude inspirací pro další.

www.grantextagro.cz

dotace@grantext.cz

INVESTICE DO ZPRACOVÁNÍ

ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ

Chcete **zkrátit cestu** od vaší farmy až ke stolu zákazníka? Intervence **Investice do zpracování zemědělských produktů** vám pomůže nejen **zvýšit kvalitu**, ale i oslovit **nové trhy**. Podporuje přímý prodej, šetří energii a dává vašemu podnikání směr. **Pust'te se do zpracování vlastní produkce naplno.**

OVĚŘTE SI, JESTLI MŮŽETE ŽÁDAT

- ☐ Máte sídlo a realizaci projektu mimo Prahu?
- ☐ Zajistíte udržitelnost projektu minimálně po dobu 5 let?
- ☐ Zpracováváte produkty uvedené v Příloze I Smlouvy o fungování EU (např. mléko, maso, obilí, ovoce, zelenina)?
- ☐ Zpracování musí být zaměřeno pouze na zemědělskou produkci uvedenou v Příloze I. Pokud projekt zahrnuje zpracování jiných než zemědělských výrobků, podpora nebude poskytnuta.
- ☐ Splňujete podmínky pro zemědělského podnikatele nebo výrobce potravin?

PRO KOHO JE VÝZVA URČENA

Tato výzva je určena pro zemědělce, potravináře a zpracovatele, kteří chtějí vylepšit zpracování vlastní produkce – ať už jde o mléko, maso, obilí, zeleninu nebo jiné zemědělské produkty. Podporovány jsou i prodejny, e-shopy nebo čistírny odpadních vod, které pomohou efektivněji využít vaše produkty a otevřít nové obchodní příležitosti.

KDO MŮŽE ŽÁDAT

- Zemědělské podnikatelé
- Výrobci potravin a krmiv (pro hospodářská zvířata)
- Mladí začínající zemědělci
- Všechny velikosti podniků

Pokud jste **velký podnik**, musíte v rámci projektu **splnit povinnost** snížit spotřebu energie (min. 10 %), vody (min. 5 %), znovuvyužití odpadních vod, snížení obalového materiálu (min. 10 %) nebo přechod na recyklované obaly (min. 50 % materiálu). Také můžete zaměřit projekt na snížení potravinového odpadu (min. 5 %). Můžete si vybrat, která z těchto oblastí bude součástí vašich úspor.

CO JE CÍLEM INTERVENCE

- **Zvýšit kvalitu a konkurenceschopnost** potravinářské výroby.
- Posílit **zpracování vlastní produkce** zemědělců.
- **Zkrátit dodavatelské řetězce** – od pole až na talíř.
- Podpořit **ekologická řešení** – recyklace, úspory energií, opětovné využití vody.
- **Modernizace provozů a vstup na nové trhy.**

www.grantexagro.cz

dotace@grantex.cz

Kolik můžete získat

- Až 30 milionů Kč na jeden projekt
- 30 % dotace z celkových způsobilých výdajů
- +10 % pro mladé zemědělce (do 40 let včetně)
- +10 % pro mikro a malé podniky

CO LZE Z DOTACE POŘÍDIT

- **Technologie a zařízení** (linky na zpracování, balení, značení, sledovatelnost výrobků)
- **Stavební výdaje** (výstavba a modernizace hal, skladů, bourárny, sociální zázemí)
- **Kvalita a kontrola** (laboratoře, kamerové systémy, IT vybavení, kontejnery s regulací teploty)
- **Hospodaření s vodou a její čištění** (výstavba/rekonstrukce ČOV, systémy pro opětovné využití vody)
- **Skladování** (pro suroviny, hotové i druhotné produkty)
- **Uvedení produktů na trh** (prodejny, pojízdné prodejny, automaty, e-shopy, weby pro vlastní produkty)
- **Doprava** (vozidla s nákladním prostorem pro rozvoz potravin/krmiv)

HLAVNÍ PODMÍNKY

- ✓ Projekt musí být realizován mimo Prahu.
- ✓ Udržitelnost projektu: minimálně 5 let po vyplacení dotace.
- ✓ Projekt musí souviset se zpracováním zemědělské produkce.
- ✓ Zpracování musí zůstat v rámci Přílohy I – přechod na jiné výrobky není podporován.
- ✓ Maloobchodní činnost bez dalšího zpracování není podporována.
- ✓ Výdaje musí souviset s konkrétními technologiemi a zařízeními pro zpracování, ne pro jiné oblasti (např. výroba elektřiny, bioplynové stanice).
- ✓ Podpora se nevztahuje na činnosti mimo zemědělskou produkci (např. na služby pro jiná odvětví).

JAK NASBÍRAT BODY NAVÍC A ZVÝŠIT ŠANCI NA ÚSPĚCH

Tady máte několik rad, jak si zvýšit šanci na úspěch už při přípravě projektu:

- **Zaměřte se na preferované komodity** – pokud váš projekt zpracovává více komodit, vyberte tu, která má **vyšší bodové ohodnocení** (např. mléko, maso, ovoce, zelenina). Vyplatí se soustředit na jednu z **prémiových komodit**.
- **Doložte oceněné a certifikované výrobky** – pokud máte **ocenění** nebo **certifikát**, nezapomeňte doložit **aktuální potvrzení**. Bez něj vám body propadnou.
- **Rozdělte projekt na menší etapy** – někdy se vyplatí projekt **rozdělit na menší etapy**, což může znamenat získání **bodů navíc**.
- **Investujte do přímého prodeje** – investice do **přímého prodeje zákazníkům** (prodejny, e-shopy) se počítají, pokud splníte všechny **hygienické a legislativní požadavky**.
- **Soustřeďte se na ekologické zaměření** – pokud máte **bio produkci**, doložte její podíl na celkovém obratu. Pomůže to nejen k **bodovému zvýhodnění**, ale i k lepšímu hodnocení.
- **Doložte úspory a inovace** – pokud v projektu zahrnujete **úspory energie nebo inovace**, ujistěte se, že je máte podložené **auditem nebo posudkem**.

**PŘÍKLAD
Z PRAXE**
**BOURÁRNA SPOLEČNOSTI REDU: ZEMĚDĚLSKÝ
PODNIKATEL, KTERÝ JDE VLASTNÍ CESTOU**

Společnost REDU, známá jako silný zemědělský podnikatel, se **rozhodla udělat krok, který ji posune na novou úroveň**. Místo toho, aby zůstala pouze u pěstování a chovu, začala zpracovávat vlastní produkty. Tento ambiciózní projekt vybudování bourárny je dokonalým **příkladem propojení zemědělství a potravinářství**, kdy se původní producent stává také zpracovatelem a přímým dodavatelem kvalitních potravin pro trh.

Projekt bourárny, který společnost REDU realizuje, není jen o rozšíření jejich aktivit, ale i **o přínosu pro celý potravinářský řetězec**. Tento krok spojuje zemědělce s koncovými spotřebiteli mnohem užším způsobem než kdy dříve. Začlenění moderních technologií pro sledování teploty, vlhkosti a čistoty vzduchu zajišťuje, že zpracování masa probíhá v ideálních podmínkách, což zaručuje jeho vysokou kvalitu a bezpečnost. Systémy pro přesné vážení a třídění navíc umožní maximální efektivitu využití surovin.

Díky tomuto projektu se REDU stává nejen zemědělcem, ale i producentem **kvalitních potravin**, což přináší přínosy nejen samotné společnosti, ale i jejím dodavatelům a celému potravinářskému sektoru. Taková integrace výrobních a zpracovatelských procesů je budoucností, která zajišťuje kvalitní a udržitelné produkty pro koncového zákazníka.

Pokud jste zemědělský podnikatel, nebojte se posunout dál a začít zpracovávat vlastní produkty. Využijte tuto dotaci k tomu, abyste nejen zvýšili efektivitu, ale i kontrolu nad celým procesem, od chovu až po konečný produkt.

Každé dotační kolo je soutěž – a vy teď máte v ruce mapu, jak se v ní neztratit. Pamatujte, že úspěch často není jen o splnění podmínek, ale **o dobré přípravě a správném načasování**.

NA CO NEZAPOMENOUT PŘED ODESLÁNÍM ŽÁDOSTI

- ✓ Provéřte si ještě jednou bodové hodnocení a zvažte drobná vylepšení, která mohou přidat body.
- ✓ Využijte zkušenosti – ať už od poradce, kolegů farmářů, nebo z příkladů z minulých kol.
- ✓ Připravte si plán B – některé projekty je možné rozdělit, posunout nebo navázat na jiné intervence.

A hlavně – **nečekejte na poslední den**. Každý rok vidíme žadatele, kterým technický problém nebo chybějící dokument zmařil celé kolo.

Cílem není jen získat dotaci, ale rozjet projekt, který vám dlouhodobě pomůže – ať už jde o lepší podmínky pro zvířata, vyšší kvalitu produkce nebo větší stabilitu vašeho podniku

www.grantexagro.cz

dotace@grantex.cz

Každé dotační kolo je soutěž – a vy teď máte v ruce mapu, jak se v ní neztratit. Pamatujte, že úspěch často není jen o splnění podmínek, ale **o dobré přípravě a správném načasování.**

NA CO NEZAPOMENOUT PŘED ODESLÁNÍM ŽÁDOSTI

- ✓ Prověřte si ještě jednou bodové hodnocení a zvažte drobná vylepšení, která mohou přidat body.
- ✓ Využijte zkušenosti – ať už od poradce, kolegů farmářů, nebo z příkladů z minulých kol.
- ✓ Připravte si plán B – některé projekty je možné rozdělit, posunout nebo navázat na jiné intervence.

A hlavně – **nečekejte na poslední den.** Každý rok vidíme žadatele, kterým technický problém nebo chybějící dokument zmařil celé kolo.

Cílem není jen získat dotaci, ale rozjet projekt, který vám dlouhodobě pomůže – ať už jde o lepší podmínky pro zvířata, vyšší kvalitu produkce nebo větší stabilitu vašeho podniku

GRANTEX
AGRO

**PODPORUJEME
ČESKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ**

S námi dotaci nejen získáte, ale i vyčerpáte do poslední koruny.

www.grantexagro.cz
dotace@grantex.cz

POMŮŽEME VÁM

- 1 Dotační analýza
- 2 Žádost o dotaci
- 3 Následné papírování

Náklady na kritickú infraštruktúru presahujú možnosti potravinárov

Slovenská republika žiadnym spôsobom nepodporuje potravinárske podniky kritickej infraštruktúry a hospodárskej mobilizácie, medzi ktoré patria aj pekárne a mlyny. Slovenský zväz pekárov, cukrárov a cestovinárov (SZPCC) navrhuje, aby štát využil tie prostriedky z navýšenia rozpočtu na zbrojenie, ktoré sú určené na duálne využitie. Uviedol to Milan Lapšanský, predseda predstavenstva SZPCC.

„Slovensko na rozdiel od iných krajín EÚ prakticky úplne ignoruje strategické postavenie potravinárskeho sektora. Podniky vyrábajúce základné potraviny, ako sú mlyny a pekárne, sa boria nielen s čoraz väčším daňovým a odvodovým zaťažením, ale aj nákladmi na plnenie povinností vyplývajúcich zo špeciálnych úloh určených štátom. Ak financiami na ich kompenzovanie nedisponuje agrozozort, je potrebné ich nájsť vo zvýšených výdavkoch na zbrojenie. Bez potravín totiž nebude vedieť fungovať nielen obyvateľstvo, ale ani armáda,“ povedal Lapšanský.

Podniky kritickej infraštruktúry musia podľa zbierky zákona č. 367 z roku 2024 zabezpečovať svoju odolnosť implementovaním bezpečnostných protokolov, ochranných opatrení

či plánov obnovy po incidentoch. Musia byť schopné koordinovať prevádzkové opatrenia s agrozozortom, pravidelne reportovať stav a vymieňať informácie. Mimoriadne náročnou povinnosťou je zabezpečovanie kybernetickej bezpečnosti nielen vypracovaním bezpečnostnej dokumentácie, ale aj zavádzaním technických a organizačných opatrení, šifrovania a zamestnaním kybernetických expertov, ktorými nesmú byť pracovníci IT firiem.

Namiesto podpory podľa neho vznikajú potravinárskym podnikom nové náklady. Drvivá väčšina podnikov sa napríklad stala tzv. základným poskytovateľom služby v rámci kybernetickej bezpečnosti, kde sa náklady na udržiavanie tejto služby môžu splňať až do stoviek tisícov eur ročne.

„Takéto výdavky prekračujú finančné možnosti potravinárskych podnikov, ktoré navyše nie sú na rozdiel od poľnohospodárskych subjektov takmer nijako financované agrozozortom. Nemusíme vymýšľať koleso. Štáty ako Fínsko či Nemecko majú štátne podporné schémy, ktoré by vedeli aplikovať v rámci plánu domácej obrany potravinovej bezpečnosti aj v kontexte navýšenia výdavkov na obranu. Štát by sa mal v záujme potravinovej bezpečnosti vlastných občanov touto témou zaoberať, pretože vybudovať odolný potravinársky sektor potrvá niekoľko rokov,“ dodal Lapšanský. SZPCC má viac ako 520 členov, od SZČO až po veľké pekárne vo všetkých regiónoch Slovenska. Členovia zväzu zamestnávajú viac ako 12.200 pracovníkov.

TASR

Spotreba sladených nápojov klesla od zavedenia novej dane o 12 %

Spotreba sladených nealkoholických nápojov klesla za prvých šesť mesiacov od zavedenia novej dane v priemere o 12 %. Ceny sladených nápojov sa v dôsledku novej dane zvýšili o 35 % a sú tak najvyššie v regióne.

Spotrebitelia si svoje obľúbené nápoje kupujú menej často, v menších baleniach alebo v zahraničí, uviedla v stredu Asociácia výrobcov nealkoholických nápojov a minerálnych vôd na Slovensku (AVNM). Daň zo sladených nealkoholických nápojov platia spotrebitelia od začiatku tohto roka.

„Zvýšila sa daň z pridanej hodnoty (DPH) na všetky nealkoholické nápoje v gastrozariadeniach z 10 % na 19 %, k tomu sa pridala daň zo sladených nápojov, ktorá zvýšila ceny až o 35 %. Nealkoholické nápoje sú už dnes v reštauráciách často drahšie ako alkohol, čo nevysieľa z pohľadu podpory verejného zdravia dobrý signál spotrebiteľom,“ priblížila výkonná riaditeľka AVNM Lucia Morvai. Výrobcovia sa podľa nej obávajú ďalšieho

zdražovania v dôsledku pripravovaných konsolidačných opatrení pre rok 2026, ak by vláda pristúpila k zvyšovaniu DPH na potraviny a nápoje alebo sadzieb daní na sladené nápoje.

„Ak bude negatívny trend poklesu spotreby ďalej pokračovať, napríklad aj v dôsledku zvyšovania spotrebných daní alebo zvýšenia DPH, hrozí zásadný prepád trhu s nápojmi a výpadky na daňových príjmoch z celého dodávateľského reťazca nápojových spoločností, čím štát stratí na daniach a odvodoch od výroby, cez dopravu až po obchod či reštaurácie,“ dodala Morvai.

Predaj nápojov zároveň tvorí takmer štvrtinu tržieb v slovenských reštauráciách a gastrozariadeniach. Ďalšie zvyšovanie cien tak môže

ohroziť ešte viac ich konkurencieschopnosť v porovnaní s okolitými krajinami a zvýšiť cezhraničné nákupy Slovákov v prihraničných oblastiach.

Balík konsolidačných opatrení pre rok 2026 by mal minister financií Ladislav Kamenický (Smer-SD) predložiť na stredu 20. 8. na rokovanie vlády. I keď rezort financií opakovane odmieta vopred konkretizovať jednotlivé opatrenia, opoziční politici prišli s informáciou o možnom ďalšom zvýšení DPH až na 25 %. V hre je napríklad aj rast dane z hazardu, u ktorej však minister cestovného ruchu a športu Rudolf Huliak (nezávislý) odmietol zvýšenie o viac ako jeden percentuálny bod z 27 % na 28 %.

TASR

Plodiny již není čím chránit

Žně jsou teprve v začátcích, ale na rostlinách už se projevuje jejich oslabení, které může snížit výnosy a tím i objem letošní sklizně obilovin, olejnin a dalších plodin. Kvůli evropským zákazům přípravků na ochranu a ošetřování rostlin je totiž stále méně těch, které skutečně zabírají vůči škůdcům, plísním nebo plevelům.

Agrární komora ČR proto připravila ve spolupráci s členskými profesními svazy analýzu těchto přípravků, kterou zaslala ministři zemědělství Markovi Výbornému. Zároveň, v souladu s dlouhodobými požadavky prezidia a představenstva, ministra požádala, aby téma otevřel na jednání s ostatními evropskými ministry zemědělství.

Několik vln dubnových mrazů v letošním roce oslabilo obiloviny a především olejninu, jejichž vegetační vývoj už předtím urychlil brzký příchod jara. V některých oblastech dokonce muselo dojít k zaorávkám a obiloviny a olejninu nahradila například kukuřice. Olejninu jako řepka, které „přežily“, dále oslabuje vedle nedostatku vody v půdě také blýskáček řepkový, protože přípravky, které proti tomuto škůdci ještě loni fungovaly, letos nezabírají. Důvodem je, že Evropská unie nyní dovozuje v praxi použít pouze dva insekticidy z původních čtyř, na které škůdci navíc postupně získávají odolnost. Projevuje se to také v oficiálních statistikách, během posledních několika let došlo k poklesu spotřeby insekticidů o 75 %.

Podobným problémům čelí i pěstitelé dalších plodin a na nemožnost účinně chránit a pečovat o zemědělské plodiny si stěžují zemědělci po celé Evropě. Podle databáze EU je z původního počtu 1465 přípravků zakázáno používat celkem 974. Dalších 68 přípravků je ve schvalovacím řízení, tedy v praxi jich je možné využít pouze 423. Současně je třeba říct, že vývoj a následná registrace nového přípravku trvá 8 až 12 let a stojí kolem 100 milionů eur i více.

Zákazy účinných látek se v zemědělství úplně minuly s realitou. Tlak škůdců a jejich škody rostou.

„Současný systém povolování účinných látek v Evropské unii neodpovídá požadavkům na zabezpečení produkce potravin v Evro-

pě a platí to i pro Česko. Dochází k útlumu pěstování náročnějších plodin, jako jsou ovoce nebo zelenina, a místo toho se pěstují ve větší míře takzvané snazší plodiny typu pšenice. To ostatně vidíme i na vývoji osevních či osázených ploch v Česku. Nemůžeme zcela vyloučit ze systému látky, které nemají plnohodnotnou náhradu, pokud neexistuje průkazný a závažný vliv na lidské zdraví, což se v současnosti děje. Pokud v tom budeme pokračovat, nebude možné se současnými nástroji, které mají zemědělci k dispozici, v horizontu dalších deseti až dvaceti let zabezpečit cenově dostupnou produkci potravin v Evropě,“ říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Realita je taková, že v praxi sice dochází ke snížení spotřeby přípravků na ochranu a ošetřování rostlin, ale za jakou cenu. Kvůli zákazům získávají škůdci, plevele nebo plísně postupně rezistenci na ty zbývající povolené látky, a je proto nezbytné postřiky opakovat častěji. Řádově to bylo v minulosti dvakrát až třikrát za sezónu, zatímco dnes je to až osmkrát.

Zároveň to obnáší zvýšení nákladů na produkci, protože tím rostou náklady na pohonné hmoty, pracovníky a jejich mzdu, dochází k dřívějšímu opotřebení strojů a podobně.

Agrární komora ČR proto vytvořila společně s dalšími profesními pěstitelskými svazy analýzu, které přípravky péče o rostliny mohou nyní zemědělci využít, a dala ji k dispozici ministrově zemědělství Markovi Výbornému. Zároveň ho opakovaně požádala, aby se problémem zabýval na evropské úrovni. Příležitostí bylo například jednání Rady pro zemědělství a rybolov AGRIFISH 14. července. Analýza je interním dokumentem, který dostali k využití také členové Agrární komory ČR.

„Současná situace povede k tomu, že bude postupně docházet k útlumu domácí produkce potravin. Když ji budeme kompenzovat zvýšením dovozů potravin ze třetích zemí, kde nemají tak přísné standardy jako my, a děje se to, jen tím dál podpoříme nešetrné způsoby zemědělského hospodaření v těchto zemích, například v Jižní Americe nebo Africe. Bude to mít následky i pro evropské spotřebitele, kteří budou vystaveni větší cenové nestabilitě potravin a také potenciálnímu riziku zdravotních následků po jejich konzumaci,“ dodává prezident Agrární komory ČR Doležal.

EU postupně omezuje nebo zakazuje některé účinné látky s argumenty maximalizace ochrany zdraví lidí, zvířat, životního prostředí a biodiverzity. Toto však přináší zemědělcům ztrátu řady osvědčených a dlouhodobě používaných přípravků proti škůdcům, chorobám a plevelům. Tento negativní aspekt již několik let ohrožuje stabilitu výroby potravin, tedy výnosů, kvalitu produkce i celkovou konkurenceschopnost evropského zemědělství. Společně s tlakem dalších činitelů, jako je třeba opakovaný výskyt period sucha, se tak jedná o negativní systémový a koncepční problém EK, který s sebou nese řadu negativních aspektů. Ty již nyní znesnadňují samotnou zemědělskou činnost a kladou zvýšené nároky jak na agrotechnická opatření, tak na finance, respektive na další růst nákladů bez většího efektu účinné ochrany.

„Za poslední roky ve vztahu k ekologizaci zemědělské politiky EU došlo k postupnému vyřazení celé řady účinných látek ze seznamu povolených přípravků na ochranu rostlin, což lze částečně chápat. Ale mezi důležité látky, jejichž používání již bylo ukončeno, těch je 61, nebo u nichž se očekává brzké stažení z trhu, kterých je 60, patří i takové, které tvoří základ ochrany mnoha kulturních plodin napříč různými oblastmi použití. Tato rozhodnutí jsou bohužel často činěna politicky a pod zelenými tlaky, bez potřebných analýz a studií, které by reflektovaly možné negativní dopady na celý sektor zemědělství,“ upřesňuje situaci prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Takové změny však nepřinášejí jen komplikace v každodenní praxi ochrany rostlin, ale mají i širší dopady, od agronomických omezení přes zvýšené náklady až po zpochybnění dlouhodobé udržitelnosti produkce. Menší nabídka účinných látek znamená méně možností, jak reagovat na výskyt škůdců, chorob nebo plevelů, což zvyšuje ekonomická, ale i ekologická rizika.

Omezení portfolia dostupných účinných látek zároveň v současné době často neumožňuje dodržování antirezistentních strategií. Tato situace je přímo v rozporu s požadavky obecných zásad integrované ochrany rostlin dle směrnice 128/2009. V současné době již existuje řada plodin, kde není povolen dokonce žádný přípravek proti některým patogenům (často i na klíčové škůdce) a v praxi je nutno využívat tzv. vedlejší účinnosti přípravku

povolenému ve stejné plodině proti jinému patogenu. Tato praxe je pak opět v rozporu s výše uvedenou směrnicí. Současná praxe povolování a zákazů přípravků v členských státech EU, ale i samotná restrikce účinných látek zároveň neumožňuje, aby zemědělci diversifikovali spektrum plodin. A naopak, i z tohoto důvodu se spektrum pěstovaných plodin dále zužuje.

Za této situace proto je zcela zásadní urychleně přehodnotit současnou situaci a přístup EU ve vztahu k celé oblasti ochrany rostlin a řešit tak alarmující a kritický stav v zemědělské provýrobě ve vztahu k množství a dostatečného spektra povolených přípravků a jejich účinných látek, které nadále zůstávají pilířem ochrany proti hospodářsky významným patogenům.

Redakce Agrobase

Co s plísněmi a mykotoxiny?

Po absolvování přednášky doc. RNDr. Františka Malíře, Ph.D., z Univerzity Hradec Králové na červeném semináři, který pořádal Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský v Holovousích, se zdá, že rezidua pesticidů v potravinách nejsou tím nejhorším, co poškozuje naše zdraví.

Plísně jsou všudypřítomné a vyskytují se na celém světě. Díky svému enzymatickému vybavení jsou přizpůsobivé ke kontaminaci téměř jakéhokoli substrátu. Jejich spory se nacházejí ve vzduchu, vodě, půdě, na povrchu živých i mrtvých organismů a předmětů. Plísně rostou na obilovinách, luskovinách, olejninách, ovoci, zelenině a řadě dalších plodin. Co by asi řekl laik na informaci, že dosud vědci popsali více než 100 000 druhů plísní?

Na 120 druhů plísní v potravinách

Kvůli globálnímu oteplování dělení plísní na polní a skladištní již dnes ztrácí smysl. Navzdory této skutečnosti stále platí dělení dle jejich charakteristiky. Plísně dělíme na saprobní formy (rozkladači), patogenní formy (mykózy) a toxinogenní plísně (mykotoxiny). Ke kontaminaci plísněmi dochází všude, u chleba, hroznů révy vinné, rajčat, ořechů, fazolí i mrkve. Velké škody působí houby i u ovocných druhů zpracovaných do různých marmelád nebo džemů. Nejčastěji se vyskytující plísní na ovocných výrobcích je *Byssoschlamys nivea* a její produkt patulin. Kontaminace jablečných výrobků může být někdy enormní. Pokud nedošlo před zpracováním jablek k vyřídění nahnilých plodů, našly se v jablečném moštu enormní hodnoty *Penicillium expansum* a opět patulinu. Abychom plísním

nepřipisovali pouze škodlivé účinky, jako je kažení potravin či alergie, musíme přiznat i jejich benefiční účinky, které využíváme pro fermentaci nebo výrobu antibiotik.

Až cca 38 % potravin a krmiv je kontaminováno

Ke kontaminaci potravin mykotoxiny dochází přirozeně, nepředvídatelně, nelze jim zamezit nebo je úplně odstranit. Kontaminaci plně nezabrání ani dodržování doporučených správných zemědělských a technologických postupů ke snížení výskytu toxinogenních plísní a produkci mykotoxinů během vegetačního růstu nebo skladování. Pakliže se k výrobě potravin použily suroviny již kontaminované mykotoxiny, mluvíme o primární kontaminaci. Naopak k sekundární kontaminaci dochází na nevhodně skladované potravíně.

Co jsou mykotoxiny

Podle definice jsou mykotoxiny toxické sekundární metabolity plísní. Patří mezi jedny z nejzávažnějších kontaminantů přírodního původu, jejichž výskyt může každoročně kolísat. U ovoce a zeleniny je produkují plísně rodu *Aspergillus*, *Alternaria* a *Penicillium*. U ostatních plodin škodí mykotoxiny rodů *Fusarium*, *Claviceps* a *Stachybotrys*. Do organismu se dostávají různými způsoby.

U běžné populace je to nejčastěji alimentární cestou, tedy potravinami, zeleninou, ovocem a masem. Profesionální expozice představují vdechování a také kontakt přes kůži. Bohužel pro nás, mykotoxiny jsou chemicky stabilní, neničí je vysoká teplota ani potravinářské zpracování. Kromě toho jejich obsah se zvyšuje během skladování. Jsou neviditelné, bez chuti a zápachu. Dosud bylo identifikováno 500 mykotoxinů.

Je třeba je sledovat, protože vykazují různé biologické účinky. K nim patří účinky genotoxické, mutagenní, karcinogenní, teratogenní, imunotoxické a další. Vždy je cílem snížit ekonomické ztráty potravin a krmiv. Jde také o snížení dopadu jejich toxických účinků na zdraví lidí a zvířat. Z hlediska celosvětové legislativy jsou hlavními mykotoxiny aflatoxiny B + G, aflatoxin M1, patulin, ochratoxin A, deoxynivalenol (DON), zearalenon, fumonisiny, T-2 Toxin. V EU je platnou legislativou na mykotoxiny nařízení (EU) 2023/915 ze dne 25. dubna 2023 o maximálních limitech některých kontaminujících látek v potravinách. Jak jsme již zmínili, velmi významný mykotoxin je patulin, který se vyskytuje v ovoci. Do plodů se dostává jejich mechanickým poškozením, nebo třeba okusem hmyzu. Nejčastějšími producenty patulinu jsou rody *Penicillium*, *Aspergillus* a *Byssoschlamys*. Patulin produkovaný druhem *Penicillium expansum* v ovoci vědci pokládají především za posklizňový problém.

Jak se chránit

Předpokládám, že i vás, čtenáře, může napadnout stejná otázka. Jak dál? Jak se bránit výskytu plísní a mykotoxinů v ovoci a potravinách. Jedna věc je mechanické třídění uplatňované hlavně při průmyslovém zpracování ovoce. Jsem ale přesvědčen o tom, že o kvalitní surovinu je třeba se postarat již před sklizní ovoce, to je v sadech, popřípadě na poli u ostatních plodin. A tady se dostávám k tomu momentálně zbytečně nechťnému. Restrikce účinných fungicidních látek otevírá cestu k navýšení výskytu mykotoxinů v plodinách, ovoci i potravinách. Dost to připomíná „cestu z bláta do louže“. Tady nejde o postřik, ale o ochranu plodiny či ovoce a zeleniny. Tedy kvalitní ochraně plodin kvalitními fungicidy. Ale to je již jiná kapitola, v níž nejde jen o patulin.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Podpořte značení o původu potravin

Klamání ve značení potravin má zabránit evropská petice Stop falšovaným potravinám, podle které mají evropští zákazníci právo na informace, podle nichž se mohou rozhodnout o nákupu potravin. Po dosažení milionu podpisů se podnětem bude muset zabývat Evropská komise. K začátku srpna iniciativu podpořilo již 750 tisíc zájemců. Na podepsání výzvy apelují také největší české zemědělské nevládní organizace.

Autoři petice chtějí zajistit lepší přístup spotřebitelů k informacím o zemědělských komoditách a potravinách tím, že na etiketě bude uveden původ každého produktu vstupujícího na společný evropský trh. Jedině tak mohou být naplněna očekávání zákazníků o kvalitě, udržitelnosti těchto produktů nebo podmínkách při jejich vzniku, a především zdravotních normách.

V současnosti platí, že na výrobku musí být uvedeno místo takzvané poslední operace, což ale může být i pouhé přebalení zboží a se skutečnou zemí původu to nemá nic společného. Svědectví o tomto zavádějícím informování zákazníků se objevují napříč evropským trhem a o jednotlivých případech informovala i česká média. O změnu pravidel proto usiluje evropská petice neboli podle terminologie EU evropská občanská iniciativa nazvaná Stop falšovaným potravinám: údaje o původu na etiketě. Stojí za ní italská zemědělská nevládní organizace Coldiretti a na jejím vzniku se podílely též organizace Visegrádské skupiny včetně Agrární komory České republiky. Podporují ji i Zemědělský svaz České republiky a Iniciativa zemědělských a potravinářských podniků.

Cílem je, aby evropští spotřebitelé včetně českých měli právo znát původ všech produktů na společném evropském trhu.

V Evropě máme velmi přísné normy, díky kterým jsme ale schopni garantovat vysokou kvalitu a zdravotní nezávadnost potravin. Zatajením skutečné země původu tak vlastně dochází ke klamání spotřebitele. Když bude mít zákazník všechny informace o potravinách v nabídce obchodu, je to už jeho rozhodnutí, čemu dá při nákupu přednost.

Upřesnění pravidel je potřeba i proto, že se v posledních letech evropský trh stále více otevírá dovozům potravin ze třetích zemí, kde nemusí dodržovat tak přísné standardy jako v Evropě. To snižuje produkční náklady, čímž je levnější i konečný výrobek. Evropští zemědělci a potravináři to považují za nespravedlivou konkurenci na evropském trhu a znehodnocování vlastního úsilí produkovat kvalitní a bezpečné potraviny pro spotřebitele. Po vypuknutí války na Ukrajině začaly na evropský trh proudit dodávky levných obilovin a olejnin. Další uvolnění pravidel pro dovoz komodit z Jižní Ameriky se zase očekává v souvislosti s obchodní dohodou mezi Evropskou unií a uskupením Mercosur.

Tyto levné dovozy ze zemí mimo EU vytvářejí na evropské zemědělstve stále větší tlak. Pokud mají lidé vědět, co skutečně kupují, musí být označování původu potravin jasné a férové. Není normální, aby evropští výrobci

dodržovali přísná pravidla a zároveň na trhu čelili konkurenci produktů, které žádné takové standardy splňovat nemusí. Evropské požadavky na produkci potravin jsou oproti mnohým jiným zemím nadstandardní a rozdíl mezi domácími výrobky a těmi z dovozu existují, i když nemusí být zřejmé na první pohled, a promítají se do výsledné kvality a bezpečnosti potravin.

Evropskou občanskou iniciativu STOP FALŠOVANÝM POTRAVINÁM: ÚDAJE O PŮVODU NA ETIKETĚ je možné v elektronické formě jednoduše podepsat zde: <https://eci.ec.europa.eu/049/public/#/screen/home>

Evropskou občanskou iniciativu zabraňující falšování potravin bude možné podepsat i přímo na expozici Agrární komory ČR během veletrhu Země živitelka v Českých Budějovicích.

Aby se Evropská komise petici zabývala a přistoupila ke změnám v evropské legislativě, musí ji podepsat milion lidí v alespoň sedmi členských zemích. Podpořit ji může každý občan členského státu Evropské unie, kterému bylo 18 let.

Agrární komora ČR

Opakující se povodně rozhýbaly projekty nejen na výstavbu nových přehrad

Ačkoli první velké povodně zasáhly v novodobé historii ČR naši zemi již v roce 1997, velká technická díla zamezující na rozsáhlejších územích povodním začínají mít konkrétní obrysy teprve až v poslední době. V předchozích téměř 30 letech se totiž za základ prevence rizik povodní považovalo zadržování vody v přírodě jako součást k přírodě blízkého hospodaření.

Již povodně v roce 2002, 2013 a nejnověji v loňském roce ale ukázaly, že vytváření mokřadů, tůní a drobných vodních ploch v krajině přívalem vody ze stále častějších přívalem dešťů nedokáže zadržet, a loňská zkušenost se tak stala pověstnou poslední kapkou, která prevenci povodní alespoň částečně ve prospěch výstavby přehrad převážila. To je navíc důležité i pro podnikání v zemědělství a rybářství, neboť multifunkční přehrady nejenže mohou vodu z přívalem dešťů ve velkém množství zadržet, ale také, v době nedostatku srážek, potřebnou vodu pro hospodaření i pro zachování vody v tocích pod přehradami upouští prostřednictvím takzvaného nadlepšování průtoků. Je také třeba připomenout, že k větší

vůli postavit na území ČR alespoň několik přehrad regulujících množství vody v krajině přispěl i postupně se měnící postoj veřejnosti k ortodoxně environmentálním opatřením, léta vytvářejícím přehradám image staveb ve prospěch betonové lobby.

Asi nejvíce „posloužily“ loňské povodně po řadu let odkládané výstavbě přehrady v Nových Heřminovech. Státní podnik Povodí Odry je již v poslední fázi výkupu příslušných pozemků, přičemž podle posledních informací již se všemi vlastníky došlo, až na jednoho, k dohodě. Podle Povodí je přitom právě vodní nádrž Nové Heřminovy klíčovým prvkem komplexního systému opatření (suché nádrže,

úpravy toků, infrastruktura, jezy), která mají ochránit více než 16 000 obyvatel a téměř 2 000 staveb na horní Opavě před stoletou vodou. Mezi lety 2009–2024 bylo už navíc na komplexní ochranu horní Opavy (mimo přehradu) vynaloženo 1,42 miliardy Kč, dokončení celého protipovodňového opatření do roku 2033 bude stát více než 10 miliard Kč, to ale včetně přeložky místní silnice a dalších opatření. Samotná přehrada by měla stát zhruba 7 miliard Kč. Stejně jako v případě jiných přehrad bude i rolí heřminovské přehrady také nadlepšování průtoků v Opavě a zmírňování sucha. Přehrada podle ministra zemědělství Marka Výborného zajistí i minimální průtok pro podporu vodních ekosys-

témů i ryb, migrační koridory pro živočichy a zlepši jakost vody v řece. Vedlejším efektem pak bude, že se zlepši rekreační podmínky a bude se vyrábět zelená energie.

Stav příprav přehrad na Moravě se posunul v posledních měsících také v případě další přehrady Skalička v Povodí Moravy. Její prezentace proběhla za účasti dotčených orgánů v sídle Krajského úřadu Olomouckého kraje 25. června, a to i za účasti Ministerstva životního prostředí a Agentury ochrany přírody a krajiny. I proto odborníci již kromě technické dokumentace a rozsáhlého inženýrsko-geologického průzkumu zpracovali přes dvacet dalších odborných materiálů, z nichž se většina zaměřila právě na oblast životního prostředí, včetně možného ovlivnění režimu podzemních a minerálních vod. V této oblasti odborníci navázali spolupráci s Českou geologickou službou, která bude pokračovat i při navazující projektové přípravě. Prezentovanou studii přitom její autoři zpracovali ve třech dílčích technických variantách, které se částečně odlišují trasováním hráze. Všechny varianty ale mají dostatečný retenční prostor, aby v kombinaci s opatřeními budovanými na Bečvě pod vodním dílem Skalička ochránily města a obce před povodní, která Pobečví zasáhla v roce 1997. V letošním roce se také obnovily výkupy pozemků, které probíhají v souladu s pravidly schválenými usnesením vlády.

Také vodní dílo Skalička je zásadním prvkem protipovodňové ochrany, v tomto případě v regionu Pobečví. Cílem je ochránit cca 100 tisíc obyvatel žijících v zájmovém území, chráněné hodnoty v cenové hladině roku 2012 pak činí téměř 6 miliard Kč. V I. etapě protipovodňových opatření na Bečvě se již dokončila či se připravují liniová technická a přírodně blízká opatření, která zajišťují převedení průtoků v rozmezí padesátileté vody, ve II. etapě protipovodňových opatření na Bečvě se pak má úroveň protipovodňové ochrany zvýšit na více než stoletou vodu.

Nejde ale jen o Moravu, také v Čechách pokračují přípravy na výstavbu nových přehrad, konkrétně plánovaného vodního díla Kryry, které pro změnu spadá do působnosti Povodí Ohře. I tam aktuálně probíhá vykupování pozemků, podle posledních informací je již vykoupeno 141 hektarů pozemků, a zbývá tak ještě 13 hektarů, přičemž zmiňované Povodí předpokládá, že zbylé pozemky vykoupí do konce letošního roku. Připomenout lze, že plánovaná přehrada má spíše než k prevenci rizik povodní přispět k omezení rizik sucha v území s pravidelně velmi nízkým výskytem dešťových srážek na Rakovnicku a že součástí zlepšení tamní bilance je i plánovaná výstavba dvou menších nádrží Senomaty a Šanov.

Na vodních tocích ale neprobíhají jen práce na přehradách s cílem prevence rizik povodní a sucha, ale v souladu s obecnou ochranou

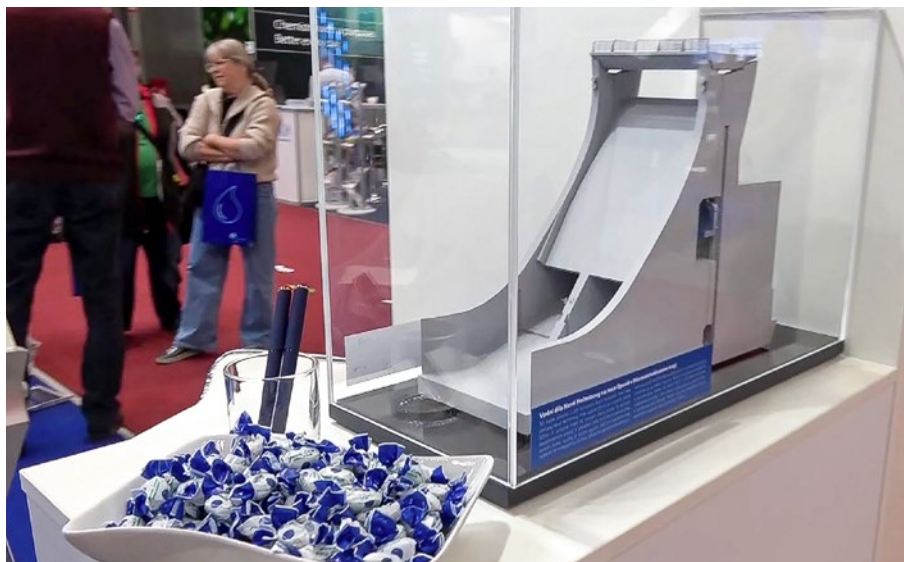
obyvatel, jejich majetku a životů také práce a iniciativy k zajištění bezpečnosti toky splouvajících vodáků. Hlavním opatřením je v tomto případě omezení rizik nebezpečných jezů, což byl ještě před zhruba deseti lety pro některá povodí finanční problém, neboť prvky zabezpečení, jako lana či házeací kotvy, někdo z okolí jezů pravidelně odcizil. Od té doby se ale situace zásadně změnila, a například v úvodu zmiňované Povodí Odry jen letos rozšířilo počet vodních objektů vybavených prvky pro zvýšení bezpečnosti návštěvníků vodních toků. Nově vodohospodáři zabezpečili jez na řece Odře v Odrách, kde na obou březích instalovali informační cedule a záchranné házeací pomůcky, tedy pěnové podkovy s plovoucím lanem o délce 30 metrů pro prvotní laickou záchranu tonoucích. Celkem v Povodí Odry vodohospodáři nyní tímto způsobem zabezpečili už 27 jezových objektů.

O celé řadě projektů, které zvyšují vodní komfort obyvatel ČR, se přitom veřejnost ani nedozví, neboť jsou na první pohled „neviditelné“. Cílem většiny z nich je přitom zajistit dostatek

pitné vody, jejímž zdrojem pro zhruba polovinu obyvatel ČR jsou přitom přehrady. Jedním z takových aktuálních projektů v podání Vododůů a kanalizací Jablonné nad Orlicí je propojení vododůů Letohradské, Orlické a Lanškrounské skupiny, které má zajistit dostatek pitné vody například pro rozvoj Lanškrouna. Stavba zhruba 13,5 kilometrů vododůů řadů by měla začít v příštím roce. Vodárna Plzeň zase začala budovat na řece Radbuze takzvanou vododůů shybku, což je potrubí vedoucí pod úrovní vodního toku. Shybka má nahradit současnou stavbu z roku 1940 a dokončit by se ji mělo podařit už letos na podzim.

Nejen z uvedeného, jen namátkou vybraného vzorku staveb „betonové lobby“ přitom vyplývá, že v hospodaření s vodou se bez technických staveb neobejdeme, a postupný posun vnímání jejich důležitosti je tak jednou z mála dobrých zpráv, které je žádoucí prezentovat. I proto, že dobrých zpráv je v dnešní době čím dál tím méně.

Redakce Agrobase

Pozitiva a negativa břízy nejen v našich lesích

Bříza patří bezesporu mezi nejatraktivnější stromy, které se často vyskytují v naší přírodě. Březové aleje nebo březové háje ostatně byly a jsou častým námětem uměleckých děl a březové dřevo je i vhodným materiálem pro řezbářská díla. Pojem bříza je navíc zakotven v mnoha kultovních produktech, například v kosmetice (březový šampón), či dokonce v odborné rovině v názvu někdejší beatové kapely (Betula pendula).

Nejen v lesnictví přitom představuje bříza na jednu stranu řadu pozitiv a zároveň i řadu rizik, a v praxi tak jde o do jisté míry kontroverzní dřevinu, u níž vyvstává potřeba více než dosud zkoumat její vliv na životní prostředí i na člověka. V obecném a v minulosti i lesnickém pohledu představovaly břízy plevelnou dřevinu, a také proto se v minulosti jedinci bříz v lesních porostech cíleně likvidovaly. V současné době se ale naopak bříza považuje a používá jako pionýrská dřevina při opětovném zalesňování vykácených ploch lesa, jak ale konstatují odborníci z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM), možná expanze břízy může způsobovat také určitá rizika.

„Vysoká plodivost již od nízkého věku, snadné šíření semen větrem i rychlé odrůstání z ní dělá vhodnou dřevinu pro přirozenou i umělou obnovu na široké škále stanovišť. S rostoucím podílem břízy v našich lesích se bude zvyšovat zájem o její vhodné obhospodařování,“ uvádí VÚLHM v článku „Jak využít nebo omezit vegetativní zmlazování břízy“. Kromě generativní obnovy se ovšem podle VÚLHM bříza snadno zmlazuje i vegetativně pomocí pařezových výmladků. Pařezová výmladnost bříz přitom může působit v lesních porostech pozitivně i negativně, neboť bříza má ve smíšených porostech často výškový předstih před dřevinou cílovou. Vlivem zastínění a konkurenčního boje o světlo, vodu, živiny i prostor je

růst cílové dřeviny břízou zpravidla zpomalen, při těsném kontaktu břízy a cílové dřeviny v korunovém prostoru pak může docházet i k mechanickému poškození výhonů cílové dřeviny pružnými větvemi břízy. Podpora cílové dřeviny odstraňováním břízy také vede k tvorbě výmladků, jejich opakované odstraňování zvyšuje náklady na obnovu a zajištění lesa. Podrobnější údaje o tomto tématu mohou zájemci najít v certifikované metodice VÚLHM s názvem „Komplexní vyhodnocení plnění produkčních a mimoprodukčních funkcí lesa u porostů přípravných dřevin“.

Dřevo břízy ale může být podle VÚLHM také vzhledem ke svému potenciálu výhřevnosti

vhodným obnovitelným zdrojem energie. Výnos z hektaru porostu může dosáhnout desítek až stovek tisíc korun v závislosti na zásobě dendromasy a těžebních nákladech. Zásoba dendromasy porostů přípravných dřevin (především břízy a topolu osiky) navíc díky rychlému růstu v mládí rychle přibývá. Ve 30 letech podle kvality stanoviště mohou produkovat 180 až 250 m³/ha hrubí, což znamená celkovou produkci biomasy ve výši 216 až 300 m³/ha. Pěstební postupy po využití jejich „přípravné funkce“ směřují k jednorázové nebo nepostupné těžbě těchto porostů, aby udělaly prostor cílovým dřevinám nebo je mohly cílové dřeviny nahradit po 20 až 50 letech od vzniku těchto přípravných porostů. Dodát lze ještě, že dřevo z bříz je známé i tím, že dobře hoří i za vlhka.

Velmi důležitou vlastností bříz je také jejich příznivý vliv na životní prostředí. Asi nejdůležitější jejich schopností je přitom omezovat kyselost půd, a to jednak jejich potenciálem absorbovat z půdy některé nežádoucí látky, jednak obohacovat půdu o vápník opadem listů a podporovat tak tvorbu humusu, což zvyšuje biodiverzitu v lesních porostech. I proto lze břízu využít, kromě zvýšení celkové atraktivity pozemku, také na zahrádkách. Pro houbaře je pak příznivou zprávou skutečnost, že na porosty bříz jsou vázány i některé druhy oblíbených hub, a to zdaleka nejen křemennáčů, ale i kozáků, pravých hříbů, lišek nebo holubinek. Vzhledem k tomu, že je bříza odolná vůči kontaminovanému ovzduší, daří se jí dobře i v řadě lokalit, v nichž jiné typy dřevin tolik neprosperují.

Na druhou stranu patří pyl břízy k nejčastějším alergenům, což se v praxi projevuje počátkem jara. Alergení potenciál bříz je poměrně značný, neboť pyl bříz je lehký a stoupá vzhůru a vítr ho pak roznáší na značné vzdálenosti. To ale zároveň znamená, že pokud člověk přímo z břízy pyl nevzdechne, v bezprostřední blízkosti u stromu na rozdíl od všeobecného povědomí alergie nehrozí. Jsme-li u alergie, pak pyl z bříz může pro některé jedince představovat riziko takzvaných zkřížených alergií, například při konzumaci některých potravin z kategorie zeleniny nebo koření. Reálně jde přitom o kořenovou zeleninu, především o celer, ale i mrkev či petržel, a obecně o zástupce rostlin z čeledi miříkovitých.

Rozporuplný vliv břízy na člověka se projevuje zejména právě v jarních měsících. To je totiž také období, kdy se z kmenů bříz těží takzvaná březová voda, což často propagují zastánci zdravého životního stylu a „přírodního stravování“. K tomu je ovšem třeba zdůraznit, že za takový čin hrozí „těžařům“ pokuty, pokud se na „pouštění žilou“ břízám nedomluví předem se správcí či vlastníky lesních porostů, neboť jde o porušení lesního zákona. Odčerpávání tekutin z bříz, ale i ji-

ných stromů (například z javorů) představuje negativní zásah do růstu stromu a do jeho zdravotní kondice, což může vyústit až k úhynu příslušného stromu. Ze stromu lze přitom odčerpat pět, v některých případech až maximálně 20 % mízy, což ale laik obvykle nepozná, už proto, že různé mohutné, různě staré a na odlišných stanovištích rostoucí stromy mají logicky odlišné množství březové vody.

Dodát lze také, že amatérské využívání březové vody není v naší zemi žádnou historickou tradicí. Odborná tuzemská historická lesní literatura zmiňuje v případě využití bříz všechno možné (využití pryskyřice, březové kůry nebo tenkých březových větviček na březová košťata), jen ne březovou vodu. Ne, že by se míza z bříz u nás vůbec v minulosti nevyžívala, daleko častěji se tak ale dělo a děje v pobaltských zemích, na Ukrajině a v Rusku,

kde představovala březová voda díky své chuti alternativu k cukru.

Tak či tak jsou břízy vzhledem ke svým vlastnostem, schopnostem a skutečně širokému potenciálu jejich využití jednou z dřevin, jejichž podíl v krajině pravděpodobně poroste, a také proto je jednou z aktuálních výzev hledat ještě další možnosti využití bříz s co nejvyšší přidanou hodnotou. Právě nízká přidaná hodnota vytvářená v lesnictví v ČR je dlouhodobě stejný problém jako v zemědělství, a bylo by tak žádoucí, aby se navzdory různým antidlesňovacím projektům soustředily budoucí dotační programy i na tuto oblast. Stále totiž platí a platit bude, že nová výsadba pestřejších lesů v ČR není možná bez toho, aniž by se nevyhovující porosty předtím nevyskácely.

Redakce Agrobase

Češi loni sbírali lesní plody více, přesto je sběr pod dlouhodobým průměrem

Sběr lesních plodů a hub v roce 2024 dosáhl objemu 31,04 tisíce tuny, což je více než v roce 2023 (28,85 tisíce tuny). Vyplývá to z aktuálního šetření Ministerstva zemědělství a Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze. Data jsou však pod dlouhodobým průměrem 38,14 tisíce tuny sledovaným od roku 1994.

To, kolik Češi nasbírají lesních plodů a jaká je jejich hodnota, se zjišťuje prostřednictvím každoročního šetření, které probíhá podle dlouhodobě ověřené metodiky. V roce 2024 odpovédělo na dotazník Ministerstva zemědělství celkem 1005 respondentů z celé ČR. Dotazování se provádí formou kvótního výběru, aby odpovídalo zastoupení různých věkových skupin, pohlaví, krajů nebo velikostí obcí. Tato metodika se používá již od roku 1994 a umožňuje porovnávat výsledky v dlouhodobé časové řadě.

„Češi patří k národům, které mají ke sběru lesních plodů výjimečný vztah. Les pro nás není jen hospodářským prostorem, ale i místem odpočinku, tradic a spojení s přírodou. To, že i v dnešní době nasbíráme ročně desítky tisíc tun borůvek, malin nebo hub, svědčí o tom, že tato tradice zůstává živá napříč generacemi. I díky takovým číslům můžeme lépe chápat hodnotu lesa pro společnost

a podporovat jeho rozmanité funkce,” řekl ministr zemědělství Marek Výborný.

Nejvíce se tradičně sbíraly houby (21,3 tis. tun), následované borůvkami (4,4 tis. tun), malinami (2,2 tis. tun) a ostružinami (1,6 tis. tun). Hodnotu nasbíraných plodů výzkumníci v roce 2024 odhadli na 7,2 miliardy korun v běžných cenách – tedy významně nad dlouhodobým průměrem 4,6 miliardy korun (běžná cena = skutečná cena daného období). Tento dlouhodobý průměr se spočítá z celkového množství sběru lesních plodin za dobu sledování dat od roku 1994 do roku 2024. Na vysoké hodnotě se nejvíce podílel nárůst objemu sběru hub.

„Přestože celkový objem sběru zůstává pod dlouhodobým průměrem, meziročně jsme zaznamenali nárůst sběru hub a mírný růst u některých dalších plodin. Zároveň si lidé stále častěji lesní plody i kupují, zejména mražené,” uvedl Marcel Riedl z Fakulty les-

nické a dřevařské ČZU, který zpracoval data za rok 2024 podle metodiky profesora Ludka Šišáka.

Les navštěvujeme častěji než dřív

Frekvence návštěv lesů zůstává i v roce 2024 vysoká – průměrně každý obyvatel ČR zavítal do lesa 44krát ročně, což je jen o něco méně než v rekordním roce 2023 (47 návštěv). Podle výsledků šetření 73,7 % obyvatel navštěvovalo les alespoň jednou měsíčně, přičemž 23 % uvedlo, že do lesa chodí vícekrát týdně a dalších 20 % jednou týdně. Nejvíce lesy dlouhodobě navštěvují lidé z okolí Prahy, dále pak ve Středočeském, Libereckém, Jihočeském a Plzeňském kraji.

Sběr lesních plodů: méně domácností, ale větší množství

Ke sběru lesních plodů a hub se v roce 2024 přihlásilo méně domácností než v roce předchozím, přesto nasbírané množství u většiny plodin meziročně vzrostlo. Houby sbíralo 68 % domácností (oproti 70 % v roce 2023), ale průměrný roční sběr na domácnost se zvýšil na 6,91 kg. Mírný pokles počtu sbírajících domácností byl zaznamenán i u ostatních plodin, ale jejich průměrné nasbírané množství na domácnost se většinou mírně zvýšilo.

Zatímco ceny čerstvých plodů jsou výrazně vyšší než mražených, stále jen menší část populace zná jejich tržní hodnotu. Nejčastěji lidé znají cenu borůvek (46 %), malin (34 %) a hub (19 %). Nejvyšší uváděné ceny čerstvých plodů byly u malin (244 Kč/kg) a ostružin (253 Kč/kg), u mražených plodů pak u brusinek (176 Kč/kg).

Nasbíraná data analyzovala Fakulta lesnická a dřevařská České zemědělské univerzity v Praze. Výsledky slouží nejen k ilustraci oblíbenosti sběru lesních plodů, ale i jako podklad pro výpočet přínosu těchto služeb lesních ekosystémů pro společnost.

RNDr. Marcel Riedl
Fakulta lesnická a dřevařská ČZU

LESOSKOLKY

- ✓ Sadební materiál lesních dřevin pro obnovu lesa
(prostokořenné a krytokořenné semenáčky, sazenice i odrostky v širokém sortimentu)
- ✓ Odrostky vhodné pro agrolesnictví
- ✓ Dřeviny do volné krajiny
(balové stromy, okrasné dřeviny)
- ✓ Sadební materiál pro pěstitele vánočních stromků

- ✓ Nově nabízíme také **LESOOCHRANU** – kompletní vybavení pro výsadbu a péči o mladý les
(pletiva, kůly, ochrany proti okusu, hnojiva a mnoho dalšího)

Rádi pro vás připravíme zajímavou nabídku právě pro váš les.

E-mail: obchod@lesoskolky.cz

Web: www.lesoskolky.cz

S námi roste LES

Jak využít nebo omezit vegetativní zmlazování břízy

Přístup k bříze v hospodářské praxi se v posledních letech výrazně změnil, z původně nežádoucí dřeviny se postupně stala vítanou dřevinou s melioračním působením. Vysoká plodivost již od nízkého věku, snadné šíření semen větrem i rychlé odrůstání z ní dělá vhodnou dřevinu pro přirozenou i umělou obnovu na široké škále stanovišť. S rostoucím podílem břízy v našich lesích se bude zvyšovat zájem o její vhodné obhospodařování.

Mnohočetné výmladky z pařezů břízy: autor Jiří Souček

*Výmladky vyrůstají z pupenů lokalizovaných nad
půdním povrchem, silná kůra ve vyšším věku
omezuje výskyt výmladků; autor Jiří Souček*

Kromě generativní obnovy se bříza snadno zmlazuje i vegetativně pomocí pařezových výmladků. Výmladnost zajišťuje přežívání a odrůstání jedinců při mechanickém poškození ve spodní části kmene nebo při náhlé změně podmínek prostředí.

Výmladky vznikají ze spících pupenů na bázi kmene. Díky využití stávajícího kořenového systému svým růstem v prvních letech převyšují růst jedinců generativního původu. Pařezová výmladnost bříz může působit v lesních porostech pozitivně i negativně.

Negativní vliv výmladnosti břízy souvisí s potřebou její redukce při obnově lesa a prvních výchovných zásazích. Bříza má ve smíšených porostech často výškový předstih před dřevinou cílovou. Vlivem zastínění a konkurenčního boje o světlo, vodu, živiny i prostor se růst cílové dřeviny břízou zpravidla zpomalí.

Při těsném kontaktu břízy a cílové dřeviny v korunovém prostoru může docházet i k mechanickému poškození výhonů cílové dřeviny pružnými větvemi břízy (ošlehávání). Podpora cílové dřeviny odstraňováním břízy vede k tvorbě výmladků, jejich opakované odstraňování zvyšuje náklady na obnovu a zajištění lesa.

Pozitivní vliv výmladnosti břízy souvisí s rychlým odrůstáním výmladků a produkcí biomasy. V severských státech představuje bříza obhospodařovaná ve formě nízkého lesa s cílem produkce energeticky využitelné biomasy alternativu k běžnému obhospodařování lesů.

Produkce biomasy březových porostů je zpravidla nižší než produkce ostatních rychle rostoucích dřevin, nejsou zde však rizika spojená

s pěstováním nepůvodních druhů dřevin nebo jejich klonů. Také náklady spojené se zakládáním těchto porostů jsou zpravidla výrazně nižší díky schopnosti břízů se přirozeně obnovit.

Zájem o výmladkové lesy obhospodařované v krátkém obmětí v posledních letech roste, kromě produkce biomasy je to zejména snaha o zachování biologické diversity. Ve střední Evropě však chybí poznatky o pařežové výmladnosti všech a faktorech, které ji ovlivňují.

Poznátky o potenciálu pařezové výmladnosti břízy, růstu, produkci biomasy i možnostech její likvidace jsou použitelné nejen v lesním hospodářství. Lze je využít i kdekoli jinde, kde výmladnost břízy omezuje zájem společnosti udržovat bezlesí (pozemky v okolí komunikací, produktovodů a další lokality). Volba vhodné techniky a termínu likvidace umožňuje snížit náklady nutné pro udržení bezlesí na těchto lokalitách.

Toto zajímavé téma, o němž není známo mnoho informací, zpracovali vědci z Výzkumné stanice Opočno, VÚLHM, v. v. i., v certifikované metodice Vegetativní obnova břízy – potenciál a možnosti jeho omezení.

Metodika shrnuje současné poznatky o vegetativní obnově břízy pařezovými výmladky, informuje o růstu výmladků a jejich produkčním potenciálu. Zahrnuje také informace o postupech likvidace výmladků i rizicích spojených s výmladností během prvních výchovných zásahů. Jejich aplikace umožní lepší rozhodování při využívání, nebo naopak odstraňování pařezové výmladnosti břízy.

Publikace Vegetativní obnova břízy – potenciál a možnosti jeho omezení je ke stažení zde: www.vulhm.cz/files/uploads/2025/06/LP_14_2024.pdf

Autor: Ing. Jiří Souček, Ph.D., VÚLHM, v. v. i.,
Výzkumná stanice Opočno, e-mail:
soucek@vulhmop.cz

Zpracoval Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i.,
e-mail: rezac@vulhm.cz

Péče o porosty přípravných dřevin přináší pozitivní efekty

Pro obnovu rozsáhlých kalamitních holin se využívají různé způsoby, včetně přirozené obnovy stromů s pionýrskou strategií růstu, které lesníci nazývají přípravné dřeviny. Jejich uplatnění může významně snížit náklady na obnovu lesa. Současně lze při optimálním pěstebním postupu dosáhnout ekonomického zhodnocení produkce přípravného porostu.

V našich podmínkách se nejčastěji jedná o břízu bělokorou, jež často doplňuje svou přirozenou obnovu výsadby cílových dřevin a při vhodném pěstebním postupu ji lze využít jako výchovnou i produkční dřevinu. V horských polohách je z hlediska prosperity a stability vhodnější bříza pýřitá. Především na vodou ovlivněných stanovištích lze jako významnou přípravnou i cílovou dřevinu využít olši lepkavou.

Bříza i olše se významně uplatňují také proto, že celkem dobře odrůstají pod tlakem zvýšených stavů spárkaté zvěře. Další potenciální přípravnou dřevinou je jeřáb ptačí. Jeho vliv na mikroklima je omezený, protože vytváří řídké porosty, ale může naopak významně pozitivně ovlivnit koloběh živin.

Topol osika může být velmi významnou přípravnou dřevinou, která díky rychlému výškovému růstu vytváří funkční porosty v krátké době. Nevýhodou je ovšem časté poškozování osiky zvěří, proto je většinou součástí porostů ve směsi s cílovými dřevinami, které jsou mechanicky chráněny oplocenkami.

Vznik rozsáhlých porostů přípravných dřevin na kalamitních holinách a problémy jejich dalšího pěstování vedl vědce z Výzkumné stanice Opočno, VÚLHM, v. v. i., ke zpracování certifikované metodiky Hospodaření v porostech přípravných dřevin pro vyvážené využití jejich ekologického efektu a produkčního potenciálu.

Po obnově kalamitních holin navazuje v nově vzniklých porostech logicky další pěstební fáze – porostní výchova. V praxi je však často patrný nedostatek zpracovaných ověřených postupů výchovy mladých porostů s významným zastoupením přípravných dřevin.

Metodika popisuje různé pěstební postupy pro hospodaření v porostech přípravných dřevin, které by měly zajistit plnění mimoprodukčních (ekosystémových) funkcí lesa a zároveň podpořit produkční potenciál vznikajících porostů. Využívání přípravných dřevin je hodnoceno samostatně nebo v porostních směsích tak, aby se optimalizoval produkční i mimoprodukční

potenciál těchto dřevin. Jejich využití ekonomicky i biologicky zlepší jejich pěstování.

Při respektování charakteru stanoviště a potřeby plnění funkcí lesa při optimalizaci výchovy přípravných porostů se tak uživateli nabízí další alternativa ke klasickému pěstování lesa v praxi běžně využívaných cílových druhů dřevin. Pozitivním výsledkem využití těchto postupů může být jak zlepšení podmínek prostředí, tak i diferenciací a tím také stabilizace následných porostů v širším měřítku.

Metodika představuje ucelený přístup k řešení problematiky pěstebních postupů pro smíšené i nesmíšené porosty břízy, které mají vysoký produkční potenciál. Tyto postupy by měly umožnit produkci cenných sortimentů břízy v obmětí 40–60 let nebo využití břízy jako součásti porostních směsí s cílovými dřevinami.

Základním parametrem vitality jedinců většiny přípravných dřevin je délka zelené koruny. Udržování této délky tak, aby nedošlo k jejímu zkrácení pod 50 % výšky stromu, je nezbytným požadavkem u listnatých dřevin. Pokud je porost dominantně přípravný, doba jeho funkce nebude delší než 30 let.

V případě souběžné produkční funkce se zásady výchovy orientují na vypěstování cílových stromů intenzivními zásahy v 10–15 letech a následně ve 20. roce. Poté se v 10–15letých pěstebních intervalech uvolňují nadějně stromy od konkurentů. Z nich se rekrutuje cca 100 cílových stromů na hektar.

Přípravné dřeviny mohou splnit svoji funkci zároveň s produkcí také tehdy, budou-li se pěstovat jako součást budoucí směsi s dřevinami základními cílovými v různých typech smíšení a časovém postupu výsadb (podsadby, souběžná výsadba apod.).

Na základě modelových výpočtů (metodou hrubého zisku lesní výroby) vědci zjistili, že u jednotlivých pěstebních modelů s břízou lze očekávat kladný hospodářský výsledek až 8 000 Kč/ha/ročně.

Porovnání ekonomických modelů dokládá, že „březové“ modely jsou srovnatelné s „klasickými“ postupy cílových dřevin. V některých ekologických podmínkách může využití přípravných dřevin dokonce „klasické“ postupy překonat. Z hlediska hrubého zisku lesní výroby jsou na tom lépe modelové porosty v kombinaci břízy a cílové dřeviny než porosty s převažujícím zastoupením břízy. Pěstební model břízy s bukem na živném stanovišti dosáhl při 60letém obmětí břízy a 100letém obmětí buku dokonce nejlepší úroveň ze všech kalkulovaných variant, včetně standardních variant s cílovými dřevinami.

Metodika Hospodaření v porostech přípravných dřevin pro vyvážené využití jejich ekologického efektu a produkčního potenciálu je ke stažení zde: www.vulhm.cz/files/uploads/2025/05/LP_13_2024.pdf

Autoři: Ing. Jan Leugner, Ph.D., Ing. Jiří Souček, Ph.D., Ing. Dušan Kacálek, Ph.D., Ing. Renáta Smolíková, DiS., Ing. Jakub Černý, Ph.D.; VÚLHM, v. v. i., VS Opočno, e-mail: leugner@vulhmop.cz

Zpracoval Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Kalamitní holina s břízou a borovicí, archiv VÚLHM

Genetická rozmanitost dřevin zvyšuje schopnost přizpůsobit se klimatickým změnám

Současná změna klimatu působí čím dál častěji negativně na životní prostředí, na jeho jednotlivé složky včetně lesních ekosystémů. Při stresových podmínkách v populaci lesních dřevin se u jednotlivých stromů projevují různé obranné mechanismy a odlišné rychlosti jejich reakce. Postupně odumírají nejméně odolní jedinci, kteří nevydrželi vnější nápor, a projevuje se zde přirozená selekce v kalamitou zasažené populaci. Záchrana přežívajícího stromu po kůrovcové kalamitě vyžaduje pečlivé postupy, jimiž se zajistí, že strom bude nadále prosperovat a jeho okolní prostředí se obnoví.

Přeživší jedinci hrají klíčovou roli v obnově lesa po kalamitě. Mohou sloužit jako zdroj nové generace lesa a pomáhají udržovat jeho biodiverzitu. V dlouhodobém horizontu může být přítomnost přeživších stromů rozhodující pro přirozenou obnovu lesních ekosystémů.

V praxi často dochází k vykácení všech stromů i s přimíšenými odolnými jedinci v porostu zasaženém kalamitou. Pokud strom odolává nepříznivým vlivům a není zdrojem šíření škodlivých organismů, je jeho těžba zbytečnou ztrátou příležitosti získat cenný reprodukční materiál a pěstovat odolnější generaci lesa.

Vědci z VÚLHM, v. v. i., proto zpracovali certifikovanou metodiku Metodické postupy vyhledání a záchrany rezistentních druhů domácích dřevin.

Navržené metodické postupy jsou zaměřeny na vyhledání, rozpoznání a možné využití rezistentních dřevin v lesních porostech zasažených abiotickými i biotickými škodlivými činiteli. Odolnost stromů prověří nastalá kalamita v lesním porostu, kde mezi masou chřadnoucích stromů může být i kvalitní a odolávající jedinec či část porostu.

Zachráněné rezistentní stromy či porosty mohou fungovat jako zdroje reprodukčního materiálu lesních dřevin (RMLD) v podobě výstavků pro přirozenou obnovu, či jako zdroje semen, případně z nich se z nich mohou založit semenné sady s rezistentními klony. Metodika tedy také řeší zařazení rezistentního stromu či části porostu do jednotlivých kategorií zdrojů reprodukčního materiálu a jejich postupu uznání v lesním hospodářství.

Odolnost rostlin neboli rezistence je schopnost rostliny přežít a prosperovat navzdory nepříznivým podmínkám a činitelům, jako jsou škůdci, choroby, sucho, mraz nebo

znečištění prostředí. Odolnost rostlin je kombinací genetických vlastností, fyzických a chemických obranných mechanismů, a schopnosti adaptovat se na měnící se podmínky prostředí. V lesnictví je výzkum a šlechtění rezistentních stromů velmi náročná činnost, a to především z důvodu dlouhověkosti lesních dřevin, a nachází se zatím na svém počátku.

V době současných klimatických změn dochází k neustálému poškozování významných hospodářských dřevin. Teplotní a hydrické změny se zvyšující početností podkorního hmyzu (z důvodu zrychlení jejich vývoje při vyšších teplotách) a snížená obranyschopnost dřevin dostávají strom do stresované pozice.

Problémy nejčastěji nastávají u jehličnatých druhů lesních dřevin, kde dochází ke kritickým situacím. Např. na borovici lesní se mezi lety 2010 a 2019 zvýšily škody způsobené podkorním hmyzem osmkrát.

Na některých místech se v roce 2020 zjistilo, že buky a jedle začaly chřadnout, protože se zvýšil počet podkorního hmyzu, který doposud vědci zaznamenali v minimálním počtu jako sekundární škůdce primárně neohrožující tyto dřeviny (např. lýkožrout bukový, *Taphrorychus bicolor*).

Buk lesní má sice dobré regenerační schopnosti, ale takovýmto podmínkám nedokáže dostatečně odolávat. U jedle bělokoré je snaha zvýšit její zastoupení v lesních porostech. V důsledku klimatických změn a současně vysokému tlaku škůdců je však její návrat do lesního prostředí významně zpomalen či znemožněn.

I v regionech ČR, které jsou působením podkorního hmyzu postiženy nejvíce, kde plošně odumřely či odumírají celé porosty, se najdou

vitální jedinci odolávající vysokému tlaku těchto škůdců.

Vědci v podmínkách ČR provedli šetření u napadených a zdravých jedinců vybraných druhů lesních dřevin přímo v lesním porostu. Získané výsledky ukázaly, že sledovaní jedinci borovice lesní reagují na napadení kůrovcem odlišně od jedinců buku lesního a jedle bělokoré. Největší změny fytohormonů zpozorovali u borovice, zatímco nejvýraznější změny fotosyntetických pigmentů u buku a jedle.

Odlišná odolnost dřevin k působení podkorního hmyzu může být rovněž dána geneticky podmíněnými dispozicemi. Adaptační schopnosti dřevin se postupným vývojem populace a selekcí v různých přírodních podmínkách upravují a zdokonalují, přičemž základem je i stabilní a dostatečná genetická diverzita s možnými potencialem prospěšnými alelami.

Míra genetické rozmanitosti populací lesních dřevin určuje schopnost přizpůsobit se klimatickým změnám. V měnících se podmínkách prostředí je proto základem vysoká vnitřní mezipopulační variabilita dřevin. Například genetická studie na přeživších smrcích ze Šumavy ukázala, že jednou z nejdůležitějších složek obranyschopnosti stromů je genetická rozmanitost.

Publikaci Metodické postupy vyhledání a záchrany rezistentních druhů domácích dřevin je možné stáhnout zde: www.vulhm.cz/files/uploads/2025/05/LP_12_2024.pdf

Autoři metodiky: Ing. Martin Fulín, Ph.D., RNDr. Adam Vele, Ph.D., VÚLHM, v. v. i., e-mail: fulin@vulhm.cz

Zpracoval Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Suchem oslabené borové lesy ohrožuje pilořitka borová

Borovice lesní je v Česku druhou nejvýznamnější hospodářskou dřevinou. Obdobně jako u ostatních dřevin dochází i u ní ke zhoršení zdravotního stavu v důsledku delších období sucha a vyšších teplot vzduchu. Stromy zasažené suchem zažívají nejen fyziologický stres, ale jsou také náchylnější k napadení biotickými činiteli, což zvyšuje pravděpodobnost, že odumřou.

Hospodářští škůdci jsou v důsledku současných klimatických změn rozšířenější, početnější, agresivnější a konkurenceschopnější. Ve srovnání s minulostí představují pro borové lesy významnější hrozbu. Borovice lesní je ve středoevropských podmínkách běžně napadána více než třiceti druhy podkorního a dřevokazného hmyzu, jejichž počet se stále zvyšuje v důsledku rozšiřování areálu výskytu, včetně šíření nepůvodních druhů.

Mezi klíčové hospodářsky nežádoucí druhy hmyzu napadající borovici však patří autothtonní druhy, např. lýkožrout vrcholkový, lýkožrout borový, krasec borový, lýkohub menší či lýkohub sosnový. Při ochraně lesa se v současnosti lesníci soustředí především na podkorní hmyz. Svým významem jsou však neméně důležití dřevokazní škůdci.

Jejich charakteristickým rysem je kladení vajíček do kmenů, větví či kořenů stromů, případně na jejich povrch. Larvy po vylíhnutí pronikají do dřeva, kde se živí vnitřními pletivy. Tím závažně narušují strukturální integritu stromu a zároveň ztěžují detekci a kontrolu napadení. Kromě přímého poškození dřeva dřevokazný hmyz často s sebou zavléká houbové patogeny, což zesiluje jeho negativní dopad na zdravotní stav napadeného stromu.

Zástupcem dřevokazného hmyzu, který v minulosti ve střední Evropě nezpůsobil téměř žádné škody, avšak po roce 2015 rychle navýšil svoji početnost a na několik let se stal významným hospodářským škůdcem borovic, je pilořitka borová (*Sirex noctilio*). Tomuto škůdci věnovali pozornost při svém výzkumu vědci z VÚLHM, v. v. i., útvarů Lesní ochranné služby a Ekologie lesa. Výsledky zveřejnili v článku Sucho jako klíčový faktor přemnožení pilořitky borové v Česku, který vyšel v časopise Zprávy lesnického výzkumu 2/2025.

Vysoké početní stavy pilořitek vědci doposud pozorovali především na jižní polokouli, kde se však jedná o nepůvodní druh. Z tohoto důvodu ji u nás považujeme za invazní druh s vysokou mírou nebezpečnosti, zejména na plantážích borovice montereyské (*Pinus radiata*).

V Evropě je pilořitka obecně početnější v regionech s nízkými srážkami a vyššími teplotami. Vzhledem k měnícímu se klimatu, kdy se očekává zvýšená frekvence suchých a teplých období, spojená s častějšími gradacemi dřevokazného hmyzu, se nabízí otázka, zda nedojde k nárůstu populace pilořitek a souvisejících hospodářských škod také v areálu jejich původního rozšíření.

Proto vědci zjišťovali, jaké faktory ovlivňují počet pilořitkou napadených stromů na území Česka. Sledovali počty napadených borovic v souvislosti s poklesem srážek a vzrůstem teplot v letech 2015–2019, klimatickými oblastmi, půdním typem, nadmořskou výškou a rozlohou borových lesů v okolí studovaných porostů.

Výsledky ukázaly, že hlavními faktory ovlivňujícími počet napadených stromů jsou rozdíl v množství srážek mezi referenčním a suchým obdobím a klimatická oblast, ve které borovice rostou. Nejvyšší počet napadených stromů vědci zaznamenali v oblastech s výraznějším úbytkem srážek a v teplejších klimatických podmínkách.

Tento jev lze vysvětlit primárním oslabením borovic v důsledku abiotických stresorů, zejména sucha. Stres způsobený suchem se projevuje sníženým tlakem pryskyřice a změnou jejího složení, což následně vede ke zhoršené obranyschopnosti vůči napadení hmyzem. Nedostatek srážek tedy působí na pilořitku nepřímo tím, že zvyšuje dostupnost zdrojů, aby se mohla rozmnožovat.

Vyšší teploty mají přímý vliv na vývoj pilořitek. Pozitivně ovlivňují téměř všechny aspekty jejich životního cyklu: rychlost vývoje larev, četnost páření, počet nakladených vajíček i schopnost šíření. Například doba vývoje larev se při 30 °C zkracuje na 10 dní, zatímco při 10 °C se může protáhnout až na 60 dní.

Na poklesu početnosti lesního hmyzu se kromě vyčerpání zdrojů podílejí také přirození nepřátelé. U pilořitky borové mohou významně přispět ke kolapsu populace během přemnožení parazitoidi, například vosička

Ibalia leucospoides či lumek velký (*Rhyssa persuasoria*).

Mezi přirozené nepřátele patří také entomopatogenní hlístice. Jejich dopad na velikost populace pilořitek však může snížit neobvyklý průběh počasí, které mění rychlost jejich vývoje, reprodukci i šíření.

Extrémně teplé počasí může snižovat aktivitu vosičky *Ibalia leucospoides* a délku života dospělců, což zkracuje dobu, po kterou mají samice k dispozici hostitele pro rozmnožování. Obdobně vývoj parazitických hlístic je úspěšnější ve vlhčím dřevě.

Preventivní opatření k ochraně borových porostů spočívají zejména v pěstování vitálních porostů a v průběžném vyhledávání a odstraňování poškozených, oslabených či odumírajících stromů. K prevenci vzniku škod přispívá také podpora přirozených nepřátel, zejména datlovitých ptáků a parazitoidů, kteří mohou snížit počty larev až o 70 %. Zahraniční zkušenosti ukazují na možnost inokulace stromů parazitickými hlísticemi. Použití insekticidních přípravků není příliš účinné.

Článek Sucho jako klíčový faktor přemnožení pilořitky borové v Česku je ke stažení zde: <https://doi.org/10.59269/ZLV/2025/2/760>

Autoři: Adam Véle, Kateřina Neudertová Hellebrandová, VÚLHM, v. v. i., e-mail: vele@vulhm.cz

Zpracoval Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Samička pilořitky borové (*Sirex noctilio*), archiv VÚLHM

Žně vrcholí: ať už prodáváte, nebo potřebujete dokoupit, AgDEALS přináší nový rozměr pro zemědělský obchod

Letošní rok hazarduje s živobytím českých zemědělců. Jarní přísušky nenechaly porosty dostatečně vyvinout a propršené léto zas nenechá stroje vjet do polí ve správný okamžik. I proto je letos ke konci července prozatím sklizena pouhá pětina polí, loni to už touto dobou byly celé dvě třetiny. Všichni doufají, že se podaří sklidit včas a dostatek. Zásadní pro udržení ekonomického zdraví českých zemědělských podniků a farem tak bude dobře prodat.

Na to je připraven nový digitální nástroj AgDEALS od společnosti Agdata, který mění pravidla zemědělského obchodování. Umožňuje zemědělcům i obchodníkům reagovat rychle a výhodně na změny cen trhu i na naplněnost svých skladů. Poskytuje přehled o aktuálních cenách hlavních i vedlejších komodit, sítě kontaktů i přímý přístup k nejlepším nabídkám. Nově je dostupný zdarma i jako aplikace na Google play a v App store, takže

nabídky, poptávky i ceny můžete nosit doslova ve své kapse.

Obchodování se zemědělskými komoditami i vstupy bylo dlouho doménou telefonátů, e-mailů, excelových tabulek a rutinních slibů „kdy, jestli, a za kolik“. Dnes, v době překotné digitalizace a automatizace a rostoucí potřeby šetřit čas i náklady, je ale stále zřejmější, že klasické postupy přestávají stačit. Právě proto

přichází AgDEALS – nový produkt z dílny plat-formy Agdata, který ambiciózně digitalizuje zemědělský nákup a prodej.

„Cílem AgDEALS je nabídnout zemědělcům nástroj, který spojí přehled o cenách, tržišť a řádově rozšířenou síť kontaktů v jediné přehledné aplikaci. A hlavně – ušetří jim čas i peníze,“ shrnuje řešení Ing. Jiří Musil | CEO AGDATA s.r.o.

KDYŽ OBCHOD FUNGUJE I BEZ ZBYTEČNÝCH OBVOLÁVÁNÍ

Každý, kdo na farmě nebo pro podnik zajišťuje prodej komodit nebo nákup vstupů, dobře zná situaci: řady zmeškaných hovorů, dlouhé hodiny obvolávání, opakující se dotazy na ceny, objemy, termíny. V dnešní realitě je výsledek takového přístupu často neefektivní a postavený výhradně na individuálních kontaktech, které, jak si lze představit, se shání velmi těžce. I přes takto složitý proces zemědělec přitom nemá jistotu, že zrovna ten obchod, který uzavřel, byl opravdu nejvýhodnější.

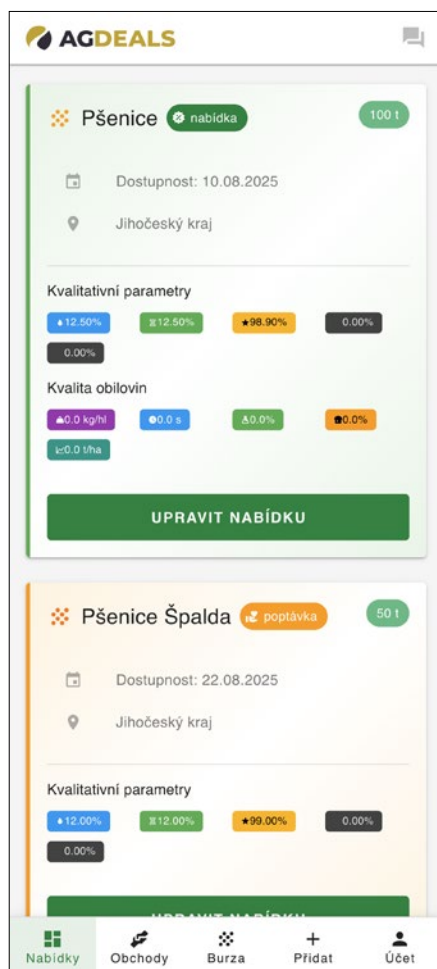
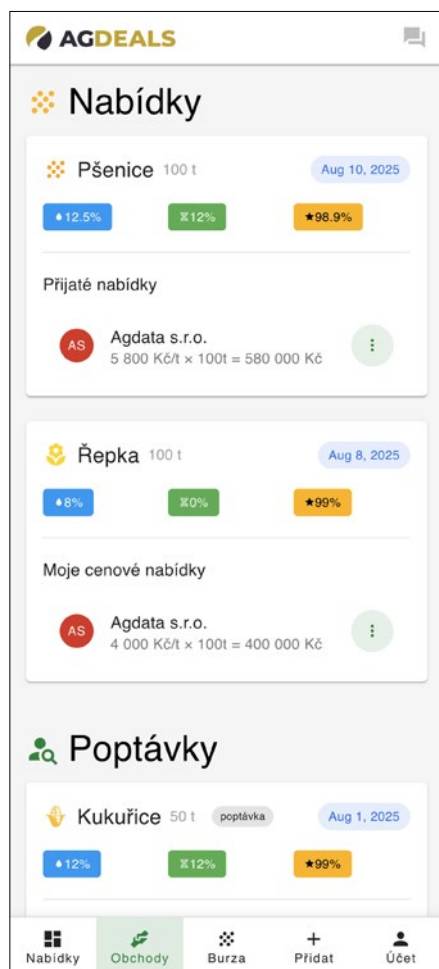
AgDEALS mění pravidla. Na jednom místě kombinuje:

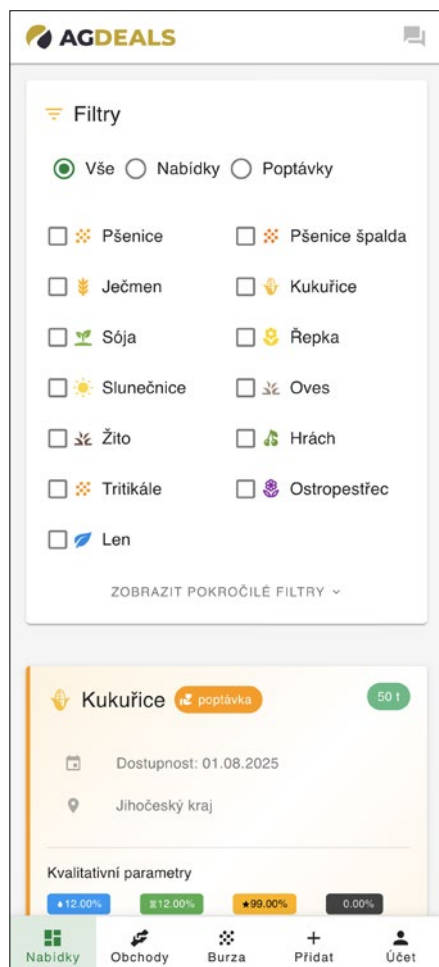
- přehled o aktuálních cenách z komoditních burz (včetně pařížského Matifu) včetně grafů vývoje ceny a porovnání,
- tržišť reálných nabídek na nákup i prodej propojením nejhustší sítě kontaktů,
- prostor pro obchodování se stávajícími partnery v moderním, přehledném prostředí.

MÍT TAK JISTOTU SPRÁVNÉHO ROZHODNUTÍ

Za vznikem AgDEALS stojí reálná poptávka zemědělců. S více než 1000 aktivními klienty a pokrytím přes 50 % zemědělské půdy v ČR je Agdata dnes jeden z nejrozšířenějších zemědělských softwarů na českém trhu. Přehled o skutečných potřebách zemědělců tak rozhodně nestaví na vodě.

„Spousta zemědělců nám říká: Hele, kdybych aspoň věděl, že je ta cena dneska fakt dobrá, to by mi stačilo, jen vědět, že jsem se

rozhodl správně. A přesně kvůli tomu jsme AgDEALS začali vyvíjet. Jen jsme vše posunuli ještě o několik levelů výš," doplňuje s úsměvem Ing. Jiří Musil | CEO AGDATA s.r.o.

Cílem bylo přinést do obchodování řád, kontext a otevřenost a eliminovat neefektivní koloběh nabídko-poptávkového procesu. Síla AgDEALS spočívá v tom, že může, ale nemusí být izolovaným nástrojem. Může být součástí systému Agdata, a právě díky propojení se stávajícími nástroji jako plánování osevů, nákladů, evidencí i skladového hospodářství přináší funkce, které žádný jiný nástroj nenabízí.

Například:

- **Prediktivní nákupy** vstupů na základě osevních plánů a burzovních cen.
- **Okamžité porovnání nabídek** hnojiv, osiv, nafty – včetně plánovaných objemů.
- **Možnost nákupu i prodeje v aukci nebo formou hromadných nákupů** – čím více subjektů nakupuje, tím výhodnější ceny mohou získat.

OTEVŘENÁ PLATFORMA BEZ ZÁVAZKŮ

Na rozdíl od systémů, které jsou vázané na konkrétního obchodníka, silo nebo distributora, je AgDEALS nezávislá platforma. Nikoho neprotežuje, nikomu nestrání. Je

Uvidíme se? Zastavte se za námi na Zemi živitelce

Letošní Země živitelka se blíží a AGDATA budou opět u toho. Rádi bychom vás srdečně pozvali na náš stánek v pavilonu T2, kde se letos představíme společně s partnery Renoma a Grantex. Budeme se na vás těšit kterýkoliv den – tak se stavte!

Těšíme se na osobní setkání, kde můžeme probrat nejen technologie a vyšší efektivitu, ale především to, co vás konkrétně zajímá. Od plánování a evidence přes obchod až po zkušenosti z praxe. Ať už řešíte menší farmu, nebo velký podnik, zastavte se – rádi vám ukážeme, co všechno dnes dokáže moderní zemědělský systém.

Na stánku mimo jiné představíme:

- Nejnovější hardware AGDATA connect pro přenos dat bez starostí
- Nové funkce systému AGDATA – jednodušší, lepší, přehlednější
- AgDEALS – nová aplikace pro nákup i prodej v zemědělství
- Poradenství přímo na místě – poradíme s každodenním provozem i precizním zemědělstvím

Připravili jsme pro vás odborný program, přijďte si nás poslechnout:

Ve čtvrtek | 13:00–15:00

Ing. Lukáš Musil na téma: Postupy a přínosy precizního zemědělství AGDATA Vari

V sobotu | 10:00–12:00

David Klement & Ing. Martin Zdichynec, DiS.: Precizní zemědělství AGDATA ve VOD Kádov

Pokud se chystáte do Českých Budějovic, ozvěte se nám – rádi vám zajistíme volnou vstupenku. Stačí napsat na: info@agdata.cz do 16. srpna 2025.

Budeme moc rádi, když se zastavíte. Jsme tu pro vás a těšíme se na viděnou.

Tým AGDATA

navržená tak, aby podporovala otevřenou konkurenci a tím i lepší ceny a podmínky pro zemědělce.

Podobná tržiště začínají vznikat v zahraničí – například v Německu nebo USA. V Česku ale doposud chyběl nástroj, který by spojil burzovní zpravodajství, správu obchodních vztahů a digitální tržiště v jednom.

UNIKÁTNÍ NA ČESKÉM I EVROPSKÉM TRHU

V Česku dnes existují pouze dílčí řešení – buď jednoduché objednávkové systémy konkrétních obchodníků, nebo samostatné weby s burzovními cenami. AgDEALS je první, kdo vše spojuje do jednoho uceleného, nezávislého řešení. Žádná vazba na konkrétního obchodníka, žádné skryté zájmy – pouze nástroj pro vlastní rozhodování.

CO AGDEALS PŘINESE ZEMĚDĚLCŮM?

- **Více nabídek – více možností.** Žádné obvolávání stále těch samých kontaktů. Nabídky přicházejí automaticky a může jich být řádově víc.
- **Přehled o trhu.** Burzovní data, ceny v čase, komparace nabídek. Jasný přehled, kdy se vyplatí prodat a kdy ještě počkat.
- **Úspora času a nákladů.** Automatizace procesů, snadné vytváření kontraktů a digitální správa obchodních vztahů.

AgDEALS je operativní, jednoduchý, přehledný a rychlý nástroj k orientaci na trhu s komoditami.

- **Nové prodejní a nákupní kanály.** Obchodování mezi farmáři, přímé nabídky, sdružené nabídky, výhodné aukce.

V letošním roce AgDEALS rozšíří funkcionalitu o aukční modul a hromadné nákupy – tedy nástroje, které umožní farmářům dosáhnout na nižší ceny díky spojení poptávky. Do pěti let má platforma ambici obchodovat přes 1 milion tun komodit ročně a působit v několika evropských zemích. Zatím ale cílí především na české zemědělce – s respektem k jejich zvyklostem a potřebám. Registrovat se můžete zdarma na my.agdeals.ag.

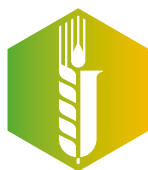
AgDEALS neříká, jak a s kým máte obchodovat, ale dává vám nástroje, jak to dělat lépe. Bez nutnosti něco měnit, bez složitého zaškolování. Prostě tak, abyste měli lepší přehled, širší výběr a méně zbytečné práce.

Redakce Agrobase

Hmyz jako potravina i krmivo

Je veřejně známo, že hmyz je bohatým zdrojem proteinů, který může posloužit lidem jako potrava a hospodářským zvířatům jako krmivo. A ačkoliv zájem o hmyz jako potravinu je v Evropě výrazně nižší než například v Africe či Asii, jsou v Evropské unii od roku 2021 povoleny 4 druhy hmyzu jako potravina a 7 druhů jako krmivo.

CARC

Hmyz jako zdroj bílkovin

Hmyz má ze všech jedlých organismů nejvyšší množství proteinů (40–80 % v sušině), kromě toho je bohatý na lipidy a může sloužit i jako zdroj energie. Obsahuje také minerální látky jako draslík, vápník, železo, hořčík a je bohatý i na aminokyseliny a vitamíny. Dá se dokonce říct, že nutriční hodnota hmyzu je srovnatelná s komerčně prodávaným masem.

Ekologické výhody chovů hmyzu

Důležitou výhodou chovu hmyzu je jeho nenáročnost na vodu, stravu a prostor. Hmyz má minimální spotřebu vody, podle některých studií dokonce 2 000× menší než skot. Kromě toho na jedno kilo jedlých částí cvrčka potřebujete

2,1 kilo potravy, oproti tomu na kilogram vepřového je potřeba 9 kg potravy a na kilogram hovězího 25 kg potravy. Chované druhy hmyzu také dosahují reprodukční zralosti za krátkou dobu, takže mohou mít za rok více produkčních cyklů než rostliny či živočišné.

Vidina hmyzu jako krmiva a potravy zároveň spadá do jednoho z cílů EU, takzvané cirkulární ekonomiky, tedy využití odpadů jako suroviny. Jako potravu pro hmyz lze použít vedlejší produkty vzniklé při zpracování rostlinných komodit. Některé hmyzí farmy také odebírají ze supermarketů vyřazené ovoce a zeleninu. Zároveň při chovu hmyzu vzniká jako vedlejší produkt tzv. „frass“, tedy česky výměšky/exkrementy hmyzu. Frass se dá využít jako organické rostlinné hnojivo.

Hmyz jako potravina

Uvádí se, že existuje asi 2000 jedlých druhů hmyzu. Nejčastěji se konzumují kukly a larvy, protože právě tato stadia obsahují minimální

množství chitinu a zároveň bývají obvykle bohatší na energii v porovnání s dospělci.

Aby Evropská unie povolila konkrétní druh hmyzu jako potravinu či krmivo, musí nejprve projít schvalovacím procesem a hodnocením bezpečnosti podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2283, o nových potravinách.

Jako potravina jsou v současnosti v EU povoleny tyto druhy hmyzu:

1. Potemník moučný (*Tenebrio molitor*)
2. Potemník stájový (*Alphitobius diaperinus*)
3. Cvrček domácí (*Acheta domestica*)
4. Saranče stěhovavá (*Locusta migratoria*)

Pro chov hmyzu sloužícího jako potravina platí v České republice přísná pravidla: Podle § 4 a § 5 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči platí například, že:

- ke krmení lze používat pouze zdravotně nezávadná a bezpečná krmiva, která jsou

vhodná pro hmyz určený k lidské spotřebě. Na farmách chovaný hmyz může být krmen kromě krmných směsí určených pro hmyz taky tradičními krmivy, jako je zrno, sójová moučka, siláž a zbytky ovoce, zeleniny a chleba, které nevykazují napadení plísněmi nebo hniloby a podobně;

- ke krmení hmyzu je zakázáno používat zejména krmiva s obsahem zpracované živočišné bílkoviny, hnůj a obsah trávicího traktu, bývalé potraviny živočišného původu nebo odpady ze stravovacích zařízení;
- prostory chovného zařízení je nutné zajistit před únikem chovaného hmyzu a před vniknutím jiných zvířat, včetně ptáků a volně žijícího hmyzu.

Hmyz ke konzumaci lidmi musí pocházet ze speciálních chovů. Osoba, která chce zkusit hmyz ochutnat, by si rozhodně neměla připravovat pokrmy z hmyzu nesbíraného v přírodě nebo koupeného ve zverimexu. Alergická reakce na hmyzí pokrmy hrozí u lidí alergických na mořské plody (např. krevety).

Potraviny obsahující hmyz jako svoji složku musí mít tuto informaci uvedenou na etiketě, a to podle nařízení (EU) č. 1169/2011, o poskytování informací o potravinách spotřebitelům.

Hmyz jako krmivo

Hmyz jako krmivo pro zvířata představuje alternativní zdroj bílkovin. Prasata i drůbež se v současnosti krmí na bílkoviny bohatým sójovým šrotem. Produkce sóji je však bohužel spojená s odlesňováním, erozí půdy, eutrofizací, extenzivním používáním pesticidů. Uhlíkovou stopu sóji jako krmiva pro evropská hospodářská zvířata zvyšuje transport z Jižní a Severní Ameriky. Vhodnou alternativou je právě hmyzí protein.

Od září 2021 EU povolila používání krmných směsí obsahujících bílkoviny získané z hmyzu (jako tzv. hmyzí moučka) pro vybraná hospodářská zvířata – konkrétně drůbež a prasata. Jedná se o hmyzí protein z následujících druhů hmyzu:

1. Moucha domácí (*Musca domestica*)
2. Bráněnka (*Hermetia illucens*)
3. Potemník moučný (*Tenebrio molitor*)
4. Potemník stájový (*Alphitobius diaperinus*)
5. Cvrček domácí (*Acheta domestica*)
6. Cvrček (*Gryllodes*)
7. Cvrček banánový (*Gryllus assimilis*)

U drůbeže se využití hmyzího proteinu zdá jako naprosto logická volba, protože hmyz patří do jejich přirozeného jídelníčku. U chované drůbeže, u které se jídelníček obohatil o hmyz, chovatelé upozorovali vyšší snášku vajec, nižší vypadávaní peří a celkově pozitivní vliv na zdraví těchto zvířat.

Aby byl výčet využití hmyzu jako krmiva pro zvířata kompletní, je potřeba ještě zmínit využití hmyzu při chovu ryb či při chovu domácích

Larvy a dospělci potemníka moučného (Sekce bezobratlých, Zoo Barcelona), autor Matěj Novák

Hmyz má velký potenciál jako alternativní potravina i jako krmivo pro hospodářská zvířata.

mazlíčků. V České republice jsou dostupné i pamlsky pro psy a kočky obsahující hmyzí protein, jejichž uvedení na trh bylo schváleno v roce 2017. Nejčastěji se při výrobě těchto pamlsků používají cvrčci, potemníci a bourec morušový (*Bombyx mori*).

Veřejné mínění

Závěrem je potřeba ještě zmínit jeden důležitý

faktor a tím je veřejné mínění. Podle průzkumu veřejného mínění v rámci PROteINSECT z roku 2015 bylo 68 % dotázaných schopno akceptovat využití hmyzu jako krmiva pro ryby, drůbež a prasata. Pro srovnání, pouze 27 % dotázaných bylo ochotných se živit přímo hmyzem a 43 % by nemělo problém jíst potraviny obsahující hmyz. Nezbyvá než doufat, že tato čísla v budoucnost dále porostou, protože hmyz jako potravina i jako krmivo má spoustu pozitivních vlastností.

Příspěvek vznikl za podpory Ministerstva zemědělství, institucionální podpora MZE-R00425.

Ing. Matěj Novák

Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu, v.v.i.

Podporujeme celoevropská pravidla pro označování rostlinných výrobků

Potravinářská komora ČR dlouhodobě podporuje zavedení jednotných celoevropských pravidel pro rostlinné výrobky. Stávající legislativní nejednotnost totiž zbytečně komplikuje trh, vytváří nepřehledné prostředí pro spotřebitele a zavedení jasných pravidel dlouhodobě požadují i samotní producenti. Pokud se nastolí jednotné podmínky, zajistí to férové prostředí pro všechny a ukončí diskuse o chaosu v názvech rostlinných výrobků.

Přestože většina spotřebitelů vnímá názvy produktů s rostlinným původem správně, riziko záměny stále existuje a je nezbytné chránit i ty, kteří se mohou zmylit. Obzvláště s ohledem na dlouhodobě zažitě vnímání, kdy názvy masných výrobků jednoznačně a výhradně označovaly jen maso a výrobky z něj.

Komora navíc považuje velkou část těchto rostlinných výrobků za chybně označené jako „alternativy“. Mnohem přesnější a vhodnější je termín imitace. Důvod je prostý: zatímco skutečné alternativy by měly nabízet srovnatelné složení a výživovou hodnotu, například obsah bílkovin, mnoho rostlinných imitací tomu neodpovídá, a některé dokonce mají obsah bílkovin nulový. To je obzvláště znepokojující, protože lidé se mylně domnívají, že z hlediska nutričních hodnot jde o tytéž potraviny. Jsou tak klamáni a připravují sami sebe o důležité živiny, což může vést k nesprávným nutričním volbám.

„Cílem není omezovat, ale chránit spotřebitele a zaručit jasnost a férovost na trhu s potravinami. Záměrem je skoncovat se zmatkem na pultech, kde spotřebitelé mohou být klamáni názvy, které neodpovídají skutečnému složení,“ řekla prezidentka Potravinářské komory ČR Dana Večeřová.

Pravidla pro označování, která se nyní řeší u rostlinných výrobků, již dlouhá léta úspěšně fungují u mléčných produktů. Dle předpisů Evropské unie smí být za mléčný výrobek označen pouze ten, který je skutečně vyroben z mléka. Je proto načase zajistit stejnou transparentnost a ochranu spotřebitele napříč všemi kategoriemi potravin. Například v masném průmyslu jsou některé tradiční názvy (špekáček, tlačenka) spojené s konkrétními surovinami a výrobními postupy a jsou tak klíčové pro zachování kulinárního dědictví.

„Názvy masných výrobků nejsou jen náhodná slova. Odkazují na specifické produkty

s daným složením a původem. Umožnit, aby se tyto názvy používaly pro cokoli, co se jim vizuálně nebo texturou podobá, by mohlo snížit jejich význam a historickou hodnotu,“ uvedla prezidentka Večeřová.

Potravinářská komora podotýká, že nejde o boj proti vegetariánství či veganství, ale o jasné a férové označování pro všechny. Používání „masných“ názvů mohou lidé také vnímat jako formu „greenwashingu“, kdy se výrobci snaží využít popularity a zavedenosti masných výrobků. Regulace by proto mohla paradoxně podpořit kreativitu a inovace v rostlinném průmyslu a umožnit rostlinným produktům vybudovat si svou vlastní silnou identitu na trhu, aniž by musely „parazitovat“ na zavedených názvech. Namísto „vege karbanátku“ může být „zeleňák“, namísto „vege burgeru“ třeba „placka z čočky“ nebo „hrachový medailon“.

Nutná harmonizace pravidel napříč EU, kterou požadují i sami producenti rostlinných alternativ, je klíčová. Současná roztržičnost je totiž pro některé firmy značně zmatečná.

Jasně to potvrdil i letošní verdikt Pařížského obchodního soudu, který nejmenované společnosti nařídil odstranit řadu klamavých prvků. Konkrétně nesmí používat slovo „maso“ k označení svých rostlinných výrobků a z obalů bude muset zmizet i logo zelené krávy a další zavádějící symboly.

Problematika označování potravin není nová. Historie ukazuje, že je nezbytné sjednocovat názvy správně. Příkladem je někdejší „tuzemský rum“, který se v Česku vyráběl z brambor, zatímco skutečný rum musí pocházet z cukrové třtiny. Podobně Evropský soudní dvůr řešil i „pomazánkové máslo“. Na evropském trhu je pojem „máslo“ vyhrazen pro výrobek s minimálně 80 % mléčného tuku, kdežto české pomazánkové máslo obsahuje jen 31 až 36 %. V obou těchto případech se ukázalo, že pouhé dovětky jako „tuzemský“ nebo „pomazánkové“ nebyly dostatečné k tomu, aby se zamezilo záměně a zmatku.

Marek Zemánek
tiskový mluvčí PK ČR

Konec nejasností: EK zpřísní matoucí názvy

Evropská komise představila návrh na úpravu nařízení o společné organizaci trhů. Ten je součástí balíčku k Víceletému finančnímu rámci 2028–2034 a zahrnuje mimo jiné i problematiku označování potravin. Jedním z cílů předloženého návrhu je zajistit naprostou transparentnost a ochránit spotřebitele před matoucími informacemi.

V této snaze Komise konkrétně a srozumitelně určila, co se rozumí pod pojmy „maso“ a „masné výrobky“. Stanovila, že „maso“ znamená výhradně jedlé části zvířete. To je jasná a nekompromisní definice s jednoznačnou podmínkou – nic nesmí nahradit masovou složku, a to ani částečně. Jde tedy o to, aby si masný výrobek zachoval svůj masový základ.

Komise tak navazuje na rozsudek Evropského soudního dvora z loňského roku, který konstatoval, že označení „veganské maso“ nesmí dodavatelé používat. Stejný směr potvrdil i letošní verdikt Pařížského obchodního soudu, který nařídil jisté obchodní společnosti odstranit z obalů slovo „maso“, logo zelené krávy a další zavádějící symboly.

Rostlinné imitace pod lupou: fakta a mýty

Jasná fakta o rostlinných imitacích, které mohou obsahovat i nulové množství bílkovin, se často opomíjí. Zatímco například názvy mléčných výrobků podléhají přísné regulaci, názvy jiných potravin zatím ne. Proto i někteří výrobci rostlinných výrobků sami požadují harmonizaci pravidel v celé EU. Přesto se nadále šíří zkreslená a často nepravdivá tvrzení. Potravinářská komora ČR proto přináší přehled nejčastějších mýtů a uvádí věci na pravou míru.

Mýtus 1: Pojmenování rostlinných výrobků jinak než živočišnými názvy je banální problém

Debata o názvech není jen jazykovou hříčkou. Cílem je zajistit, aby se rostlinné potraviny nevydávaly za plnohodnotné alternativy ke klasickým živočišným výrobkům bez jasné informace pro spotřebitele. Ochrana tradičních názvů slouží k udržení standardů a zabránění zneužívání výrazů, které mají v potravinářském právu dlouhou tradici.

Mýtus 2: Vegani tvrdí, že spotřebitelé přesně vědí, co kupují. Úpravy názvů jsou jen snahou brzdit rozvoj tohoto sektoru

I když většina spotřebitelů rozumí označení rostlinných výrobků správně, stále existuje riziko záměny. Je proto potřeba chránit i ty, kteří se mohou zmylit, zejména s ohledem na dlouhodobě zažitou praxi, kdy názvy masných výrobků vždy patřily výhradně masu. Samotné veganské organizace vedou intenzivní kampaně proti jakémukoli omezení těchto pojmů, což dokládá, že pro ně nejde o banální záležitost, ale o strategicky důležité téma.

Mýtus 3: Pravidla by si měla určovat každá země sama

V současnosti přistupují členské státy EU k označování rostlinných výrobků velmi rozdílně. Tato rozdílnost komplikuje orientaci spotřebitelům a narušuje volný pohyb zboží na vnitřním trhu. Proto existuje silná snaha sjednotit přístup na úrovni EU a vytvořit jednotný a právně závazný rámec, který přinese větší právní jistotu a spravedlivější podmínky pro všechny.

Mýtus 4: Výrobci pravidla nechťejí

Harmonizace pravidel v rámci EU je pro výrobce rostlinných produktů klíčová a sami ji ve většině případů aktivně podporují. Současná rozdílnost předpisů je pro firmy matoucí – stejný název výrobku může být v jedné zemi povolený a v sousední zakázaný kvůli odlišným národním regulacím.

Mýtus 5: Pravidla pro označování rostlinných výrobků jsou jasná

Rozsudek Evropského soudního dvora v loňském roce ukázal, že pravidla je třeba stanovit přesněji. Konstatoval například, že označení „veganské maso“ nesmí dodavatelé používat. Stejný směr potvrdil i letošní verdikt Pařížského obchodního soudu, který nařídil jedné společnosti odstranit z obalů slovo „maso“, logo zelené krávy a další zavádějící symboly.

Mýtus 6: Za vším stojí lobby masného průmyslu

Jasná pravidla pro označování rostlinných výrobků podporuje 18 členských států EU. Proti tomuto přístupu se nestaví ani státy, které podporují a rozvíjejí sektor rostlinných produktů. Většina zemí usiluje o nastavení transparentních a spravedlivých pravidel pro všechny účastníky trhu.

Mýtus 7: Pravidla pro označování rostlinných výrobků jsou zbytečná novinka

Pravidla pro označování už dlouhá léta fungují například u mléčných produktů. Podle předpisů EU smí být za mléčný výrobek označen jen ten, který je skutečně vyroben z mléka. Je proto načase zajistit podobnou transparentnost a ochranu spotřebitele i u dalších kategorií potravin.

Mýtus 8: Pravidla pro označování veganských výrobků jsou omezováním svobody trhu

Výrazy jako „maso“, „mléko“ nebo „vejce“ představují pro rostlinné výrobky silný marketingový nástroj, bez kterého se jejich obchodní model komplikuje. Tyto produkty často využívají levné směsi rostlinných surovin s nízkými náklady, ale prodávají se za vyšší ceny. Když je na obalu uvedeno například „rostlinný tukový blok se škrobem“, zní to méně lákavě než „veganské máslo“.

Mýtus 9: Omezení názvů zastaví inovace a rozvoj rostlinných produktů

Skutečné inovace by měly spočívat ve vývoji nových, chutných a nutričně vyvážených produktů, nikoli v jejich pojmenování. Kvalitní výrobek si své místo na trhu najde i pod novým názvem, který přesně vystihuje jeho složení. Jasná a transparentní označování může dokonce zvýšit důvěru spotřebitelů.

Mýtus 10: Rostlinné výrobky jsou vždy zdravější a ekologičtější než živočišné produkty

Není pravda, že všechny rostlinné výrobky jsou automaticky zdravější a šetrnější k životnímu prostředí než jejich živočišné protějšky. Jejich nutriční profil se může výrazně lišit a nemusí být vždy optimální. Některé mohou mít vysoký obsah soli, cukru nebo nasycených tuků. Je také nutné zohlednit energetickou náročnost výroby a transportu těchto produktů. Každý výrobek je potřeba posuzovat individuálně.

Mýtus 11: Veganský boom je hnán výhradně spotřebiteli

Zájem o potraviny rostlinného původu již dosáhl svého vrcholu a v současnosti stagnuje, až mírně klesá, rozvoj tohoto odvětví je výrazně podporují investice korporací a fondů, které se snaží zúročit dosavadní investice a vytvořit dojem zájmu spotřebitelů a růstu celého segmentu.

Mýtus 12: Rostlinná revoluce v Česku

Vytváření dojmu růstu celého segmentu a trendy přístupu v oblasti rostlinných imitací stimuluje některé nestátní neziskové organizace, s finančním přispěním některých výrobců a obchodníků. Budoucnosti segmentu, do kterého investovali, neprospívá fakt, že dochází ke stagnaci, až mírnému poklesu zájmu spotřebitelů o tyto produkty, což lze doložit i redukcí výroby rostlinných potravin a zavíráním některých provozů v České republice i v Německu.

Marek Zemánek, tiskový mluvčí PK ČR

Zásobování vodou

Když řinčí zbraně, o vodu je nouze. Na Ukrajině se bojuje nejen o území, ale také o vodu. Civilní obyvatelstvo strádá, v ohrožení je průmysl i zemědělství. Od protržení Kachovské přehrady uplynuly dva roky. Připomeňme si důsledky této tragédie, ale i méně známá ohrožená vodní díla v Ruskem anektovaných územích.

Když v Doněcku prší, místní obyvatelé to považují za dar doslova spadlý z nebe. Lidé vybíhají ven z domů s kbelíky a sudy, aby do nich všemi možnými i nemožnými způsoby zachytili dešťovou vodu. V ukrajinském Doněcku, městě anektovaném Ruskem, již tři a půl roku, je voda vzácností. Za vším je válečný konflikt, během kterého se přerušil přívod vody do města 110 kilometrů dlouhým kanálem s názvem Severský Doněc-Donbass.

Jak zoufalému nedostatku vody lidé z Doněcku čelí, nedávno popsal zpravodajský web Meduza, jehož redakce sídlí v Lotyšsku, kam se novináři uchýlili po vypovězení z Ruska. Na amatérských videích, které Meduze poskytli doněčtí občané, jsou zvláště srdcervoucí záběry 83leté paní Nelly, která v hustém lijáku doluje z prohlubní v hrbolaté vozovce dešťovou vodu kuchařskou naběračkou a přelévá ji do plastového kbelíku. Pít se to nedá, ale na občasné opláchnutí rukou to musí stačit...

Teče jen obden

Voda z vodovodu teče v Doněcku obden, a to jen několik hodin. Je špinavá a tlak má nízký. Do čtvrtého podlaží budov už voda nevystoupá. Ještěže občas přijede cisterna. Ale tahejte se s kbelíky vody několik poschodí v domě bez výtahu!

Nedostatkem vody strádají lidé, průmysl i zemědělství. Půda je ve zdejší oblasti úrodná. Ale málo platné, bez závlahy nerodí. Zemědělství zachází na úbytě, průmysl skomírá. Drůbežárna v nedaleké obci Rozovka hlásí úhyny drůbeže, dodávky vody klesly o dvě třetiny. A třeba Zujevské elektrárně, která zásobuje třetinu Doněcké oblasti, hrozí odstávka kvůli nedostatku chladicí vody. Když nebude proud, nebude možné čerpat i to málo vody, které má Doněck a jeho okolí k dispozici. Zásobování vodou je na zhruba 45 % předválečné úrovně, jak uvedl Denis Pušilin, gubernátor Ruskem anektované Doněcké oblasti.

Připomeňme, že Doněcká oblast byla před válkou centrem průmyslu i zemědělství. To vše ale bylo možné díky složitému systému přírodních kanálů a nádrží, vybudovaných v padesátých letech minulého století. Jedním z těchto vodních děl byl i již zmíněný Severský Doněc-Donbass. Po anexi Doněcka Ruskem v roce 2022 kanál vyschl, protože napájecí zdroj a infrastruktura se nachází ve městě Slavjansk, které má pod kontrolou Ukrajina.

Bral úplatky

Rok poté, v roce 2023, vybudovali Rusové náhradní zásobování kanálu vodou z ruské řeky Don. Ale zdaleka to nestačilo pokrýt předválečné potřeby. Kromě jiného také pro nekvalitně provedené stavební práce. Ty měl na starosti dnes již bývalý náměstek ruského ministra obrany Timur Ivanov.

Bývalý vlivný politik Ivanov si nyní začal odpykávat 13 let vězení za úplatky ve výši

1,85 miliard rublů, v přepočtu asi půl miliardy korun. Část z nich měl inkasovat od stavební firmy, která od něj dostala zakázku na přívod vody z Donu. Trest je ovšem slabou útěchou pro doněcké obyvatelstvo, které se nyní bude muset ještě více uskomnit. Voda má nově téci jen jednou za tři dny. Gubernátor Pušilin slibuje zlepšení situace cynickým tvrzením, že vody bude dost, až ruská armáda obsadí ukrajinské město Slavjansk, kde se nachází původní zdroj vody a potřebná infrastruktura.

Dva roky od tragédie

V mnohem větším rozsahu co do zásobování vodou postihlo jihovýchod Ukrajiny protřžení Kachovské přehrady na řece Dněpr. K tragické události došlo před dvěma lety, 6. června 2023. Gigantické vodní dílo o délce 230 kilometrů a šířce místy až 25 kilometrů shromažďovalo 18 kubických kilometrů vody. Když se tato obrovská masa vody dala protřženou přehradou do pohybu, zaplavilo to 60 tisíc budov, v nichž žilo 110 tisíc lidí. Dodejme, že Kachovský vodojem z poloviny 50. let zajišťoval nejen pitnou vodu pro obyvatele, ale také závlahy polí na ploše 500 tisíc hektarů. Kromě toho sloužil k ochlazení Záporožské jaderné elektrárny. Rozsah škod byl tedy nezměrný, jak se o tom zmíníme později.

Nejprve ještě uvedme, že přehradní hráz Kachovské nádrže a k ní připojenou vodní elektrárnu měla v době protřžení pod kontrolou ruská vojska. Ta také ovládala levý břeh Dněpru, zatímco pravý měla pod kontrolou Ukrajina. Utrpení lidí na obou stranách zničeného vodního díla bylo stejné. Viníka tragické události ještě nikdo oficiálně neurčil.

V oblasti se stále bojuje

Letos v březnu zveřejnila skupina ukrajinských a německých odborníků v prestižním vědeckém časopise Science podrobný výčet ekologických důsledků zničené přehrady. Expedice měla situaci ztíženou tím, že v místě samém stále probíhají boje. Zčásti se musela spoléhat na záběry z družic a také na počítačové modelování o chování vody v době protřžení hráze. Vědci také pracovali s archivními vzorky přehradního dna a půdy, odebraných z různých míst ještě před začátkem války. Tyto vzorky pak porovnávali s těmi, které se podařilo ukrajinským ekologům odebrat na několika dílčích expedicích v oblasti města Cherson či Záporoží. Na základě těchto údajů sestavili obraz toho, s čím se příroda musí vyrovnat v nových podmínkách.

Především je to bezprostřední zničení vodních biotopů, které existovaly na území nádrže. Vymizely například škeble, které hrály důležitou úlohu ve filtrování vody. Na některých místech se nacházelo až pět kilogramů škeblí na metr čtvereční dna, a tyto živočichové čistili vodu před tím, než se dostala do moře. Vysušení nádrže zničilo většinu těchto organismů a kriticky tím ohrozilo efektivnost filtrace. To

vyvolala „kvetení“ vody, což pocítily i mořské ryby. Uvolněná vodní masa také zdvihla ze dna a strhla s sebou do moře živiny a mikroprvky (dusík a fosfor). Nastal boom vodních rostlin a řas, což bylo vidět až z vesmíru.

Dno ukřívá jedy

Hlavní ekologickou hrozbou pro region je ovšem obnažené říční dno na ploše 1944 km². To obsahuje těžké kovy jako olovo, kadmi-um či zinek, které se ukládaly do říčního jílů po desítky let fungování průmyslových podniků na březích Dněpru. Jde například o Záporožskou automobilku, Záporožské oce-
lárny či strojírný Južmaš. K tomu dodalo svůj příspěvek i zemědělství sloučeninami fosforu a dusíku ze splachů užívaných hnojiv.

Za existence nádrže byly škodlivé látky vázány jílem na dně, takže se nedostávaly do oběhu, ale nyní po obnažení dna podléhají vymývání deštěm a erozi větru. Naštěstí začíná dno bývalého jezera zarůstat vegetací, která tyto nežádoucí látky poutá. Zakofeněné vrby na dně již vyrostly do výšky pěti až šesti metrů, v bujně náletové vegetaci našla útočiště divoká zvěř a ptáci. Ekologové jsou nadšeni z toho, jak se příroda zmatořila a nejraději by vše nechali živelnému vývoji. Voda se postupně vrátila do někdejších meandřů

**Ruská agrese
a bezohlednost způsobuje
také nedozírné ekologické
škody v krajině.**

a slepých ramen. Pamětníci tvrdí, že krajina začíná připomínat tzv. Velký Luh, tedy území bývalé kozácké Síče, jak ho popisoval Nikolaj Vasiljevič Gogol v románu Taras Bulba.

Ukrajínští energetici to ovšem vidí jinak. Chtějí přehradu obnovit stůj co stůj. Bez nádrže nelze zajistit bezpečné fungování Záporožské jaderné elektrárny. Nejde ale jen o zdroj energie, jde také o vodu. Lidé na jihu Ukrajiny jí nemají dost. Ani pro sebe, ani pro svoji práci, tedy zemědělství, které potřebuje závlahu. Kvůli protřžené přehradě přišli mnozí zemědělci o práci. Zvlášť kritická je situace v Chersonské oblasti, kde se bez závlah neobejdou.

Krym je na suchu

S pitnou vodou je zvlášť kritická situace na Ruskem anektovaných územích. A to ještě nebyla řeč o Krymu. Také je takřikající na suchu. Na Kachovskou nádrž byl totiž napojen tzv. Severokrymský kanál o délce 400 kilometrů. Vedl z města Nová Kachovka (umístění samotné přehradní hráze) až do krymského města Kerč na nejvýchodnějším cípu poloostrova. Voda z kanálu zajišťovala obyvatelům Krymu jak pitnou vodu, tak závlahy. Nyní je Severokrymský kanál vyschlý. Síť vodních toků Krymu je chudá, navíc je tamní voda slaná. Informací z anektovaného Krymu je málo. Z kusých zpráv ale vyplývá, že potíže s vodou jsou velké. Kanál umožnil zavlažovat půdu o výměře 270 tisíc hektarů, a tak se ze suché stepi staly vinice, ovocné sady a pole s rýží či sójou. To vše je ale minulostí. Snad tahle válka co nejdříve skončí a vody bude zase jednou dost pro všechny...

Alice Olbrichová

Prázdniny, letní ovoce a grilování

O letních prázdninách a dovolených si naplno užíváme nejenom krásného počasí, ale také právě zrajícího ovoce a grilování. Ostružiny můžeme využít na jemné a lahodné kakaové řezy s pudinkem. Ke grilovanému kuřecímu masu přidáme smetanové těstoviny s kukuřicí a máme rychlý a velmi vydatný oběd.

KAKAOVÉ ŘEZY S PUDINKEM A OSTRUŽINAMI

SUROVINY

Na těsto

- 250 g hladké mouky
- 130 g krupicového cukru
- 4 vejce
- 100 ml slunečnicového oleje
- 50 ml keфіru
- 2 vrchovaté lžíce kakaa
- 2 rovné lžičky prášku do pečiva
- špetka soli

Na dokončení

- 1 sáček vanilkového pudinku s pravou vanilkou
- 400 ml mléka
- 2 lžíce krupicového cukru
- 2 lžíce másla
- lžíce rumu
- čerstvé ostružiny

POSTUP

Nejdříve si uvaříme pudink. Do kastrůlku vlijeme 300 ml mléka, vsypeme cukr, metličkou promícháme a přivedeme k varu. Do zbylého mléka vsypeme pudinkový prášek, promícháme, vlijeme do horkého mléka a za stálého míchání metličkou povaříme do zhoustnutí. Odstavíme, do horkého pudinku přidáme máslo a rum a metličkou prošleháme. Na vrch pudinku přitiskneme

mikrotenovou fólii a v kastrůlku necháme mírně zchladnout. V míse vyšleháme vejce s cukrem do husté pěny, pak postupně zašleháme olej a keфіr, nakonec zašleháme směs mouky, kakaa, prášku do pečiva a soli. Hladké, středně husté těsto vlijeme na plech s vyšším okrajem o rozměrech 26 x 37 cm, vytřený máslem a vysypaný hrubou moukou, a stěrkou ho rovnoměrně

rozetřeme až ke krajům. Ze zchladlého pudinku klademe lžíci s mírnými rozestupy v řadách na kakaové těsto hromádky v podobě lodiček. Do každé lodičky zlehka vmáčkne velkou ostružinu. V troubě předehřáté na 180 °C pečeme asi 35 minut, propečenost kontrolujeme špejlí. Po upečení necháme na mřížce vychladnout, poté krájíme na úhledné řezy.

GRILOVANÉ KUŘECÍ STEHENNÍ ŘÍZKY, SMETANOVÉ TĚSTOVINY S KUKUŘICÍ

SUROVINY

- 700 g kuřecích stehenních řízků
- 2 lžíce olivového oleje
- grilovací koření
- sůl

Na kukuřici

- 400 g předvařené kukuřice (2 klasy)
- 200 ml 33% smetany
- 50 g parmazánu
- lžíce olivového oleje
- sůl

Další suroviny

- 300 g těstovin farfalle
- 8 plátků anglické slaniny
- čerstvé bylinky

POSTUP

Těstoviny uvaříme podle návodu na obalu, scedíme je a odložíme stranou. Kuřecí stehenní řízky potřeme olejem, osolíme a posypeme grilovacím kořením. Na grilovací pánvi potřené olejem je opékáme asi 3 až 4 minuty z každé strany a odložíme stranou. Na téže grilovací pánvi opečeme dokřupava plátky slaniny a také je odložíme stranou. Vypečený tuk slijeme do velké hluboké pánve, přidáme lžíci olivového oleje, vsypeme kukuřičná zrna, osolíme a zvolna je asi 3 minuty restujeme. Polovinu kukuřičných zrn odložíme stranou. Do pánve s orestovanou kukuřicí vlijeme smetanu, promícháme a krátce povaříme. Pak vsypeme najemno nastrohaný parmazán a za stálého míchání zvolna povaříme, až se sýr rozpustí. Nakonec vsypeme uvažené těstoviny a promícháme. Servírujeme tak, že na talíře rozložíme smetanové těstoviny s kukuřicí, posypeme je orestovanou kukuřicí, poklademe plátky grilovaných stehů a proužky opečené slaniny. Ozdobíme čerstvými bylinkami.

Recepty, kuchyňská úprava a foto Dalibor Pačes

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu
Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském.
Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: paha@soud.cz